

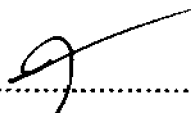
การพัฒนาชุดการเรียนรู้
เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กรรณิการ์ หุ่นทอง

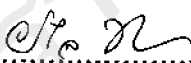
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

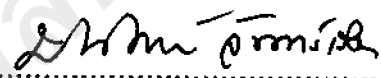
ปีการศึกษา 2551

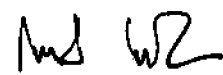
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เสนอโดย นางกรรณิการ์ หุ่นทอง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกูล จันทสุนทร)
วันที่ 18 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล ทองแผ่)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ จันทรเรือง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุดา เพชรใส)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร. แสน สมณีภ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ จันทร์เรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุดา เพชรใส
ชื่อนักศึกษา	กรรณิการ์ หุ่นทอง
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 3) เปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินชุดการเรียนรู้ 3) แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และสถิติทดสอบที (t – test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.11/88.53
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thesis Title	The Development of Learning Package Entitled, "The Conservation of Tourist Attractions in Nakhon Sawan Province", Social Studies, Religion, and Culture Learning Substance for Prathomsuksa 5 Students
Thesis Advisors	Asst. Prof. Dr. Pramote Chanruang Asst. Prof. Dr. Petsuda Petsai
Name	Kannika Hoonthong
Concentration	Curriculum and Instruction
Academic Year	2008

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to develop the learning package entitled "The Conservation of Tourist Attractions in Nakhon Sawan Province" according to the criteria standard of 80/80, 2) to compare the students' learning achievement from the learning package using pre-instructional package and post-instructional, and 3) to compare the students' attitudes towards the learning package entitled "The Conservation of Tourist Attractions in Nakhon Sawan Province". The study was conducted with 38 Prathomsuksa 5 students, from 1 classroom, who were studying in the second semester of the academic year 2008 at Anuban Nong Bua School, Nakhon Sawan Province. The tools used in this research were 1) an instructional package, 2) an instructional package assessment, 3) a questionnaire about attitude, with a reliability of 0.78, and 4) a learning achievement test with a reliability of 0.78. The data were analyzed in terms of mean, standard deviation, and t-test.

The findings were as follows:

1. the efficiency of the developed learning package entitled "The Conservation of Tourist Attractions in Nakhon Sawan Province" was 80.11/88.53.
2. the students' learning achievement was higher after the studying at a significance level of .05.
3. their attitudes towards the conservation tourist attractions after using the learning package was better at a significance level of .05.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ จันทร์เรือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุตา เพชรใส ซึ่งเป็นผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ดร. แสน สมนึก ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่าน เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล ทองแม่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรายุทธ เสริม ดร. ทรงศิริ คู่หนอง ดร. นารีรัตน์ สุวรรณวาริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุปผา ทิพย์สภาพกุล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย ที่กรุณาเสียสละ เวลาในการให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา อันเป็นที่รักของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และเสียสละทุกอย่างด้วยความยากลำบาก เพื่อให้ผู้วิจัยได้เล่าเรียนและขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์สาขาหลักสูตรและการสอนทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งหลายแก่ผู้วิจัย และสุดท้ายขอขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ ที่คอยเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลงด้วยดี

กรรณิการ์ หุ่นทอง

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	11
หลักการ.....	11
จุดหมาย.....	11
โครงสร้าง.....	12
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม.....	14
ความสำคัญกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	14
กระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม.....	16
สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม.....	17
มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม.....	17
มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6).....	18
การท่องเที่ยว.....	19
ความหมายของการท่องเที่ยว.....	19
การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว.....	19

บทที่ 2 (ต่อ)

ภูมิหลังของจังหวัดนครสวรรค์: บริบทที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุดการเรียนรู้.....	21
สภาพภูมิศาสตร์.....	21
สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์.....	23
ชุดการเรียนรู้.....	28
ความหมายของชุดการเรียนรู้.....	28
หลักการ ทฤษฎี และหลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการผลิตชุดการเรียนรู้.....	31
ประเภทของชุดการเรียนรู้.....	33
องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้.....	36
คุณค่าของชุดการเรียนรู้.....	44
ขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้.....	46
ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้.....	48
เจตคติต่อการเรียน.....	50
ความหมายของเจตคติ.....	50
องค์ประกอบของเจตคติ.....	51
การวัดเจตคติต่อการเรียนการสอน.....	52
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	54
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	54
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	55
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดการเรียนรู้.....	57
งานวิจัยในประเทศ.....	57
งานวิจัยต่างประเทศ.....	60

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	74
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับ หลังเรียน.....	77
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อน เรียนกับหลังเรียน.....	78
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	80
สมมติฐานของการวิจัย.....	80
ขอบเขตของการวิจัย.....	80
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	83
อภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	87
บรรณานุกรม.....	89

	หน้า
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญการตรวจเครื่องมือวิจัย.....	98
ภาคผนวก ข แบบประเมินชุดการเรียนรู้.....	100
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
ภาคผนวก ง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	118
ภาคผนวก จ ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	124
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	260

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ชุดที่ 1, 2 และ 3 จากการทดลอง แบบรายบุคคล.....	76
ตาราง 2 แสดงประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ชุดที่ 1, 2 และ 3 จากการทดลอง แบบกลุ่มย่อย.....	77
ตาราง 3 แสดงประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ชุดที่ 1, 2 และ 3 จากการทดลอง แบบภาคสนาม.....	77
ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลัง การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัด นครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1.....	78
ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด นครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	79
ตาราง 6 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	105
ตาราง 7 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการ อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	106
ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการ อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 ข้อ..	107

	หน้า
ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน.....	109
ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p)และค่าอำนาจจำแนก (r)ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	111
ตาราง 11 ตารางแสดงการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์.....	113
ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคำนวณจากสูตร KR-20 คูเดอร์-วิตชาร์ดสัน...	115

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่สามารถแพร่กระจายข่าวสารข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง ผลักดันให้สังคมโลกมีลักษณะไร้พรมแดน มวลมนุษยชาติในโลกปัจจุบันเปรียบเสมือนเป็นเพียงแต่ “หมู่บ้านโลก” (global village) เท่านั้น กระแสกดดันจากสังคมโลกส่งผลกระทบต่อสังคมไทยโดยเฉพาะปัญหาต่างๆ ทางสังคมเกิดขึ้นมากมาย ขณะที่กระบวนการศึกษาของไทยอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยในปัจจุบันโดยตรง พบว่า สถานภาพทางด้านคุณภาพการศึกษากำลังเป็นจุดวิกฤติของระบบการศึกษาไทย กล่าวคือ ในกระบวนการเรียนการสอนมุ่งเน้นการท่องจำเพื่อการสอบมากกว่าการเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์หรือการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งยังไม่สามารถปลูกฝังการรักที่จะเรียนรู้ อันเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในโลกยุคข้อมูลข่าวสารหรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (กุลลดาบ หงส์ทอง, 2546, หน้า 1)

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และ การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542, หน้า 5 - 6) อนาคตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเด็กเยาวชนในวันนี้ เพราะในโลกยุคใหม่ การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของคนในชาติ โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้โดยเร็วที่สุด เพื่อส่งเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชน ให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการมีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามและรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (รุ่ง แก้วแดง, 2543, หน้า 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิชาหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และดำรงคนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่จากสภาพการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจาก

การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาพบว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะโดยภาพรวมแล้วครูส่วนใหญ่ ยังใช้วิธีสอนที่เน้นการสอนให้นักเรียนท่องจำมากกว่า การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 1)

จากเหตุผลดังกล่าวครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้เรียนเป็นที่ปรึกษาและผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน สร้างขวัญกำลังใจและเป็นผู้ร่วมคิด สร้างบรรยากาศที่มีลักษณะอบอุ่นเป็นมิตร ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหลายควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นสำคัญ นั่นคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กุหลาบ หงส์ทอง, 2546, หน้า 4-5) ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นสามารถจัดได้หลายวิธี เช่น ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงเน้นกระบวนการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น นำชุมชนเข้ามามีส่วนในการให้ความรู้ นอกจากนั้นอาจจัดทำในรูปของสื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ใบงาน ใบความรู้ ชุดการสอน หรือชุดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 9) จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาใช้ชุดการเรียนรู้ของ เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียน ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ต้องการให้มีการพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี 2) ชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย คำนำ วัตถุประสงค์ คู่มือครู คู่มือนักเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติม และชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.10/80.24 3) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ และ เสาวลักษณ์ ประทุมศิริ (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้ชุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลรัตน์ ยิ้มไพบูลย์ (2549, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการการศึกษาพบว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 7 ได้ระบุถึง "กระบวนการในการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ตลอดจนอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ส่วนมาตราที่ 23 (2) เน้นถึงว่า “ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์ยั่งยืน” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 6 – 21) นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นรูปแบบหนึ่งของการรักษาที่ช่วยพัฒนาโลกทัศน์ ภูมิปัญญา เป็นการยกระดับความคิด จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อแผ่นดินเกิด สร้างความภาคภูมิใจรักหวงแหนทรัพยากรและสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ (เนาวรัตน์ พลายน้อย, และคนอื่นๆ, 2538, หน้า 2) ถึงแม้การท่องเที่ยวจะสร้างรายได้ให้กับประเทศและก่อให้เกิดผลดีอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่จากการพัฒนาที่รวดเร็ว การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวที่ขาดการจัดการที่ดีและเหมาะสมก็ย่อมทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมตามมาเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งเมื่อเกิดความเสื่อมโทรมแล้วก็ไม่สามารถใช้ฟื้นฟูได้เหมือนเดิม (เสาวลักษณ์ นวเจริญกุล, 2541, หน้า 3) จะเห็นได้ว่า การที่แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรม สาเหตุก็มาจากนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การขาดจิตสำนึกที่ดี และการไม่มีความรู้ความเข้าใจสิ่งที่กระทำว่าจะก่อให้เกิดความเสียหาย (พันธ์ทิพย์ อธิปัญจพงษ์, 2543, หน้า 3) ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้บุคคลมีการรับรู้และมีบทบาทที่จะปลูกฝังความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้บุคคลตระหนักและมีความรู้สึกตอบสนองต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทำได้โดยการให้การศึกษา อันเป็นการช่วยทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบรรลุเป้าหมาย (เกดสินี พลบูรณ์, 2542, หน้า 30) ประกอบกับจังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ถือเป็นมรดกทางธรรมชาติของจังหวัดนครสวรรค์ นับเป็นสิ่งล้ำค่าที่ธรรมชาติที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงาม โบราณสถานและงานประเพณีประจำปีที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี ไม่ว่าจะเป็นบึงบอระเพ็ด อุทยานนกน้ำ ดันแม่ น้ำเจ้าพระยา จนทำให้คนทั่วไปรู้จักจังหวัดนครสวรรค์ตามสมญานามต่างๆ อาทิ “เมืองสี่แคว” บ้าง “ปากน้ำโพ” บ้าง “เมืองพระบาง” บ้าง “เมืองซอนตะวัน” บ้าง ดังคำขวัญ “เมืองสี่แคว แห่มังกร พักผ่อนบึงบอระเพ็ด ปลารสเด็ดปากน้ำโพ” (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542, หน้า 1)

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ที่กล่าวมาพบว่าชุดการเรียนรู้สามารถนำมาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนาชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นมูลเหตุให้ผู้วิจัยตระหนักในความสำคัญในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ ประกอบกับผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

เขต 3 จึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด นครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 สิ่งน่ารู้เกี่ยวกับจังหวัดของเรา เนื่องจากเป็น เรื่องที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของผู้เรียนที่ได้เรียนรู้เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการดำเนินการปลูกฝังความรู้สึกและห่วงแหน ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้บุคคลตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นการช่วยทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบรรลุเป้าหมาย

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อน เรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้

1. ได้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. มีประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโดยการใช้ชุดการเรียนรู้ เพื่อนำไป พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ พร้อมทั้งเป็นแนวทางการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. เป็นการสร้างความกระตือรือร้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและสนุกกับกิจกรรม การเรียนรู้ ด้วยจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลีบ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 190 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยวิธีการจับฉลาก

3. เนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาโดยศึกษาจากเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนกลาง สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 สิ่งน่ารู้เกี่ยวกับจังหวัดของเรา จำนวน 12 ชั่วโมง เนื้อหาภายในชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง "การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์" กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ละ 2 คาบ (คาบละ 50 นาที) จำนวน 6 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 12 คาบ

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการเรียนรู้เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3) เจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ของครูไปสู่ผู้เรียนแล้ว สิ่งที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพที่จะทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดความสะดวก ก่อให้เกิดความสนใจต่อสิ่งที่เรียนด้วย ซึ่งชุดการเรียนรู้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาขึ้นเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนมี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นตลอดจนมีความสนุกสนานไม่เบื่อและชอบที่จะทำกิจกรรม และคิดอย่างมีเหตุผลทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้นี้ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นชุดการเรียนรู้สำหรับกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ให้ครูใช้ประกอบการบรรยายเพื่อที่จะเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้ลดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการเรียนรู้ (Learning Packages) หมายถึง เป็นนวัตกรรมชนิดหนึ่งสร้างขึ้นเป็นชุดการเรียนรู้สำหรับกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ให้ครูใช้ประกอบการบรรยายเพื่อที่จะเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้ลดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้นที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมที่ประกอบกันขึ้นอย่างมีระบบ มีเหตุผล และนำไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายพร้อมทั้งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเกิดแรงจูงใจในการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ภายในชุดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อชุดการเรียนรู้ คำนำ คำชี้แจงสำหรับครู ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ (ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลและบันทึกหลังสอน) คู่มือสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน ใบความรู้ บัตรคำสั่งในการปฏิบัติงาน ใบงาน แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างชุดการเรียนรู้และหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ผ่านการวิเคราะห์ระบบ และทดลองใช้เพื่อตรวจประสิทธิภาพก่อนที่จะนำมาใช้จริง ชุดการเรียนรู้สร้างขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายพร้อมทั้งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ หมายถึง ระดับคุณภาพที่กำหนดสำหรับการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เมื่อนำมาใช้สอนแล้วนักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแต่ละชุดแล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกัน คิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมด

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายชุดการเรียนรู้แต่ละชุดแล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกันคิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมดที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

การท่องเที่ยว หมายถึง การท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว ที่เป็นการผ่อนคลายความเครียดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการทำงานไปพร้อมๆ กับการได้รับรู้สัมผัสกับสิ่งแปลกใหม่ที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น ที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันทั้งที่เป็นการพักผ่อนหรือประกอบกิจกรรมตามความสนใจ แต่มีได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นหลัก

การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การท่องเที่ยวควรมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยว การช่วยกันดูแล ปกป้องตลอดจนการให้ความรู้ด้วยการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ สะพานเดชาดิวงศ์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม อุทยานนกน้ำ พิชัยภัณฑ์จันเสน พิชัยภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ 2) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ด่านน้ำเจ้าพระยา บึงบอระเพ็ด วนอุทยานเขาหลวง เขาหน่อ - เขาแก้ว วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ถ้ำหินปูน ทุ่งหินเทิน 3) แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน ได้แก่ วัดนครสวรรค์ วัดคีรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ เขาพระเขาสูง

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีทำที่ในการอนุรักษ์ การร่วมกันป้องกันรักษาให้คงเดิมโดยจะเป็นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการจัดการและบริหารทรัพยากรแบบดั้งเดิม ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ได้แก่ สะพานเดชาดิวงศ์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม อุทยานนกน้ำ พิชัยภัณฑ์จันเสน พิชัยภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง สถานที่ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีภูมิทัศน์สวยงาม แปลกตา ได้แก่ ป่าเขา ลำธาร น้ำตก บึงทะเลสาบ หาดทราย บางแห่งมีการจัดการให้เป็น สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ อุทยานนกน้ำ เมื่อเรียนรู้เรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้วจะช่วยให้นักเรียนมีความตระหนัก ความสำคัญ ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและนำไปสู่การอนุรักษ์ต่อไป

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน หมายถึง สถานที่ที่เป็นของโบราณ เช่น อาคารสถานที่ที่มีมาแต่โบราณ แหล่งโบราณสถาน เช่น เมืองโบราณ วังโบราณ วัด คู่มเก่า เจดีย์ ฯลฯ แทบทุกจังหวัดในเมืองไทยมีแหล่งโบราณสถานที่นำศึกษานำเรียนรู้เพื่อสืบทอดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและความสามารถของบรรพบุรุษของจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ วัดนครสวรรค์ วัดคีรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ และเขาพระเขาสูง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งประเมินได้จากการทำคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 สิ่งน่ารู้เกี่ยวกับจังหวัดของเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เจตคติต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกเชิงอารมณ์ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งในด้านความชัดเจนถูกต้องของการใช้ภาษา ความเหมาะสมของชื่อเรื่อง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดผลประเมินผล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งเจตคติเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นเครื่องมือวัด

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. เจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด นครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอสาระสำคัญประกอบด้วย 6 ส่วน ตามลำดับดังนี้ ส่วนแรก กล่าวถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ส่วนที่สอง กล่าวถึง สาระและ มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนที่สาม กล่าวถึง การท่องเที่ยว ส่วนที่สี่ กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ ส่วนที่ห้า กล่าวถึงเจตคติต่อการเรียน และส่วน สุดท้าย กล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 1.1 หลักการ
 - 1.2 จุดหมาย
 - 1.3 โครงสร้าง
2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.1 ความสำคัญกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.2 กระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.3 สาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.4 มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.5 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 - 6)
3. แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์
 - 3.1 ความหมายของการท่องเที่ยว
 - 3.2 การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว
 - 3.3 แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์
 - 3.3.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
 - 1) สะพานเดชาดิวงศ์
 - 2) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม
 - 3) อุทยานนกน้ำ
 - 4) พิพิธภัณฑ์จันเสน
 - 5) พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

3.3.2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- 1) ดินน้ำเจ้าพระยา
- 2) บึงบอระเพ็ด
- 3) วนอุทยานเขาหลวง
- 4) เขาหน้อ - เขาแก้ว
- 5) วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง
- 6) อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
- 7) ถ้ำหินปูน
- 8)ทุ่งหินเทิน

3.3.3 แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

- 1) วัดนครสวรรค์
- 2) วัดศรีวงศ์
- 3) วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา)
- 4) วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
- 5) เขาพระเขาสูง

4. ชุดการเรียนรู้

4.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้

4.2 หลักการ ทฤษฎี และหลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการผลิตชุดการเรียนรู้

4.3 ประเภทของชุดการเรียนรู้

4.4 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

4.5 คุณค่าของชุดการเรียนรู้

4.6 ขั้นตอนของชุดการเรียนรู้

4.7 ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

5. เจตคติต่อการเรียน

5.1 ความหมาย

5.2 องค์ประกอบของเจตคติ

5.3 การวัดเจตคติต่อการเรียนการสอน

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม และมีสาระการเรียนรู้เป็นกระบวนการกำหนดองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ปี และเพื่อให้สถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดทำหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียนและเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทراثวิทยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน เป็น 8 กลุ่มดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องให้เป็นหลักในการจัดการ

เรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สองประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่สร้างเสริมพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้นสถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาระดับพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1. ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 1-2) ได้กล่าวถึงกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญ ๆ ในวิชาต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการหรือสหวิทยาการ

1.2 ด้านทักษะและกระบวนการ

ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการต่างๆจนเกิดทักษะและกระบวนการดังนี้

ทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์หลักการ และการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบทอด เช่น ความสามารถในการตั้งคำถามและการตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐานและสรุปเป็นหลักการ

ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้

ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดความขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านเจตคติและค่านิยม

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติ และค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง ฟังตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองของศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.4 ด้านการจัดการและปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับการ

อบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

เมื่อมองในภาพรวมๆ แล้วจะพบว่า ความสำคัญของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในฐานะพลเมืองดีแล้ว ยังช่วยให้นำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 14-17) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน ผู้เรียนต้องได้เรียนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้งในส่วนกว้างและลึก และจัดในทุกภาคและชั้นปี

หลักการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพได้แก่

1. การจัดการเรียนการสอนให้มีความหมาย โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ เป็นแนวคิด ความรู้ที่คงทน ยั่งยืน มากกว่าที่จะศึกษาในสิ่งที่เป็นเรื่องและข้อเท็จจริงที่มากมายกระจัดกระจายแต่ไม่เป็นแก่นสาร ด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนและด้วยการประเมินผลที่ทำให้ผู้เรียนต้องใส่ใจในสิ่งที่เรียน เพื่อแสดงให้รู้ว่าเขาสามารถเรียนรู้และทำอะไรได้บ้าง

2. จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ การบูรณาการตั้งแต่หลักสูตร หัวข้อที่จะเรียนโดยเชื่อมโยงเหตุการณ์ พัฒนาการต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน บูรณาการความรู้ สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ และสัมพันธ์กับวิชาต่างๆ

3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม จัดหัวข้อหน่วยการเรียนรู้ที่สะท้อน ค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานในสังคม การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิต ช่วยผู้เรียนให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

4. จัดการเรียนการสอนที่ท้าทาย คาดหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งในส่วนตนและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ให้ผู้เรียนใช้วิธีการสืบเสาะ จัดการกับการเรียนรู้ของตนเอง ใส่ใจและเคารพในความคิดของผู้อื่น

5. จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ตัดสินใจ สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการตัวเองได้ มีวินัยในตนเองทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง

ครูผู้สอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องมีความเชื่อว่า ผู้เรียนทุกคนเรียนรู้ได้ แม้ว่าจะไม่ใช่เด็กทุกคนที่จะประสบความสำเร็จ ในการเรียนในระดับที่เท่ากัน การจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้สอนจะใช้วิธีการสอนหลากหลายผสมผสานกันเหมือนกับการสอนอื่นๆ เพราะเหตุที่ไม่มีวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว การสอนที่ดีคือ การสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนและนักการศึกษาในปัจจุบันรู้ว่า การพัฒนารูปแบบการสอนแบบต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับครูผู้สอนที่มีบุคลิกภาพต่างกัน ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน และบริบทที่แตกต่างกันเป็นสิ่งที่ทำได้ ครูผู้สอนบางคนและนักเรียนบางกลุ่มอาจชอบใช้วิธีการสอนเป็นรายบุคคล ครูบางคนและนักเรียนบางกลุ่มอาจชอบใช้วิธีการสอนด้วยการอภิปราย การทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนบางคนและครูบางกลุ่มอาจชอบใช้ทั้งสองวิธี อย่างไรก็ตามตัวครูผู้สอนเองก็จะต้องมีความยืดหยุ่น ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนบ้าง พร้อมทั้งมีการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี

3. สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

4. มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงามและศรัทธาในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงามและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน ป่าเหยื้อประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1: ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบ เศรษฐกิจและสังคมที่จำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1: เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจในการพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสำคัญของสรรพสิ่งปรากฏในระหว่างที่ซึ่งมีผลต่อกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้ และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรมและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6)

เมื่อพิจารณาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แล้วพบว่า มีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การท่องเที่ยว

1. ความหมายของการท่องเที่ยว

ในด้านความหมายของการท่องเที่ยว มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน พอสรุปได้ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544, หน้า 15) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้น เป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

เสรี วงษ์ไพจิตร (2545, หน้า 1) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การท่องเที่ยวมิใช่เฉพาะเพียงการเดินทาง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงรื่นรมย์อย่างที่ส่วนมากเข้าใจกัน การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อความรู้ เพื่อการศึกษา เพื่อติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง ก็นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ (2546, หน้า 10) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อหาความสนุกสนาน เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อการศึกษาหาความรู้ เพื่อการศาสนา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยือนญาติมิตร โดยที่ไม่มีรายได้เกิดขึ้นจากการเดินทางในครั้งนี้

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว ที่เป็นการผ่อนคลายความเครียดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการทำงานไปพร้อมๆ กับการได้รับรู้สัมผัสกับสิ่งแปลกใหม่ที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น ที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันทั้งที่เป็นการพักผ่อนหรือประกอบกิจกรรมตามความสนใจ แต่มิได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็น

2. การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

ในด้าน การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน พอสรุปได้ดังนี้

ยุวดี กวาดระกุล (2537, หน้า 17) กล่าวว่า การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลชนมากที่สุด มีการสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และสามารถใช้อย่างยั่งยืนได้นานที่สุด

ทวีวงศ์ ศรีบุรี (2537, หน้า 20) กล่าวว่า การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การตามรักษา ป้องกันธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยวิธีที่ฉลาดเหมาะสมและยาวนานที่สุด

สมพุทธ ชูระเจน (2540, หน้า 64) การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การให้การศึกษาและความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และโทษ ซึ่งถ้าแหล่งท่องเที่ยวถูกทำลายก็จะทำให้ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ การให้ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่จะมีผลกระทบต่ออันเนื่องมาจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติก็จะมีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ นอกจากนี้ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ควบคู่กับการบำรุงรักษา โดยคำนึงถึงการใช้อย่างคุ้มค่า มีการสูญเสียที่น้อยที่สุดและคงสภาพเดิมของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งบุคคลจะต้องมีความรู้จะเกิดความตระหนักหรือความสำนึกขึ้นได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวควรมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยว การช่วยกันดูแล ปกป้องตลอดจนการให้ความรู้ด้วยการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- 1.1 สะพานเดชาดิวงศ์
- 1.2 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม
- 1.3 อุทยานนกน้ำ
- 1.4 พิพิธภัณฑ์จันเสน
- 1.5 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- 2.1 ดันน้ำเจ้าพระยา
- 2.2 บึงบอระเพ็ด
- 2.3 วนอุทยานเขาหลวง
- 2.4 เขาหน่อ - เขาแก้ว
- 2.5 วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง
- 2.6 อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
- 2.7 ถ้ำหินปูน
- 2.8 ทุ่งหินเทิน

3. แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

- 3.1 วัดนครสวรรค์
- 3.2 วัดคีรีวงศ์
- 3.3 วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา)
- 3.4 วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
- 3.5 เขาพระเขาสูง

ภูมิหลังของจังหวัดนครสวรรค์: บริบทที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุดการเรียนรู้

1. สภาพภูมิศาสตร์

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้งเฉพาะ จังหวัดนครสวรรค์ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 15 องศา 40 ลิปดาเหนือ กับละติจูด 16 องศา 10 ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูด 99 องศา 5 ลิปดาตะวันออก กับลองจิจูด 100 องศา 50 ลิปดาตะวันออก อยู่บริเวณตอนกลางของประเทศไทยเหนือเส้นศูนย์สูตร ก่อนไปซีกโลกด้านตะวันออก

ที่ตั้งสัมพันธ์ จังหวัดนครสวรรค์อยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง หรือภาคกลางตอนบนของประเทศไทย คาบเกี่ยวระหว่างภาคเหนือกับภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพมหานครไประหว่างทิศเหนือโดยทางรถยนต์เป็นระยะทาง 237 กิโลเมตร ทางรถไฟเป็นระยะทาง 250 กิโลเมตร

อาณาเขต จังหวัดนครสวรรค์ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง 8 จังหวัด

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางมูลนาก อำเภอบึงนาราง และอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร อำเภอปางศิลาทอง และอำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอสว่างอารมณ์ และอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี อำเภอเมืองชัยนาท อำเภอสรรพยา และอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อำเภอบ้านหมี่ อำเภอหนองม่วง และอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบึงสามพัน และอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก อำเภอสว่างอารมณ์ และอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

ภาพ 2 แผนที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

1.2 ขนาดและรูปร่าง

ขนาด จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ประมาณ 9,597.7 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 15 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอโกรกพระ อำเภอชุมแสง อำเภอดงเจริญ อำเภอตากฟ้า อำเภอตากสิน อำเภอท่าตะโก อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอพยุหะคีรี อำเภอไพศาลี อำเภอลาดยาว อำเภอหนองบัว อำเภอแม่วงก์ อำเภอชุมตาบง และอำเภอแม่เปิน เปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย นครสวรรค์เป็นจังหวัดขนาดกลาง

รูปร่างของจังหวัดนครสวรรค์มีลักษณะเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกกับทิศตะวันออก รูปร่างคล้ายๆ มีเสื่อกางปีกบิน

1.3 คำขวัญประจำจังหวัด

- เมืองสี่แคว
- หม่มงกร
- พักผ่อนบึงบอระเพ็ด
- ปลารสเด็ดปากน้ำโพ

2. สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

นครสวรรค์อยู่ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง มีพื้นที่ส่วนที่เป็นภูเขาและป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งในอดีต ในปี พ.ศ. 2504 นครสวรรค์มีพื้นที่ป่าไม้อยู่ประมาณ 2,950 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 1,844,000 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31 ของพื้นที่จังหวัด ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ในส่วนที่เป็นพื้นราบหมดไป แม้พื้นที่ป่าแถบภูเขาก็ถูกทำลายลงเป็นอันมาก ในปี พ.ศ. 2538 พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดนครสวรรค์เหลืออยู่เพียงประมาณ 673 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 420,000 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7 ของพื้นที่จังหวัด

2.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.1.1 สะพานเดชาดิวงค์ เป็นสะพานที่นับว่าเป็นสะพานประวัติศาสตร์สำคัญแห่งแรกของประเทศที่เปิดเส้นทางคมนาคมทางบกเชื่อมจังหวัดภาคเหนือและภาคกลางแทนเส้นทางคมนาคมทางน้ำ โดยมีพิธีเปิด ให้วดยานพาหนะผ่าน ได้เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2493 โดยมี พ.ศ. หม่อมหลวงกรีเดชาดิวงค์ อธิบดีกรมทางหลวง เป็นประธานเปิด สะพานแห่งนี้ได้เริ่มสร้างขึ้นเมื่อปี 2485 สมัยสงครามมหาเอเซีย บурพา ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 กรมทางหลวงได้งบประมาณทางหลวงหมายเลข 32 ตอนบางปะอินนครสวรรค์จึงได้สร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นอีกสะพานหนึ่งคู่กับสะพานเดชาดิวงค์เดิมเรียกว่า "สะพานเดชาดิวงค์ 2" เป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กคู่ขนานไปกับสะพานเดชาดิวงค์เดิม และเปิดใช้เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2514 ต่อมาได้มีการสร้างสะพานเดชาดิวงค์ 3 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2532 และสร้างเสร็จเปิดใช้งานเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2536 ในปัจจุบันสะพานเดชาดิวงค์จะใช้ 2 เส้นทางจราจร คือ สะพานเดชาดิวงค์ 2 และ 3 ส่วนสะพานเดชาดิวงค์ 1 ทางจังหวัดนครสวรรค์เปิดไว้เป็น "อนุสรณ์สะพานเป็นสะพานประวัติศาสตร์"

2.1.2 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม ณ ที่ราบริมฝั่งต้นแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณที่แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน ไหลมาบรรจบมีศาลเจ้าศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวจังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดใกล้เคียงให้ความเคารพยึดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยจีนและชนชาติต่างๆประชาชนทั่วไปเรียกกันว่า "ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม"หรือศาลเจ้าพ่อแควใหญ่ตั้งอยู่ตรงข้ามตลาดปากน้ำโพบนถนนสายนครสวรรค์-ชุมแสง ตัวศาลหันหน้าไปทางแม่น้ำ ประวัติความเป็นมาของศาลนี้ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าสร้างขึ้นสมัยใด ใครเป็นผู้สร้าง มีเพียงระฆังโบราณ ซึ่งจารึกเป็นภาษาจีนว่า นายหงเปียว แซ่กู่ แห่งหมู่บ้านเคอเจียซัน อำเภอวุ่นอี (ปัจจุบันคือ วุ่นซัง) มณฑลไหหลำ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน นำมาถวายในปี ค.ศ.1870 ซึ่งตรงกับปี พ.ศ.2413 ปลายราชวงศ์ชิงตรงกับต้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)

2.1.3 อุทยานนกน้ำ อยู่ทางทิศต้องบึงบอระเพ็ด ในเขตอำเภอพระนอน อำเภอเมืองฯ เป็นส่วนหนึ่งของบึงบอระเพ็ด เป็นที่อยู่อาศัยของนกน้ำนานาชนิด ประมาณมีอยู่ถึง 43

ชนิด ได้แก่ นกเป็ดน้ำ ซึ่งมีอยู่หลายพันธุ์ นกนางนวล นกกระยาง นกกระสา นกตะกรุม นกตะกราม นกกระเต็น นกอีแจว นกอีโก้ง นกอีดำ นกพริก นกนางแอ่น นกคืบแค นกกระจาบ

2.1.4 พิพิธภัณฑสถาน ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลจันเสน สันนิษฐานว่าอยู่ในสมัยทวารวดี บริเวณเมืองโบราณมีคูเมืองเป็นเนินดินโดยรอบ เป็นรูปสี่เหลี่ยม แต่มุมทั้งสี่เป็นรูปมนจนเกือบเป็นวงกลม ล้อมรอบด้วยคูเมืองซึ่งกว้างประมาณ 20 เมตร ปัจจุบันยังมีสภาพเป็นที่ลุ่มน้ำขัง แต่ยังเป็นร่องรอยพอมองเห็นเค้าคูเมืองได้อย่างชัดเจน มีความยาวประมาณ 800 เมตร กว้าง 700 เมตร คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ 300 ไร่เศษ เนื่องจากบริเวณภายในคูเมืองดังกล่าวมีลักษณะเป็นเนินสูงกว่าพื้นที่ที่รอบนอกคูเมือง ชาวบ้านเรียกว่า "โคกจันเสน"

2.1.5 พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดหนองกลับ ตั้งอยู่เลขที่ 76 หมู่ 3 ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว วัดหนองกลับ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า วัดหนองบัวหนองกลับ มีประวัติอันยาวนานและเก่าแก่ จึงมีโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในครอบครองมากมายทั้งที่ได้จากแหล่งโบราณคดี โบราณสถานในบริเวณอำเภอหนองบัวและใกล้เคียง และได้จากการบริจาคของประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ต่อมาทางวัด และ ท่านเจ้าคุณนิภากรโสภณ เจ้าอาวาสและเจ้าคณะอำเภอหนองบัวรูปปัจจุบัน จึงรวบรวมข้าวของต่างๆ และจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดหนองกลับ โดยพิพิธภัณฑสถานมีสองหลัง หลังแรกจัดแสดงแสดงสมัยไทย เงินตรา และเหรียญกษาปณ์ไทย เครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญที่ระลึกสมัยรัชกาลที่ 9 อาวุธโบราณ เครื่องถ้วยเบญจรงค์สมัยรัตนโกสินทร์ เครื่องถ้วยชามสมัยสุโขทัยและอยุธยา ส่วนหลังที่ 2 จัดแสดงวัสดุอุปกรณ์ ข้าวของ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และในการประกอบอาชีพ

2.2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

2.2.1 ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ในเขตตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เกิดจากแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่าน ไหลมาบรรจบกันที่ตำบลปากน้ำโพ เป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา ณ จุดนี้จะเห็นความแตกต่างของสายน้ำทั้งสองได้อย่างชัดเจน คือ แม่น้ำจะมีสีเขียวคล้ำใส ส่วนแม่น้ำน่านจะมีสีแดงขุ่น สายน้ำทั้งสองจะค่อยๆ รวมตัวเป็นสีเดียวกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยาจะเห็นแหลมของเกาะยม ซึ่งมีทัศนียภาพที่สวยงามมาก

2.2.2 บึงบอระเพ็ด เป็นแหล่งน้ำสำคัญของจังหวัด เป็นบึงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในภาคกลางของประเทศไทย พื้นที่ของบึงบอระเพ็ดนั้นเดิมเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วม แวดล้อมด้วยป่าไม้เบญจพรรณอันอุดมสมบูรณ์ มีลำคลองขนาดเล็กไหลผ่าน และประกอบไปด้วยหนองน้ำหลายแห่ง ทางด้านเหนือของบึงในเขตตำบล แควใหญ่ ตำบลเกรียงไกร และตำบลทับกฤช มีแม่น้ำน่านไหลผ่าน ทางใต้ของบึงมีลำห้วยเล็กๆ คือ คลองวันมหากกร คลองซุด ทางด้านตะวันออกของบึงมีพื้นที่น้ำจืดเขาพนมเศษ น้ำไหลเข้าบึงทางคลองโยไทย และคลองตะโค ในฤดูฝนเมื่อมีน้ำเหนือไหลหลากมาทำให้บึงบอระเพ็ดมีน้ำเต็มเต็ม กลายเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด ซึ่งนอกจากจะเป็นปลาชนิดต่างๆ แล้ว ยังมีจระเข้และ

คะพายน้ำ สภาพบึงบอระเพ็ดในอดีตเมื่อถึงฤดูแล้ง น้ำในบึงจะไหลลงสู่แม่น้ำน่านทางคลองบอระเพ็ด พื้นที่รอบบึงจะเป็นที่ราบธรรมชาติ

บึงบอระเพ็ด เป็นบึงน้ำจืดที่ใหญ่และอุดมสมบูรณ์ที่สุดของประเทศไทย เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลาและนกนานาชนิด โดยเฉพาะนกเจ้าฟ้าสิรินธร ซึ่งเป็นนกในสกุลนกนางแอ่น เป็นนกที่พบแห่งเดียวในประเทศไทย และในโลก ได้พบนกชนิดนี้เมื่อปี พ.ศ. 2511 ชาวบ้านเรียกว่านกคาพอง

จากการสำรวจพบว่าในบึงบอระเพ็ดมีนกอยู่ 44 วงศ์ 100 สกุล 156 ชนิด โดยมากเป็นนกน้ำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ นกประจำถิ่น และนกที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาในบางช่วงฤดูกาล นกประจำถิ่น ได้แก่ นกอีโก้ง นกอีแจว เป็นต้น นกอพยพฯ ส่วนมากหนีความหนาวเย็นมาจากดินแดนที่หนาวจัด เช่น ไชยบุรี ได้แก่ นกเป็ดแดง นกเป็นสาย นกชายเลน และนกยางบางชนิด

ในปี พ.ศ. 2464 รัฐบาลได้ว่าจ้างที่ปรึกษาชาวอเมริกันมาเป็นที่ปรึกษา ด้านการประมง เมื่อได้สำรวจทางด้านนิเวศวิทยาของบึงบอระเพ็ดพบว่า เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุด และเป็นแหล่งพันธุ์ปลา มีความหลากหลายของพันธุกรรมแหล่งหากินและการวางไข่ของสัตว์น้ำในภาคกลางของประเทศไทย จึงได้แนะนำให้กระทรวงเกษตรธิการ สงวนรักษาไว้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ รวมทั้งให้รักษาระดับน้ำไว้ตลอดปี โดยการจัดสร้างฝายกั้นน้ำ และประตูระบายน้ำ การบริหารการประมงในบึงบอระเพ็ดได้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2470 ต่อมาในปี พ.ศ. 2471 กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ได้ประกาศกำหนดเขตบึงบอระเพ็ด เป็นที่รักษาพันธุ์พืช เมื่อปี พ.ศ. 2473 ได้ประกาศพื้นที่หวงห้ามไว้ 250,000 ไร่ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2480 ได้ถอนการหวงห้ามเหลือประมาณ 133,000 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับ 3 อำเภอเมือง อำเภอเมือง อำเภอชุมแสง และอำเภอท่าตะโก

พันธุ์ปลาในบึงบอระเพ็ด มีอยู่ 148 ชนิด เป็นปลาที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหลายชนิดเช่น ปลาช่อน ปลาชะโด ปลาแดง ปลาเค็ม ปลาเสือคอก รวมทั้งปลาประเภทสวยงามอีกหลายชนิด

พันธุ์ไม้น้ำในบึงบอระเพ็ดมีอยู่มากมายหลายชนิด ทั้งประเภทที่อยู่ใต้น้ำลอยน้ำและไหลพันพัน มีทั้งหมด 93 ชนิด พันธุ์ไม้น้ำที่พบมากที่สุด ได้แก่ บัวหลวง บึงแดง ผักตบชวา คีป्लीน้ำ ฐูปฤณี และสาหร่ายไฟ เป็นต้น

2.2.3 สวนอุทยานเขาลอง ตั้งอยู่ที่บ้านผาแดง ตำบลหนองกรด อำเภอเมือง มีพื้นที่ประมาณ 59,500 ไร่ จัดตั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2539 ครอบคลุมพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาลองทั้งหมด พื้นที่วนอุทยานอยู่ในเขต 2 จังหวัด คือ จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี พื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน สภาพป่าบอบช้ำเสื่อมโทรมด้วยพันธุ์ไม้ และสัตว์ป่านานาชนิด จุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ยอดเขาลอง ถ้ำป๋อย ถ้ำธารทิพย์ และถ้ำพระ

2.2.4 เขาหน่อ – เขาแก้ว อยู่ในเขตตำบลบ้านแดน อำเภอบรรพตพิสัย เป็นภูเขาหินปูนมีบันไดขึ้นสู่ถ้ำบนยอดเขา มีถ้ำที่สวยงามหลายถ้ำ เช่น ถ้ำค้างคาว ถ้ำพระนอน มีพระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่อยู่ที่ปากถ้ำ มีสิ่งป่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่บริเวณวัดเขาหน่อ ซึ่งตั้งอยู่ที่เชิงเขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งเสด็จประพาสภาคเหนือทางชลมารค เคยประทับแรมที่วัดนี้ ส่วนเขาแก้วอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันมีถ้ำหลายถ้ำเป็นที่อยู่ของค้างคาวเป็นจำนวนมาก ตอนเย็นพลบค่ำฝูงค้างคาวพากันบินออกไปหากิน มองเห็นฝูงค้างคาวเป็นสายสีดำพลิวไปมาบนท้องฟ้าเป็นทางยาว

2.2.5 วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง ตั้งอยู่ที่บ้านซอนเคือ ตำบลตาคลี อำเภอตาคลี จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2530 มีพื้นที่ประมาณ 5,000 ไร่ ภูมิประเทศเป็นภูเขามีกวักศน์สวยงามสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์นานาชนิด มีถ้ำต่าง ๆ อยู่ประมาณ 70 ถ้ำ ในถ้ำมีหินงอกหินย้อยสวยงามตามธรรมชาติ

2.2.6 อุทยานแห่งชาติแม่วังก์ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าแม่วังก์ ระหว่างรอยต่อสองจังหวัดคือ นครสวรรค์ กับ กำแพงเพชร ส่วนที่อยู่ในเขตจังหวัดนครสวรรค์เรียกว่า ป่าแม่วังก์ – แม่เป็น มีพื้นที่ประมาณ 280,000 ไร่ ส่วนที่อยู่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรเรียกว่า ป่าคลองชลุง และป่าคลองแม่วังก์ มีพื้นที่ประมาณ 279,000 ไร่ ได้ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2530 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 55 ของประเทศไทย

อุทยานฯ แห่งนี้มีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนเป็นคันท่าเนินค้ำน้ำแม่วังก์และห้วยคลองโพธิ์ ซึ่งเป็นคันท่าเนินค้ำน้ำสะแกกรัง มีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงามได้แก่ น้ำตกแม่กระสาหรือแม่ดี น้ำตกแม่เฒ่าและแก่งผา – คอยนาง พื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบเขา ป่าดงดิบแล้ง และป่าเต็งรัง ที่ค่อนข้างสมบูรณ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด อยู่ในเขตตำบลพระนอน อำเภอเมืองฯ มีพื้นที่ประมาณ 133,000 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง ฯ อำเภอชุมแสง และอำเภอท่าตะโก ประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ฯ เมื่อปี พ.ศ. 2518 น้ำตกแม่เฒ่า อยู่ในป่าลึกของอุทยานแห่งชาติแม่วังก์ ที่บ้านคิ่งสูง ตำบลแม่เฒ่า อำเภอแม่วังก์ ปัจจุบันรดยังเข้าไม่ถึง ต้องเดินป่าถึงสองวันจึงถึงน้ำตก น้ำตกแม่เฒ่ามีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขามองโกจู ซึ่งอยู่ติดกับเขตจังหวัดกำแพงเพชร น้ำตกมีหลายชั้น แต่ละชั้นสูงมากจนเชื่อกันว่าสูงที่สุดในทวีปเอเชีย สภาพป่าเขาบริเวณน้ำตก ยังคงมีความสมบูรณ์อยู่มาก ป่าเป็นป่าดงดิบชื้น มีสัตว์ป่าหลายชนิดอาศัยอยู่

2.2.7 ถ้ำหินปูน ในเขตอำเภอตากฟ้ามีถ้ำที่เกิดจากการกัดกร่อนหินปูนจากธรรมชาติมากมาย ซึ่งมีความสวยงามพอสมควร และถ้ำบางแห่งกำลังสำรวจเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น ถ้ำพรสวรรค์ ถ้ำผาสวรรค์ ถ้ำลับแล และถ้ำธรรมวิทย์ ที่อยู่ในเขตตำบลลำพยนต์ นอกจากนั้นก็มีถ้ำคูหาไสยาสน์ ถ้ำสองพี่น้องในเขตตำบลเขาชายธง

2.2.8 ทุ่งหินเหิน อยู่ในเขตอำเภอชุมตาบง เป็นทุ่งหญ้าเชิงเขาที่มีกลุ่มก้อนหินขนาดใหญ่ วางซ้อนกันอยู่หลายรูปแบบ กระจายอยู่ทั่วบริเวณในลักษณะที่สัมผัสกันเพียง

เล็กน้อย ราวกับมีผู้ยกมาบรรจุวางเอาไว้ นับว่าเป็นสวนหินธรรมชาติที่สวยงาม แปลกตา หาพบได้ยาก

2.3 แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

2.3.1 วัดนครสวรรค์ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ มหานิกาย เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมืองมาแต่โบราณ เดิมชื่อวัดหัวเมือง ตั้งอยู่ในตัวเมืองต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น "วัดนครสวรรค์" เมื่อตั้งมณฑลนครสวรรค์ พ.ศ. 2435 ทางราชการได้ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธี ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา พระเจ้าแผ่นดินและพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์เคยเสด็จมาวัดนี้ ที่วัดนครสวรรค์แห่งนี้มีพระประธานในพระอุโบสถนามว่า "หลวงพ่อศรีสวรรค์" เป็นพระพุทธรูปประจำเมืองนครสวรรค์ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.1842 ได้มีการซ่อมแซมอุโบสถและหลวงพ่อศรีสวรรค์ครั้งใหญ่สุดในระหว่าง พ.ศ. 2465 - 2470 หล่อหลอมให้องค์พระมีขนาดใหญ่กว่าเดิม ในขณะที่เททองอยู่นั้น พอดกเย็นใกล้ค่ำได้เกิดมีแสงพุ่งออกจากองค์พระมีลำแสงเป็นสีต่างกันถึง 6 สี หรือที่เรียกว่า "ฉัพพรรณรังสี" เป็นที่อัศจรรย์ยิ่ง

2.3.2 วัดคีรีวงศ์ ตั้งอยู่บนเขาในเขตตัวเมืองนครสวรรค์ สร้างสมัยปลายกรุงสุโขทัย เดิมเป็นวัดร้างกลางป่าเขา มีพระพุทธรูปปางสมาธิมาพบเมื่อปี 2504 ปัจจุบันเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนครสวรรค์ มีพุทธศาสนิกชนเดินทางมาปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาเป็นประจำ ภายในบริเวณวัดประกอบด้วย พระอุโบสถ สมเด็จพระพุทธิโกดมจำลอง ศาลาพุทธอุทยาน วิหารหลวงพ่อดุสิต และพระจุฬามณีเจดีย์ ซึ่งสร้างในสมัยศตวรรษที่ 19 ปลายกรุงสุโขทัยประมาณ 600 ปีมาแล้ว โดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสโภ) วัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ เป็นผู้ตั้งชื่อให้ และแนะนำให้สร้างพระจุฬามณีเจดีย์ไว้บนยอดเขา ภายในองค์พระเจดีย์ชั้น 4 มีพระพุทธรูปจำลองที่สำคัญของประเทศไทยไว้ให้สักการบูชา 4 องค์ คือ พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) พระพุทธชินราชจำลอง พระพุทธโสธรจำลอง และพระพุทธรูปหล่อพ่อวัดไร่ขิง และภายในโดมเจดีย์ ได้วาดภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับพระพุทธประวัติ

2.3.3 วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา) ตั้งอยู่บนยอดเขาบวชนาค อยู่ระหว่างเชิงสะพานเดชาติวงศ์และค่ายจิรประวัติ คำนานกล่าวไว้ว่า เมื่อกองทัพพม่าตีกรุงศรีอยุธยาแตกในครั้งที่ 2 ได้แล้ว จึงร่วมกันสร้างวัดนี้ขึ้นเพื่อแสดงว่านับถือพุทธศาสนาเช่นกัน สิ่งที่น่าสนใจในวัดได้แก่ รอยพระพุทธบาทจำลองและพระอุโบสถที่ชาวบ้านเรียกว่า โบสถ์เทวดาสร้าง ทุกๆ เดือน 12 ของปีจะมีงานนมัสการและปิดทองรอยพระพุทธบาทจำลองนี้เรียกว่า งานวัดเขา ซึ่งนอกจากจะมีงานสมโภชน์แบบงานวัดทั่วไปแล้วยังมีการแข่งขันเรือยาวอีกด้วย เมื่อขึ้นไปอยู่บนยอดเขาบวชนาคและมองลงมาจะเห็นทัศนียภาพที่สวยงามของสะพานเดชาติวงศ์ แม่น้ำเจ้าพระยา และเขากบ

2.3.4 วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ อำเภอท่าตะโก ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2527 ด้วยแรงศรัทธาและความสามัคคีของพุทธศาสนิกชน และ คณะศิษยานุศิษย์ในเจ้าพระคุณ

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (วัน ธรรมสารโรธ ป.๕.9) อดีตเจ้าอาวาสราชผาติการามวรวิหาร กรุงเทพฯ เพื่ออัญเชิญพระพุทธรูปสถานแห่งนี้พระราชภัณฑารักษ์นิยมนุสรณ์ ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงเจริญพระชนมายุครบ 5 รอบ และเป็นศูนย์รวมในการปฏิบัติธรรมเพื่ออุทิศถวายเป็นพุทธรูปบูชาแด่สมเด็จพระบรมศาสดา ปุชณีย์สถานแห่งนี้สร้างเป็นเรือราชอุทยานนาวาที่ขมายมงคลตรงกลางลำเรือเป็นที่ตั้งขององค์เจดีย์ศรีมหาธาตุนครและองค์เจดีย์องค์เจดีย์ศรีมหาธาตุนคร ทาสีน้ำเงินซึ่งเป็นสีแทนพระมหากษัตริย์ เป็นที่ประดิษฐานพระกัญญาภิเชก หล่อเท่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สูง 173 เซนติเมตร มีฉัตร 9 ชั้น สูง 159 เซนติเมตร ส่วนยอดบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ภายในชั้นล่างขององค์เจดีย์ศรีมหาธาตุนคร เป็นที่ประดิษฐาน พระบรมราชานุสาวรีย์ของพระมหากษัตริย์ของไทยทั้ง 8 พระองค์ นอกจากนี้เจดีย์ศรีมหาธาตุนครยังได้แบ่งชั้นแต่ละชั้นมีห้องซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

2.3.5 เขาพระ - เขาสูง เป็นดินแดนมหัศจรรย์ที่มีทิวทัศน์อันทรงคุณค่าอย่างยิ่ง อาทิ หินแกรนิตสีชมพู หินสีคำ และหินมรกต บนยอดเขาพระมีหินก้อนสีชมพูขนาดมหึมาวางเรียงรายทับซ้อนกันเด่นตระหง่านอย่างนามหัศจรรย์ ซึ่งเป็นจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์อันสวยงามของอำเภอนองบัว ก่อนเดินทางถึงยอดเขาจะต้องผ่านซอกเขา หรือซอกหินหนึบ มีขนาดแคบประมาณ 30 เซนติเมตร เป็นจุดที่ทำให้ท้ายความสามารถต่อการพิสูจน์ความสวยงามของยอดเขาพระ-เขาสูง แห่งนี้ รวมถึงพรรณไม้นานาชนิดที่น่าสนใจ เช่น ป่าดง นอกจากนี้ยังมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำหลวงพ้อไกร อ่างเก็บน้ำคลองไม้แดง และอ่างเก็บน้ำคลองวังเหียง

ชุดการเรียนรู้

1. ความหมายของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้มาจากคำในภาษาอังกฤษที่เรียกชื่อต่างกันเช่น Instructional Package, Learning Packages หรือ Instructional Kits ชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีความสนใจ โดยผลิตสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิชา เนื้อหา และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพในการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการกล่าวถึงชุดการเรียนรู้ในความหมายของผู้วิจัยคือ ชุดการเรียนรู้ Learning Packages เพื่อจะได้สอดคล้องกับแนวความคิดในการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดการเรียนรู้ Learning Packages เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เป็นการรวบรวมสื่อการเรียนรู้ตามแบบแผนที่วางไว้ อันเป็นการแสดงถึงแนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยที่ผู้เรียนมีโอกาสในการใช้สื่อต่างๆ และ

ศึกษาหาความรู้ภายในชุดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

กมลรัตน์ วงศ์ถาภาคย์ (2542, หน้า 22) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ชุดอุปกรณ์สื่อประสมทางการเรียนที่ออกแบบมา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก โดยศึกษาคำชี้แจงและทำกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดนั้น ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ และบรรลุจุดประสงค์ของชุดการเรียนรู้

หนึ่งนุช กาพภักดี (2543, หน้า 14) กล่าวถึง ชุดการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นสื่อการเรียนสำเร็จรูปประกอบด้วยอุปกรณ์หลายชนิดที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามขั้นตอนในชุดการเรียน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยพึ่งครูน้อยที่สุด ผู้เรียนสามารถเรียนอย่างอิสระตามความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการพึ่งพาตนเองในการศึกษาหาความรู้

พาวา พงศ์พันธ์ (2544, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่า เป็นโปรแกรมการสอนทุกอย่างที่จัดได้เฉพาะ ทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน เนื้อหา คู่มือครู แบบฝึกหัด มีการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนไว้อย่างครบถ้วน ชุดการเรียนรู้นี้ ศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดให้และเป็นเพียงผู้แนะนำเท่านั้น เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษารูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยใช้สื่อและกิจกรรมหลายๆ อย่าง

กฤษยา แสงเดช (2545, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่า เป็นสื่อการเรียนการสอนที่จัดอย่างมีระบบให้สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้อะไรและประสบการณ์ที่จัดไว้ ในแต่ละหน่วย เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้จัดไว้ในกล่องหรือซองเป็นหมวดๆ ภายในชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหา พร้อมทั้งการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

พรทิพย์ แก้วใจดี (2545, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่า เป็นสื่อการสอนที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น เพื่อให้เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน โดยที่ครูอาจเป็นผู้ใช้ในการสอนหรือนักเรียนเป็นผู้ใช้ศึกษาด้วยตนเอง มีครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

ลัดดา เพ็ชรประสพ (2545, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่า เป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่งเป็นเครื่องช่วยสอน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในบทเรียน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนได้รับผลสัมฤทธิ์ตามมุ่งหมาย

เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, หน้า 34) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่า เป็นชุดการเรียนสำเร็จรูปที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง โดยศึกษาคำชี้แจง และทำกิจกรรม

ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้นั้น ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ และบรรลุจุดประสงค์ของชุดการเรียนรู้

จิราวัฒน์ สีชวนคำ (2546, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่า เป็นการนำสื่อการเรียนหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน โดยครูไม่ต้องเตรียมการสอนอื่นๆ สามารถนำไปใช้สอนได้ทันที ทั้งนี้เพราะภายในชุดการเรียนรู้จะประกอบด้วยสื่อการสอน คู่มือครู และคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นแบบแผนช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พรทิพย์ กิจรพล (2547, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่า เป็นบทเรียนที่มีการจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาให้เป็นระบบ และรัดกุม มีจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่เด่นชัด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในระยะเวลาอันสั้นโดยที่กำหนดกิจกรรม เวลา และสื่อการเรียนไว้อย่างชัดเจน

ก้องเกียรติ ขอบเวศน์ (2548, หน้า 50) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่าเป็นนวัตกรรมชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเป็นสื่อประสม ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก

วิไลรัตน์ อัมไพบุลย์ (2549, หน้า 28 - 29) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่าเป็นสื่อที่ใช้ประกอบการสอนสำหรับครู ที่ครูสร้างขึ้น เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ความรู้และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยใช้สื่อประสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน

แคปเฟอร์, และแคปเฟอร์ (Kapfer, & Kapfer, 1972, pp. 3 - 10) ได้ให้ความหมายของคำว่า ชุดการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นรูปแบบการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนจนบรรลุพฤติกรรมที่เป็นผลของการเรียนรู้ ส่วนเนื้อหาที่นำมาสร้างชุดการเรียนรู้ นำมาจากขอบข่ายความรู้ที่หลักสูตรกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้ ซึ่งต้องสื่อความหมายให้แก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน จนผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

ฮุสตัน และคนอื่นๆ (Houston, et al., 1972, pp. 10 - 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่าชุดการเรียนรู้ เป็นชุดประสบการณ์ที่จัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ควาน (Duane, 1973, p. 169) กล่าวถึง ชุดการเรียนรู้ ว่าเป็นการเรียนรายบุคคล (Individualized Instruction) เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามเป้าหมายผู้เรียนจะเรียนตามอัตราความสามารถ และความต้องการของคน

กู๊ด (Good, 1973, p. 306) ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ เป็นชุดโปรแกรมการสอน ประกอบด้วยสื่อการสอน เครื่องมือการเรียนรู้ เครื่องมือแนะนำผู้สอนหรือคู่มือ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง จุดประสงค์การเรียนรู้

จากการศึกษาความหมายของชุดการเรียนรู้ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมชนิดหนึ่งที่ใช้ประกอบการสอนสำหรับครูที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมที่ประกอบกันขึ้นอย่างมีระบบ มีเหตุผล และนำไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายพร้อมทั้งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเกิดแรงจูงใจในการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ภายในชุดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อชุดการเรียนรู้ คำนำ คำชี้แจงสำหรับครู ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ (ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลและบันทึกหลังสอน) คู่มือสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน ใบความรู้ บัตรคำสั่งในการปฏิบัติงาน ใบงาน แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

2 หลักการ ทฤษฎี และหลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการผลิตชุดการเรียนรู้

แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และหลักจิตวิทยาที่ใช้ในการผลิตให้เกิดการผลิตชุดการเรียนรู้ มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2545, หน้า 31) ได้เสนอแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และหลักจิตวิทยาที่ใช้ในการผลิตชุดการเรียนรู้นั้นต้องอาศัยแนวคิดหลักการตลอดจนทฤษฎีต่างๆ มี 5 ประการ ได้แก่

1. แนวคิดตามหลักจิตวิทยา เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยจัดให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความสามารถและอัตราการเรียนของแต่ละคน

2. แนวคิดที่จะเปลี่ยนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นแบบให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง โดยใช้สื่อประสมที่ตรงตามเนื้อหาโดยมีครูเป็นผู้แนะนำ

3. แนวคิดที่จะจัดระบบการผลิต การใช้สื่อการสอนในรูปแบบของสื่อประสม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนจากการใช้สื่อช่วยครูมาเป็นใช้สื่อเพื่อช่วยนักเรียนในการเรียนรู้

4. แนวคิดที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนกับนักเรียนและนักเรียนกับสภาพแวดล้อมโดยนำสื่อการสอนมาใช้ร่วมกับกระบวนการกลุ่มในการประกอบกิจกรรม การเรียนการสอน

5. แนวคิดที่ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาจัดสภาพการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมด้วยตนเองและมีผลย้อนกลับทันทีว่าตอบถูกหรือตอบผิด มีการเสริมแรงทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและ

ความต้องการที่จะเรียนต่อไป ได้เรียนรู้ทีละน้อยๆ ตามลำดับขั้นตามความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

เคมปี, และเคย์ตัน (Kemp, & Dayton, 1985, pp. 13 – 15) ได้เสนอแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และหลักจิตวิทยาที่ใช้ในการผลิตชุดการเรียนรู้ ว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วย ลักษณะ 3 ประการ ได้แก่

1. กลุ่มพฤติกรรมนิยม (behaviorism) เป็นกลุ่มที่ตีความพฤติกรรมของมนุษย์ ว่า การเรียนรู้ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า การตอบสนองสิ่งเร้า หมายถึง เนื้อหาวิชา โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอน และเมื่อผู้เรียนเกิดการตอบสนองถูกต้อง ก็จะทราบได้ว่าเกิด การเรียนรู้ก็จะต้องมีการเสริมแรง

2. กลุ่มทฤษฎีความรู้ (cognitive theory) เป็นกลุ่มที่เน้นกระบวนการ ความรู้ ความเข้าใจ ได้แก่ การรับรู้อย่างมีความหมาย ความเข้าใจและความสามารถในการจัดกระทำและความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์

3. กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) เป็นกลุ่มที่เน้นปัจจัยทางบุคลิกภาพและปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงหรือผ่านสื่อการเรียนการสอน

บลูม (Bloom, 1976, pp. 115 – 124) ได้เสนอแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และหลัก จิตวิทยาที่ใช้ในการผลิตชุดการเรียนรู้ ว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วย ลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

1. การให้แนวทาง (cues) หมายถึง คำแนะนำของครูที่ทำให้นักเรียนเข้าใจชัดเจน ว่าเมื่อเรียนเรื่องนั้นๆ แล้ว จะต้องมีความสามารถอะไรบ้าง ต้องทำอะไรบ้าง

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน (participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

3. การเสริมแรง (reinforcement) หมายถึง การเสริมแรงจากภายนอก ได้แก่ ให้ สิ่งของ การกล่าว ดีชม หรือจากภายในตัวนักเรียนเอง ได้แก่ การอยากรู้ อยากเห็น เป็นต้น

4. การให้ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง (feedback and corrections) หมายถึง การแจ้งผลการเรียนและข้อบกพร่องต่างๆ ให้นักเรียน

และยังมีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิด หลักการ ที่ใช้ในการผลิตชุดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกัน ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยนักการศึกษาพยายามจัด การศึกษาให้สนองต่อสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จัดการศึกษาที่ให้อิสระใน การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ตามอัตราความสามารถของแต่ละบุคคล

2. แนวคิดที่ต้องการเปลี่ยนการเรียนการสอน จากเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางมาเป็น นักเรียนเป็นศูนย์กลาง

3. แนวคิดในการที่จะจัดระบบการผลิต และใช้อุปกรณ์การสอนในรูปสื่อประสม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อ “ครูช่วยสอน” มาเป็น “ช่วยนักเรียนเรียน”

4. แนวคิดในการที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับสภาพแวดล้อม โดยการนำสื่อการสอนและทฤษฎีกระบวนการกลุ่มมาใช้ประกอบกิจกรรมร่วมกันของนักเรียน

5. แนวคิดที่ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาจัดสถานการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง
2. มีการเสริมแรงโดยให้มีประสบการณ์แห่งความสำเร็จ
3. ทราบว่าการตัดสินใจหรือการกระทำของตนเองถูกหรือผิดได้ทันที
4. ได้เรียนรู้ไปที่ละน้อยตามลำดับขั้น

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และจิตวิทยาที่ใช้ในการผลิต ชุดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้นั้น ควรยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยครูเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกและให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียน

3. ประเภทของชุดการเรียนรู้

ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการนำไปใช้ จากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งประเภทชุดการเรียนรู้ ไว้แตกต่างกัน สรุปได้ดังต่อไปนี้

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2525, หน้า 152) ได้แบ่งชุดการเรียนรู้ ตามลักษณะการใช้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ชุดการเรียนรู้สำหรับการบรรยาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชุดการเรียนรู้สำหรับครูใช้ คือ เป็นชุดการเรียนรู้สำหรับกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนให้ครูใช้ประกอบคำบรรยาย เพื่อที่จะเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้ลดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น ชุดการเรียนการสอนนี้จะมีเนื้อหาเพียงหน่วยเดียวและใช้กับนักเรียนทั้งชั้น

2. ชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม ชุดการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน และอาจจัดการเรียนการสอนในรูปศูนย์การเรียน ชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มจะประกอบด้วย ชุดการเรียนรู้ที่มีจำนวนเท่ากับจำนวนศูนย์การเรียนที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อการเรียนหรือบทเรียนครบชุด ความจำนวนผู้เรียนทั้งศูนย์ใช้รวมกันก็ได้ ผู้เรียนที่เรียนจากชุดการเรียนรู้แบบกิจกรรมกลุ่ม อาจจะต้องขอความร่วมมือจากครูเล็กน้อยในระยะเริ่มต้นเท่านั้น หลังจากที่เคยชินกับวิธีการใช้แล้ว ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เอง ในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้หากมีปัญหาผู้เรียนสามารถซักถามครูได้เสมอ เมื่อจบการเรียนรู้

แต่ละศูนย์แล้ว ผู้เรียนอาจจะสนใจการเรียนเสริม เพื่อเจาะลึกถึงสิ่งที่เรียนรู้ได้จากศูนย์สำรองที่
ครูจัดเตรียมไว้ เพื่อเป็นการไม่เสียเวลาที่จะต้องรอคอยผู้อื่น

3. ชุดการเรียนสำหรับรายบุคคล เป็นชุดการเรียนที่จัดระบบขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้
เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษาครบแล้วจะทำการ
ทดสอบประเมินผลความก้าวหน้าและศึกษาชุดการเรียนอื่นต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาผู้เรียน
จะปรึกษากันได้ในระหว่างผู้เรียนและผู้สอนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้
ประสานงานหรือผู้ชี้แนะแนวทางการเรียนด้วยชุดการเรียนการสอนนี้ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริม
ศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปจนเต็มขีดความสามารถ
โดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยผู้อื่น ชุดการเรียนแบบบางครั้งเรียกว่า บทเรียนโมดูล

พรชนก ช่วยสุข (2545, หน้า 15 – 16) และจิราพร ชารแก้ว (2545, หน้า 26 – 27)
ได้แบ่งชุดการเรียนรู้ออกเป็น 3 ประเภทสอดคล้องกันดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ออกแบบการบรรยายหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชุดการเรียนรู้ออก
แบบบรรยาย คือเป็นชุดการเรียนรู้ออกแบบที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนให้ครูใช้ประกอบการบรรยาย
เพื่อเปลี่ยนบทบาทของครูให้พุดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนมาก
ยิ่งขึ้นชุดการเรียนรู้ออกแบบนี้จะมีเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยเดียว

2. ชุดการเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมกลุ่ม ชุดการเรียนรู้ออกแบบนี้มุ่งเน้นตัวผู้เรียนได้ประกอบ
กิจกรรมร่วมกัน และจัดการเรียนในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมกลุ่มจะ
ประกอบด้วย ชุดย่อยที่มีจำนวนเท่ากับจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีการ
เรียนหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น สื่อการเรียนอาจจะจัดในรูปของ
รายบุคคลหรือผู้เรียนทั้งศูนย์ใช้ร่วมกันก็ได้ ผู้เรียนจากชุดการเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมกลุ่ม อาจจะ
ต้องการความช่วยเหลือกันตัวเอง ระหว่างประกอบกิจกรรมการเรียน หากมีปัญหาผู้เรียน
สามารถซักถามครูได้เสมอ

3. ชุดการเรียนรู้ออกแบบรายบุคคล เป็นชุดการเรียนรู้ออกแบบที่จัดระบบขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียน
ด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละคน เมื่อศึกษาจบแล้วจะทำการทดสอบ
ประเมินผลความก้าวหน้าและศึกษาชุดต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหา ผู้เรียนจะปรึกษากันได้
ระหว่างเรียนและผู้สอนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงานหรือผู้ชี้แนะ
แนวทางการเรียน

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2545, หน้า 94) ได้แบ่งประเภทของชุดการเรียนรู้ออกดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ออกแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดการเรียนรู้ออกแบบที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ประกอบ
กิจกรรมกลุ่ม เช่น ในการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น ชุดการเรียน
รู้ออกแบบกลุ่มกิจกรรมมีกระบวนการผลิตสื่อการสอนตามหน่วยและหัวชุดการเรียนรู้ออกแบบที่
จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกันคือ ในลักษณะของห้องเรียน “แบบศูนย์การเรียนรู้”
ชุดการเรียนรู้ออกแบบกลุ่มกิจกรรมจะประกอบด้วยชุดการเรียนรู้ออกแบบตามศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละ

หน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อหรือบทเรียนครบหน่วยตามจำนวนผู้เรียน ในศูนย์กิจกรรมนั้นๆ สื่อที่ใช้ในศูนย์จะจัดไว้ในรูปสื่อประสม อาจใช้สื่อเป็นรายบุคคลหรือสื่อสำหรับผู้เรียนทั้งศูนย์จะใช้ร่วมกันก็ได้ ผู้เรียนที่เรียนจากชุดการเรียนรู้แบบกิจกรรมนี้จะแบ่งเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มจะไปศึกษาตามศูนย์ที่กำหนดไว้หมุนเวียนไปจนครบทุกศูนย์ ผู้เรียนจะต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มเรียนเท่านั้น หลังจากเคยชินต่อวิธีการใช้แล้ว ผู้เรียนจะสามารถช่วยเหลือกันและกันได้เอง การประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ หากมีปัญหาผู้เรียนสามารถซักถามครูได้เสมอ

2. ชุดการเรียนรู้รายบุคคล ที่มุ่งให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความแตกต่างระหว่างบุคคล อาจเป็นการเรียนในโรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนก้าวไปข้างหน้าตามความสามารถ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน ชุดการเรียนรู้รายบุคคลอาจออกมาในรูปของหน่วยการสอนย่อย

ชุดการเรียนรู้รายบุคคลนั้นผู้เรียนจะใช้เรียนด้วยตนเองตามขั้นตอนที่ระบุไว้ อาจต้องใช้ห้องเรียนพิเศษที่เรียกว่า “ห้องเรียนรายบุคคล” ซึ่งมีลักษณะเป็นคูหาจัดเตรียมไว้สำหรับผู้เรียนนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ในคูหา ซึ่งมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น เครื่องเล่นเทป เครื่องฉายภาพจอเล็กๆ เป็นต้น เมื่อมีปัญหาระหว่างเรียนผู้เรียนจะปรึกษาหารือกันได้ ผู้สอนต้องพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงาน ผู้เรียนอาจนำชุดการเรียนรู้ประเภทนี้ไปเรียนที่บ้านได้ด้วยโดยมีบุคลากรอื่นๆ คอยให้ความช่วยเหลือ

3. ชุดการเรียนรู้ทางไกล เป็นชุดการเรียนรู้ที่ผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ต่างถิ่น ต่างเวลากัน มุ่งสอนให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียน แต่สามารถเรียนได้เองที่บ้าน โดยมีสื่อประสมต่างๆ ที่ผู้สอนจัดให้ เช่น เอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ เทปเสียงประกอบหน่วยวิชา รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนการเข้ารับสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษาที่จัดขึ้น การศึกษาโดยระบบการสอนทางไกลนี้ ความสำเร็จของการศึกษานั้นอยู่กับตัวผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนเป็นเพียงผู้จัดประสบการณ์ในรูปของสื่อต่างๆ และให้คำแนะนำในการศึกษาเท่านั้น ฉะนั้นผู้เรียนที่หวังความสำเร็จในการศึกษาโดยระบบนี้จึงจำเป็นต้องมีวินัยและควบคุมตนเองได้อีกทั้งต้องยึดมั่นในแนวปฏิบัติตามคำแนะนำที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

วโร เพ็งสวัสดิ์ (2546, หน้า 36) แบ่งชุดการเรียนรู้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ประกอบคำบรรยาย เป็นชุดการสอนสำหรับครู จะใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้และเข้าใจ ในเวลาเดียวกัน ชุดการสอนแบบนี้จะช่วยให้ผู้สอนลดการพูดน้อยลง ซึ่งอาจเรียกว่า ชุดการสอนสำหรับครู

2. ชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 5-7 คน เรียนโดยสื่อการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในชุดการเรียนรู้แต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและให้ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน

3. ชุดการเรียนรู้ เป็นชุดการเรียนรู้สำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ ความสามารถและความสนใจของตนเอง อาจจะเรียนที่บ้านหรือที่โรงเรียนก็ได้

จากที่นักการศึกษากล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้หลายประเภท ตามลักษณะการใช้ ซึ่งชุดการเรียนรู้จะเป็นตัวกำหนดบทบาทของครูและนักเรียนแตกต่างกัน และครูมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะแนวทางหรือให้คำปรึกษาแก่นักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลายด้วยตนเอง ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยค้นคว้าได้สร้างขึ้นในประเภทของชุดการเรียนรู้สำหรับครู คือเป็นชุดการเรียนรู้ที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ให้ครูใช้ประกอบการบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทของครูให้พูดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มาก โดยครูเป็นเพียงควบคุมกิจกรรมทั้งหมด และเป็นผู้ชี้แนะหรือให้คำปรึกษา เมื่อนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัยในชุดการเรียนรู้นี้ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมภายใต้การดูแลของครู เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่คาดหวัง

4. องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เพื่อนำมาช่วยในการพัฒนาความรู้ความคิดของนักเรียนให้ได้ศึกษาจากประสบการณ์ทั้งหมด มีองค์ประกอบภายในชุดการเรียนรู้ที่ต่างจากกัน มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, และคนอื่นๆ (2521, หน้า 120) ได้จำแนกองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ 4 ส่วน คือ

1. คู่มือครูสำหรับใช้ชุดการเรียนรู้และ/ผู้เรียนที่ต้องเรียนจากชุดการเรียนรู้
2. เนื้อหาสาระและสื่อ โดยจัดให้อยู่ในรูปของสื่อการเรียนรู้แบบประสม หรือกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่ม และรายบุคคล ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. คำสั่งหรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้นักเรียน
4. การประเมินผล เป็นการวัดประเมินผลของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด รายงาน การค้นคว้า และผลของการเรียนรู้ในรูปแบบทดสอบต่างๆ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2522, หน้า 153) กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้อาจมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่จะต้องประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. คู่มือครู เป็นคู่มือ และแผนการสอนสำหรับครู และนักเรียนตามลักษณะของชุดการเรียนรู้ภายในคู่มือครูชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดการเรียนรู้ไว้อย่างละเอียด ครูและนักเรียนจะต้องปฏิบัติตาม คำชี้แจงอย่างเคร่งครัด จึงจะสามารถใช้ชุดการเรียนรู้นั้นอย่างได้ผล คู่มืออาจทำเป็นเล่มหรือทำเป็นแผ่น แต่ต้องมีส่วนร่วมสำคัญคือ

- 1.1 คำชี้แจงสำหรับครู
- 1.2 บทบาทของครู
- 1.3 การจัดชั้นเรียนพร้อมแผนผัง

1.4 แผนการสอน

1.5 แบบฝึกปฏิบัติ

2. บัตรคำสั่ง (คำแนะนำ) เพื่อให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างที่มีอยู่ในชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มและชุดการเรียนรู้รายบุคคล บัตรคำสั่งจะประกอบด้วย

2.1 คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา

2.2 คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรม

2.3 การสรุปบทเรียน อาจใช้การอภิปรายหรือการตอบคำถาม

บัตรคำสั่งจะต้องมีถ้อยคำกะทัดรัด เข้าใจง่าย ชัดเจน ครอบคลุมกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติ ผู้เรียนจะต้องอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจเสียก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามขั้นตอนเป็นขั้นๆ ไป

3. เนื้อหาหรือประสบการณ์ ถูกบรรจุในรูปของสื่อต่างๆ อาจประกอบด้วยบทเรียนสำเร็จรูป สไลด์ แถบบันทึกเสียง फिल्मสตริป แผ่นภาพโปร่งใส วัสดุกราฟิก หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง รูปภาพ ผู้เรียนจะต้องศึกษาจากสื่อการสอนต่างๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดการเรียนรู้ตามบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้ให้

4. แบบประเมินผล (ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน) อาจอยู่ในรูปของแบบฝึกหัดให้เติมคำลงในช่องว่าง จับคู่ เลือกคำตอบที่ถูก หรือให้ผลจากการทดลองหรือทำกิจกรรม

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 186) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. หัวเรื่อง คือ การแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยแต่ละหน่วย แบ่งออกเป็นส่วยย่อย เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกซึ่งขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้

2. คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับใช้ชุดการเรียนรู้จะต้องศึกษาก่อนที่จะใช้ชุดการเรียนรู้ จากคู่มือให้เข้าใจเป็นสิ่งแรกจะทำให้การใช้ชุดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพราะคู่มือประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้หน่วยการสอนเพื่อความสะดวกสำหรับผู้ที่จะนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง

2.2 สิ่งที่ต้องเตรียมก่อนสอนส่วนมากจะบอกถึงสื่อการเรียนที่มีขนาดใหญ่เกินกว่าที่จะบรรจุไว้ในชุดการเรียนรู้ได้หรือสิ่งที่มีการนำเปื่อย สิ่งที่เก่าเปราะง่ายหรือสิ่งที่ต้องใช้ร่วมกับคนอื่นหรือเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพงที่ทางโรงเรียนจัดเก็บไว้ที่ศูนย์วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน เป็นต้น

2.3 บทบาทของนักเรียนจะเสนอแนะว่านักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร

2.4 การจัดชั้นเรียนควรจัดในรูปแบบใดเพื่อความเหมาะสมของการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของชุดการเรียนรู้ (สำหรับชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มให้เขียนแผนผังประกอบ)

2.5 แผนการสอน แผนการสอนนี้เป็นแนวทางที่ครูจะทำการสอนได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนของการเรียนรู้เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย

2.5.1 หัวเรื่อง กำหนดเวลาเรียน

2.5.2 เนื้อหาสาระควรเขียนสั้นๆ กว้างๆ ถ้าต้องการรายละเอียดควรนำไปรวมไว้ในเอกสารประกอบการเรียน

2.5.3 ความคิดรวบยอดหรือหลักการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นจากเนื้อหาสาระของข้อ 2

2.5.4 จุดประสงค์การเรียนรู้ หมายถึงจุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.5.5 สื่อการเรียน

2.5.6 กิจกรรมการเรียนการสอน

2.5.7 การประเมินผล

3. วัสดุประกอบการเรียน ได้แก่ พวงสิ่งของหรือข้อมูลต่างๆ ที่จะให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า เช่นเอกสาร ตำรา บทคัดย่อ รูปภาพ วัสดุ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ควรมีอย่างสมบูรณ์ในชุดการเรียนรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. บัตรงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มหรือการจัดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียน บัตรงานนี้จะเป็นกระดาษแข็งหรืออ่อนตามขนาดที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

4.1 ชื่อบัตร กลุ่ม หัวเรื่อง

4.2 คำสั่งว่าจะให้นักเรียนปฏิบัติอย่างไร

4.3 กิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ

5. กิจกรรมสำรอง จำเป็นสำหรับชุดการเรียนรู้แบบกลุ่ม หรือการเรียนแบบศูนย์การเรียน ซึ่งกิจกรรมสำรองนี้จะต้องเตรียมไว้สำหรับบางคนที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่นได้มีกิจกรรมอย่างอื่นทำเพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ได้กว้างและลึกไม่เกิดการเบื่อหน่ายซึ่งอาจจะมีปัญหาทางวินัยในชั้นเรียนขึ้น ผู้เรียนจะได้ทำกิจกรรมสำรองอันมีเนื้อหาสาระคล้ายกับสิ่งที่เรียนมาแต่กิจกรรมนั้นอาจจะยากหรือมีความลึกซึ้งที่ยั่วยุต่อการเรียน

6. ขนาดรูปแบบของชุดการเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้แบบที่ดีไม่ควรใหญ่และเล็กเกินไปเพื่อความสะดวกในการใช้และความสวยงามของการเก็บรักษา ควรมีขนาดไม่เกิน 11 – 15 นิ้ว ส่วนความหนาของชุดการเรียนรู้แล้วแต่ลักษณะของวิชาและสื่อการเรียนที่ใช้ของแต่ละหน่วยวิชา

กิตนา แชมมณี (2547, หน้า 10-12) กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยหมายเลขชุดการเรียนรู้ ชื่อของชุดการเรียนรู้และเนื้อหา

2. คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของชุดการเรียนรู้ และลักษณะของ การจัดกิจกรรมในชุดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

3. จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมในชุดการเรียนรู้ นั้น แนวคิดเป็นส่วนที่ระบุเนื้อหา หรือมโนทัศน์ของกิจกรรมนั้น ส่วนนี้ควรได้รับการย้ำและเน้นเป็น พิเศษ

4. สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินการใช้ชุดการเรียนรู้ เพื่อ ช่วยให้ผู้ทราบว่าต้องเตรียมอะไรบ้าง

5. เวลาที่ใช้ เป็นการระบุจำนวนเวลาโดยประมาณว่าชุดการเรียนรู้นั้นควรใช้เวลา เท่าใด

6. ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมในชุดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ระบุวิธีการดำเนิน กิจกรรมเป็นขั้นตอน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

7. ภาคผนวก ในส่วนนี้คือ ตัวอย่างวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมใน ชุดการเรียนรู้และข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับครูรวมทั้งเฉลยแบบทดสอบ

พิเศษ ภัทรพงษ์ (2540, หน้า 17) กล่าวว่าองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ที่สำคัญมี ดังนี้

1. แนวคิดที่สำคัญ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ จะเป็นสิ่งกำหนดทิศทางในการเรียนในเรื่องที่ว่ามีความคาดหวัง จะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในเรื่องใด

3. การประเมินผลเบื้องต้น

4. กิจกรรมการเรียนการสอนแบบกิจกรรมการเรียนต้องยึดจุดประสงค์เป็นหลัก

5. การประเมินผลหลังเรียน

กรรณิกา ไผทจันทร์ (2541, หน้า 83 - 84) กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุชื่อเนื้อหาการเรียน

2. คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายการใช้ชุดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

3. จุดประสงค์ เป็นส่วนที่ระบุเป้าหมายที่นักเรียนต้องบรรลุผล หลังการปฏิบัติกิจกรรม

4. เวลาที่ใช้ เป็นส่วนที่ระบุเวลาในการเรียนชุดกิจกรรมนั้น ๆ

5. สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการกับชุดกิจกรรมนั้น ๆ

6. เนื้อหา เป็นรายละเอียดที่ต้องการให้นักเรียนทราบ

7. กิจกรรม เป็นส่วนที่นักเรียนปฏิบัติความขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรม

วรรณทิพา รอดแรงคำ, และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2542, หน้า 1-2) กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชื่อชุดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่บอกให้ทราบถึงลักษณะที่ต้องการฝึก

2. คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายและความสำคัญของชุดการเรียนรู้
 3. จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของชุดการเรียนรู้นั้นๆ
 - 3.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป เป็นส่วนที่บอกจุดมุ่งหมายปลายทาง หรือพฤติกรรมที่ ต้องการให้เกิดขึ้นตามชุดการเรียนรู้นั้น
 - 3.2 จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นส่วนที่บ่งชี้ให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ กำหนดโดยสังเกตและวัดได้ และเป็นไปตามเกณฑ์ที่คาดหวัง
 4. แนวคิด เป็นส่วนที่ระบุเนื้อหาของชุดการเรียนรู้
 5. สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่จะเป็นในการดำเนินกิจกรรม
 6. เวลาที่ใช้ เป็นส่วนที่ระบุจำนวนโดยประมาณว่ากิจกรรมนั้นควรใช้เวลาเพียงใด
 7. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิธีดำเนินกิจกรรมชุดการเรียนรู้ได้จัดไว้เป็นขั้นตอน
 - 7.1 ขั้นนำ
 - 7.2 ขั้นกิจกรรม
 - 7.3 ขั้นอภิปราย
 - 7.4 ขั้นสรุป
 8. การประเมินผล เป็นการทดสอบผู้เรียนหลังจากบทเรียนของแต่ละชุดการเรียนรู้
 9. ภาคผนวก เป็นส่วนที่ให้ความรู้กับครูผู้สอน
- เชี่ยวชาญ เทพกุลศล (2545, หน้า 60) ได้เสนอองค์ประกอบในการสร้างชุดการเรียนรู้

ว่าควรประกอบด้วย

1. ชื่อชุดการเรียนรู้
2. คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายลักษณะของชุดการเรียนรู้
3. จุดประสงค์
4. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม
5. สื่อการเรียนรู้
6. เนื้อหา
7. กิจกรรม
8. แบบฝึกทักษะ
9. การประเมินผล

มุสดี มีระหงษ์ (2545, หน้า 44 – 45) ได้เสนอองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ ว่าควร มีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอน สำหรับผู้สอนหรือผู้เรียนตามแต่ละชนิดของชุดการ เรียนรู้ ภายในคู่มือจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดการเรียนรู้เอาไว้อย่างละเอียด อาจจะทำเป็นเล่มหรือ แผ่นพับก็ได้

2. บัตรคำสั่งและคำแนะนำ จะเป็นส่วนที่บอกให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนหรือประกอบกิจกรรมแต่ละอย่าง ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บัตรคำสั่งจะมีอยู่ในชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มและรายบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1 คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา
- 2.2 คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินการกิจกรรม
- 2.3 การสรุปการเรียนรู้

3. เนื้อหาสาระและสื่อจะบรรจุไว้ในรูปสื่อการสอนต่างๆ อาจประกอบด้วยบทเรียนโปรแกรม สไลด์ เทปบันทึกเสียง ฟิล์มสตริป แผ่นภาพโปร่งใส วัสดุกราฟฟิก ของตัวอย่างรูปภาพ เป็นต้น ผู้เรียนจะศึกษาสื่อการสอนต่างๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดการเรียนรู้ ตามบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้

4. แบบประเมินผล ผู้เรียนจะทำการประเมินผลความรู้ด้วยตนเอง ก่อนและหลังเรียน แบบประเมินผลที่อยู่ในชุดการเรียนรู้ อาจจะเป็นแบบฝึกหัดให้เติมคำในช่องว่าง เลือกคำตอบที่ถูกต้องคู่คุณผลการทดลองหรือทำกิจกรรม เป็นต้น

จิราวัฒน์ ลิขานคำ (2546, หน้า 14) ได้แบ่งองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. คู่มือครูสำหรับครู และผู้ที่จะนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ ประกอบด้วยคำชี้แจงที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดการเรียนรู้ สิ่งที่ต้องเตรียมก่อนสอน

2. คู่มือนักเรียน ประกอบด้วยคำแนะนำในการเรียน และบัตรคำสั่งในการปฏิบัติงาน กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. เนื้อหาและประสบการณ์ พร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของเนื้อหา ตลอดจนสื่อการเรียนการสอน

4. การประเมินผล ประกอบด้วย แบบฝึกหัด แบบทดสอบก่อนเรียนหรือหลังเรียน และการรายงานการศึกษาค้นคว้า

เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, หน้า 35-36) ได้แบ่งองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. คำนำ

2. วัตถุประสงค์

3. คู่มือสำหรับครู ประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ (ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผล เครื่องมือวัดและประเมินผล เครื่องมือวัดและประเมินผล บันทึกผลหลังการเรียน) ใบบทความรู้สำหรับครู แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนการสอน แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และแบบบันทึกการประเมินผลงานนักเรียน

4. คู่มือสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย ใบบทงานและแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

5. สื่อประกอบการใช้ชุดการเรียนรู้ ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติม

ก้องเกียรติ ขอบเวศน์ (2548, หน้า 54) ได้แบ่งองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. หัวเรื่อง ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง เนื้อหา จุดประสงค์ เวลา
2. คู่มือสำหรับผู้สอนและผู้เรียนเพื่อจะได้ทราบแนวปฏิบัติ
3. สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ ใบงาน วัสดุอุปกรณ์
4. กิจกรรม ได้แก่ แนวทางในการปฏิบัติ หรือขั้นตอนในการสอน
5. การประเมินผล ได้แก่ การประเมินผลการเรียนรู้จากแบบทดสอบ แบบสังเกต หรือ

วิธีการอื่นๆ ตามสถานการณ์

วิไลรัตน์ ยิ้มไพบุลย์ (2549, หน้า 43) ได้แบ่งองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ชื่อชุดการเรียนรู้
2. คำนำ
3. วัตถุประสงค์ เป็นส่วนที่ระบุเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากนักเรียนทำชุดการเรียนรู้นั้นจบลงแล้ว

4. คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายลักษณะของชุดการเรียนรู้ เพื่อสะดวกสำหรับผู้ที่จะนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง

5. แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 5.1 มาตรฐานการเรียนรู้
- 5.2 สาระสำคัญ
- 5.3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 5.4 กิจกรรมการเรียนรู้
- 5.5 สื่อการจัดการเรียนรู้
- 5.6 การประเมินผล

ฮูลตัน (Houston, et al. ,1972, pp. 10 – 15) ได้แบ่งองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. คำชี้แจง (prospectus) ในส่วนนี้ จะอธิบายถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมายขอบข่ายของชุดการเรียนรู้ สิ่งที่คุณเรียนจะต้องมีความรู้ก่อนเรียนและขอบข่ายของกระบวนการทั้งหมดในชุดการเรียนรู้

2. จุดมุ่งหมาย (objectives) คือ ข้อความที่แจ่มชัดไม่กำกวม ที่กำหนดว่าคุณเรียนจะประสบความสำเร็จอะไรหลังจากเรียนแล้ว

3. การประเมินผลเบื้องต้น (per-assessment) มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ในการเรียนจากชุดการเรียนรู้ นั้น และเพื่อดูว่าเขาได้สัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์เพียงใด

ควาน (Duane, 1973, p. 169) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ 6 ประการ ดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายและเนื้อหา
 2. บรรยายเนื้อหา
 3. มีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
 4. มีกิจกรรมให้เลือกเรียน
 5. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมเจตคติ
 6. มีเครื่องมือวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังการเรียน
- คาร์ดาเรลลี (Cardarelli, 1973, p. 150) ได้กำหนดองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ ไว้ว่า

ประกอบด้วย

1. หัวข้อ (topic)
2. หัวข้อย่อย (subtopic)
3. จุดมุ่งหมายหรือเหตุผล (rational)
4. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (behavioral objective)
5. การทดสอบก่อนเรียน (pre-test)
6. กิจกรรมและการประเมินตนเอง (active and self-evaluation)
7. การทดสอบย่อย (quiz and formative test)
8. การทดสอบขั้นสุดท้าย (post-test and summative evaluation)

จากที่นักการศึกษาได้เสนอมองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า องค์ประกอบย่อยบางอย่างสามารถรวมกันได้และเพิ่มเติมองค์ประกอบบางส่วนเข้าไปได้อีก เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของชุดการเรียนรู้ สำหรับการพัฒนารูปแบบชุดการเรียนรู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ ประยุกต์องค์ประกอบจากนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อให้มีความเหมาะสมกับ ชุดการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ชื่อชุดการเรียนรู้
2. คำนำ
3. คำชี้แจงสำหรับครู เป็นส่วนที่อธิบายลักษณะของชุดการเรียนรู้
4. คู่มือสำหรับครู ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 4.1 มาตรฐานการเรียนรู้
 - 4.2 สาระสำคัญ
 - 4.3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 4.4 กิจกรรมการเรียนรู้
 - 4.5 สื่อการจัดการเรียนรู้
 - 4.6 การประเมินผล

4.7 บันทึกหลังเรียน

5. คู่มือสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย

5.1 คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้

5.2 บทบาทของนักเรียน

5.3 ใบความรู้

5.4 บัตรคำสั่งในการปฏิบัติงาน

5.5 ใบงาน

5.6 แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

5. คุณค่าของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ ที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่ดีต่อการนำมาใช้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้
 ดังที่นักการศึกษาแต่ละท่านได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 192-193) กล่าวถึงคุณค่าของชุดการเรียนรู้ไว้ 4 ข้อ
 คือ

1. ช่วยอำนวยความสะดวกในการสอนของครู ทำให้การเรียนการสอนมี
 ประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ส่งเสริมการศึกษาเป็นรายบุคคลตามความสนใจ ตามเวลา ตามวาระและโอกาส
 เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียน
3. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู โดยชุดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้
 โดยอาศัยความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่จะเรียนด้วยตนเอง
4. ช่วยในการจัดการศึกษานอกระบบ เพราะชุดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้เรียนได้
 ทุกสถานที่และทุกเวลา

อุษา คำประกอบ (2530, หน้า 30) ได้กล่าวถึง คุณค่าของชุดการเรียนรู้ ไว้ 5
 ประการ คือ

1. นักเรียนสามารถทดสอบตนเองก่อนว่า มีความสามารถอยู่ในระดับใด แล้วเริ่มต้น
 เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองไม่ทราบ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลากลับมาเรียนในสิ่งที่ผู้เรียนรู้อแล้ว
2. นักเรียนสามารถนำบทเรียนไปเรียนที่ไหนก็ได้ ตามความพอใจ ไม่จำกัดเวลา
 และสถานที่
3. เมื่อเรียนจบ ผู้เรียนสามารถทดสอบและทราบผลการเรียนของตัวเองได้ทันที
4. นักเรียนมีโอกาสได้พบกับผู้สอนมากขึ้น เพราะผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา
 เมื่อมีปัญหาในขณะที่ใช้ชุดการเรียนรู้
5. นักเรียนจะได้คะแนนเท่าไรขึ้นอยู่กับความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ของผู้เรียนไม่มีการสอบตกสำหรับผู้เรียนไม่สำเร็จ แต่จะให้ผู้เรียนกลับไปศึกษาเรื่องเดิมใหม่
 จนได้ผลการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

วิภาภรณ์ เตโชชัยวุฒิ (2533, หน้า 45) กล่าวถึง คุณค่าของชุดการเรียนรู้ไว้ว่า ชุดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ความสามารถของตนเอง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่เรียน นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ ในการเรียนรู้ด้วยตนเองการสอน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ช่วยลดบทบาทของครูและช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ เช่น การขาดครูและความแตกต่างระหว่างบุคคล

พรชนก ช่วยสุข (2545, หน้า 29 – 31) และจิราพร ธารแก้ว (2545, หน้า 30 – 33) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการเรียนรู้สอดคล้องกันดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน และลักษณะที่เป็นนามธรรมสูง เพราะมีสื่อหลายอย่างในการสร้างความเข้าใจเนื้อหาวิชานั้นๆ
2. ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนได้มากขึ้น จากสื่อที่ได้จัดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน
4. ทำให้ผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน
5. ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในแนวเดียวกัน การสอนแบบเดิมครูผู้สอนแต่ละคนอาจจะสอนหลายแบบในเรื่องเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างในด้านประสิทธิภาพของการสอน การมีชุดการเรียนรู้จะแก้ปัญหานี้ได้
6. ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้สูงขึ้น เพราะการสร้างสื่ออย่างมีระบบและคำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้
7. ชุดการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายชัดเจนที่เน้นพฤติกรรม มีข้อแนะนำกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนรู้ และข้อทดสอบประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียนไว้อย่างพร้อมมูล
8. แก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการสอนได้ เพราะผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองหรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนเพียงเล็กน้อย
9. ชุดการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนทดสอบประเมินผลสำเร็จของตนเองว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยการทำข้อสอบหลังเลือกเรียนและตรวจคำตอบด้วยตนเองหรือครูเป็นผู้ตรวจคำตอบ
10. ชุดการเรียนรู้ ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนอย่างเชื่อถือได้ เพราะชุดการเรียนรู้ผลิตขึ้นด้วยวิธีการวิเคราะห์ระบบ มีการทดลองใช้และปรับปรุงจนแน่ใจว่าได้ผลดีหลายครั้งตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้ จึงจะนำออกมาใช้ทั่วๆ ไป เพื่อครูจะได้ใช้ชุดการเรียนรู้ในการสอนที่มีประสิทธิภาพ
11. สามารถใช้ช่วยประกอบการศึกษาระยะไกล ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ชุดการเรียนรู้ทางไกลสำหรับการศึกษามวลชน เป็นต้น

จากคุณค่าของชุดการเรียนรู้ที่นักการศึกษาได้กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้มีคุณค่าอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งชุดการเรียนรู้จะสามารถถ่ายทอดให้ผู้สอนและผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ เป็นชุดการเรียนรู้ที่รวบรวม

กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งยังเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบและวินัยในตนเองที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นด้วยตนเอง

6. ขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้

มีผู้เสนอแนวคิดในการสร้างชุดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 189) ได้กล่าวถึง การสร้างชุดการเรียนรู้ที่สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาทั้งหมดอย่างละเอียดว่าสิ่งที่เราจะนำมาทำเป็นชุดการเรียนรู้แบบนั้นจะมุ่งเน้นให้เกิดหลักการของการเรียนรู้อย่างไรบ้างให้กับผู้เรียนนำวิชาที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แล้วมาแบ่งเป็นหน่วยของการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยนั้นจะมีหัวข้อชุดการเรียนรู้ย่อยๆ รวมอยู่อีกที่เราจะต้องศึกษาพิจารณาให้ละเอียดชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในหัวข้ออื่นๆ อันจะสร้างความสับสนให้กับผู้เรียนได้และควรคำนึงถึงการแบ่งชุดการเรียนรู้ของแต่ละวิชานั้นควรเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระให้ถูกต้องว่าอะไรเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ก่อน อันเป็นพื้นฐานตามขั้นตอนของความรู้และลักษณะธรรมชาติในวิชานั้น

2. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระและแบ่งชุดการเรียนรู้ได้แล้วจะต้องพิจารณาคัดสนใจอีกครั้งหนึ่งว่าจะทำชุดการเรียนรู้แบบใดโดยคำนึงถึงข้อกำหนดว่าผู้เรียนคือใคร (who learn) จะทำอะไรกับผู้เรียน (give what condition) จะให้ทำกิจกรรมอย่างไร (does what actives) และจะทำได้ดีอย่างไร (how well criterion) สิ่งเหล่านี้จะเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการเรียน

3. กำหนดชุดการเรียนรู้ โดยประมาณเนื้อหาสาระที่เราสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ตามชั่วโมงที่กำหนด โดยคำนึงถึงว่าเป็นหน่วยที่น่าสนใจน่าเรียนรู้ให้ความชื่นบานแก่ผู้เรียน หาสื่อการเรียนได้ง่ายพยายามศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียดอีกครั้งหนึ่งว่า ชุดการเรียนรู้นี้มีหลักการหรือความคิดรวบยอดอะไรและมีหัวข้อชุดการเรียนรู้ย่อยๆ อะไรอีกบ้าง ที่รวมกันอยู่ในหน่วยนี้แต่ละชุดการเรียนรู้ย่อยมีความคิดรวบยอดหรือหลักการย่อยๆ อะไรอีกบ้างที่จะต้องศึกษาพยายามเอาแก่นของหลักเรียนรู้ออกมาให้ได้

4. กำหนดความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่เรากำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกันกับหน่วยและชุดการเรียนรู้ โดยสรุปความคิดสาระและหลักเกณฑ์ที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน เพราะความคิดรวบยอดเป็นชุดการเรียนรู้ของความเข้าใจอันเกิดจากประสาทสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม เพื่อตีความหมายออกมาเป็นพฤติกรรมทางสมองล้วนนำสิ่งใหม่ๆ ไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมเกิดเป็นความคิดรวบยอดฝังอยู่ในความทรงจำ มนุษย์ต้องมีประสบการณ์ต่างๆ พอสมควรจึงจะสรุปแก่นแท้ของการเรียนรู้อันเป็นความคิดรวบยอดได้

5. จุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอด โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งหมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่แสดงออกมาให้เห็นได้ภายหลังจากการเรียนการสอนบทเรียนแต่ละชุดการเรียนรู้จบไปแล้ว โดยผู้สอนสามารถวัดได้ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนี้ถ้าผู้สอนกำหนดหรือระบุให้ชัดเจนมากเท่าใด ก็ยังมีทางประสบความสำเร็จในการสอนมากเท่านั้น ดังนั้นจึงควรใช้เวลาตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาสาระของการเรียนรู้

6. การวิเคราะห์งาน คือ การนำจุดประสงค์แต่ละข้อมาทำการวิเคราะห์งาน เพื่อหา กิจกรรมการเรียนการสอนแล้วจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมถูกต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ละข้อ

7. เรียงลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ ภายหลังจากที่เรานำจุดประสงค์แต่ละข้อมาวิเคราะห์งาน และเรียงลำดับกิจกรรมแต่ละข้อเพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนของการเรียนการสอน จะต้องนำกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละข้อที่ทำกรวิเคราะห์งานและเรียงลำดับกิจกรรมไว้แล้ว ทั้งหมดนำมาหลอมรวมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ชั้นที่สมบูรณ์ที่สุด เพื่อไม่เกิดการซ้ำซ้อนในการเรียนโดยคำนึงพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน (entering behavior) วิธีดำเนินการให้เกิดการเรียนการสอนขึ้น (instructional procedures) ตลอดจนการติดตามผลและการประเมินผลพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมาเมื่อมีการเรียนการสอนแล้ว (performance assessment)

8. สื่อการเรียนรู้ คือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนจะต้องกระทำ เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องจัดทำขึ้นและจัดหาไว้ให้เรียบร้อย ถ้าสื่อการเรียนรู้เป็นของที่ใหญ่โตหรือมีคุณค่า ที่จะต้องจัดเตรียมมาก่อนจะต้องเขียนบอกไว้ให้ชัดเจนในคู่มือครูเกี่ยวกับการใช้ชุดการเรียนรู้ว่าจะไปจัดหาได้ ณ ที่ใด เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องบันทึกเสียง และสิ่งที่เก็บไว้ไม่ได้ทนทานเพราะเกิดเน่าเสีย เช่นใบไม้ พืช สัตว์ เป็นต้น

9. การประเมินผล คือ การตรวจดูว่าหลังจากการเรียนการสอนแล้วได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่จุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้จะใช้วิธีการใดก็ตามแต่จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ถ้าการประเมินผลไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ด้วยการเรียนรู้ในสิ่งนั้นจะไม่เกิดขึ้น ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมาก็เป็นการเสียเวลาและไม่มีคุณภาพ

10. การทดลองใช้ชุดการเรียนรู้แบบเพื่อหาประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบของชุดการเรียนรู้ว่าจะผลิตออกมาในขนาดเท่าใดและรูปแบบของชุดการเรียนรู้จะออกมาเป็นซองแพ้ม หรือกล่อง แล้วแต่ความสะดวกในการใช้ การเก็บรักษาและความสวยงาม การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมควรนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเล็กๆ ก่อนเพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้กับเด็กทั้งชั้นหรือกลุ่มใหญ่

มุสตี มีระหงส์ (2545, หน้า 46 – 49) ได้เสนอว่าในการสร้างชุดการเรียนรู้ มีขั้นตอนที่ต้องดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. วิเคราะห์เนื้อหา
2. วางแผนการสอน
3. ผลิตสื่อการสอน
4. ทดสอบประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

พรทิพย์ แก้วใจดี (2545, หน้า 19) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างชุดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คัดสนใจเลือกสิ่งที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษาแล้วจัดลำดับชั้นเนื้อหาให้ต่อเนื่องจากง่ายไปหายาก
 2. ประเมินความรู้พื้นฐานประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
 3. เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีสอน และสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของผู้เรียน
 4. กำหนดรูปแบบของการเรียน
 5. กำหนดหน้าที่ของผู้ประสานงาน หรืออำนวยความสะดวกในการเรียน
 6. สร้างแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนว่าบรรลุเป้าประสงค์ในการเรียนหรือไม่
- จากการศึกษาขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้ที่นักการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้นของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมุสดี มีระหงส์ โดยนำมาประยุกต์เข้าด้วยกันเพื่อความเหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้ควรเริ่มดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมเอกสารด้านวิชาการ ได้แก่ การศึกษาหลักสูตร เอกสาร การจัดทำแผนการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีสอนและสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การสร้างชุดการเรียนรู้ ได้แก่ การผลิตสื่อประเภทต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ทดสอบประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เป็นการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ โดยการนำไปทดลองใช้ ปรับปรุงให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

7. ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ผลิตมีความมั่นใจว่า เนื้อหาสาระที่บรรจุในชุดการเรียนรู้นั้นมีว่าประสิทธิภาพหรือมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดถูกต้อง เหมาะสม เข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ป็นสื่อการเรียนการสอนแทนครูได้ การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้กำหนดไว้ 3 ขั้นตอน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2540, หน้า 85) ดังนี้

ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

เมื่อผลิตชุดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบแล้ว นำชุดการเรียนรู้ไปทดสอบประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 แบบเดี่ยว (1 : 1)

เป็นการทดลองโดยครู 1 คน ต่อเด็ก 1 คน โดยทดลองกับเด็กอ่อนทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับเด็กปานกลางและเด็กเก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองแบบเดี่ยวนี้อาจได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาก เมื่อปรับปรุงชุดการเรียนรู้แล้วประสิทธิภาพจะสูงขึ้นมาอีก ในการทดสอบแบบกลุ่มต่อไป

ขั้นที่ 2 แบบกลุ่ม (1 : 10)

เป็นการทดลองโดยครู 1 คน ต่อเด็ก 6 – 10 คน โดยละเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีก เกือบเท่าเกณฑ์ โดยเฉลี่ยจะห่างจากเกณฑ์ประมาณร้อยละ 10

ขั้นที่ 3 ภาคสนาม (1 : 100)

เป็นการทดลองโดยครู 1 คน ต่อเด็กทั้งชั้น 30 – 40 (หรือ 100 คน สำหรับชุดการเรียนรู้รายบุคคล) ขั้นที่เลือกมาทดลองต้องมีเด็กละกัน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุง ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกินร้อยละ 2.5 ก็ให้ยอมรับ หากแตกต่างกันมากผู้สอนต้องกำหนดเกณฑ์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ชุดใหม่ โดยยึดสภาพความเป็นจริงเป็นเกณฑ์ การยอมรับประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ มี 3 ระดับ คือ สูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับเกณฑ์ ต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับได้ว่ามีประสิทธิภาพ

เมื่อทดสอบชุดการเรียนรู้ภาคสนามแล้ว จะพิจารณาการยอมรับหรือไม่ยอมรับประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ โดยเทียบค่า E_1/E_2 ที่หาได้จากชุดการเรียนรู้ กับ E_1/E_2 ของเกณฑ์ ซึ่งประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์เกิน 5% แต่โดยปกติจะกำหนดไว้ 2.5% สำหรับการยอมรับประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ มี 3 ระดับ คือ สูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับเกณฑ์และต่ำกว่าเกณฑ์ในระดับได้ว่ามีประสิทธิภาพ

จากขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ยึดขั้นตอนการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ดังนี้

1.1 แบบรายบุคคล จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากนักเรียนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน และอ่อน 1 คน รวม 3 คน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อศึกษาความเหมาะสมของเนื้อหาความยากง่ายของภาษา เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.2 แบบกลุ่มย่อย โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากข้อที่ 1.1 แล้วนำมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) จำนวน 6 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกจากนักเรียน เก่ง 2 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน

2 คน รวม 6 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของชุดการเรียนรู้แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้แล้วจึงนำไปทดสอบภาคสนามต่อไป

1.3 แบบภาคสนาม โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากข้อที่ 1.2 แล้วนำมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยเลือกจากนักเรียน เก่ง 10 คน ปานกลาง 10 คน และอ่อน 10 คน รวม 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 80/80

จากแนวการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ที่นักวิชาการกล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพเป็นการประกันว่า ชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเหมาะสมและเกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้วิจัยกำหนดการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ E_1/E_2 โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ไว้ที่ระดับ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแต่ละชุดแล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกัน คิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมด

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายชุดการเรียนรู้แต่ละชุดแล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกันคิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมดที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ส่วนขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพทดลองใช้กับนักเรียน 3 กลุ่ม ไม่ซ้ำกัน คือ แบบเดี่ยว จำนวน 3 คน แบบกลุ่มย่อย จำนวน 6 คน และแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน

เจตคติต่อการเรียน

ความหมายของเจตคติ

เจตคติตรงกับความหมายภาษาอังกฤษว่า "attitude" หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ ดังนี้

บุญศรี คำชาย (2540, หน้า 159) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ท่าที ความรู้สึก หรือความคิด ที่บุคคลมีต่อวัตถุ เหตุการณ์ หรือบุคคลอื่นๆ ซึ่งอยู่ล้อมรอบตัวเรา ลักษณะโดยทั่วไปของเจตคตินั้นอาจกล่าวได้ว่า เป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้ผูกพันอยู่กับเป้าหมาย มีทิศทางและความเข้มที่แปรไปได้ เมื่อเกิดแล้วค่อนข้างคงทนแต่ก็เปลี่ยนแปลงได้ และแสดงออกมาให้เห็นได้

ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 52) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง เป็นความรู้สึกของคนเราจะรู้สึกได้ก็ต่อเมื่อประสาทของเราได้สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อน นั่นคือรับรู้สิ่งนั้นก่อนนั่นเอง ถ้าจิตเราเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกตั้งแต่นั้นต้นๆ จนถึงขั้นสูง คือเกิดความสนใจ ความซาบซึ้งพอใจ และเจตคติติดตามมา

พร้อมพรรณ อุดมสิน (2544, หน้า 84) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากมีประสบการณ์ในสิ่งนั้น และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่จะสนองต่อสิ่งเรานั้นไปทางใดทางหนึ่งหรือในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

ดวงหทัย แสงวิริยะ (2544, หน้า 46) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมของประสาท ร่างกายและจิตใจหรือความโน้มเอียงของจิตใจหรือความรู้สึก อารมณ์หรือสภาพจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงออกมาในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้มีผลมาจากเรียนรู้หรือประสบการณ์หรือความเชื่อ เมื่อเกิดขึ้นแล้วอยู่ค่อนข้างคงทน สามารถเปลี่ยนแปลงได้และแสดงออกมาให้เห็นได้

ออสแคมป์ (Oskamp, 1977, p. 84) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง เน้นการเตรียมความพร้อม ความพร้อมในการกระทำ ความสำเอียงทางสภาพร่างกาย ความคงทน การเรียนรู้มาแล้วและการประเมิน

จากที่นักการศึกษากล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกเชิงอารมณ์ของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งในด้านความชัดเจน ถูกต้องของการใช้ภาษา ความเหมาะสมของชื่อเรื่อง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดผลประเมินผล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยแบ่งเจตคติเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นเครื่องมือวัด

องค์ประกอบของเจตคติ

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของเจตคติของนักการศึกษาหลายท่าน ดังต่อไปนี้

ปริยาพร วงษ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 210 - 211) กล่าวว่า โดยทั่วไปเจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (cognitive component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเรานั้นๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความและรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินสิ่งเรานั้นๆ

2. องค์ประกอบด้านความรู้หรืออารมณ์ (affective component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเรานั้นแล้วว่า พอใจหรือไม่พอใจต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว

3. องค์ประกอบพฤติกรรม (behavioral component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียง ที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่สนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการประเมินผลพฤติกรรมที่คิดจะแสดงออกมาจะสอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่

กฤษศรี คำชาย (2540, หน้า 159) กล่าวว่า เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ เป็นภาพรวมที่เกิดขึ้นในความคิดของบุคคลเมื่อบุคคลรับรู้สิ่งเร้าความรู้นี้อาจอยู่ในรูปของความเชื่อ ความเห็น หรือความรู้จักสิ่งเร้านั้นๆ โดยปรกติองค์ประกอบด้านความรู้จะเป็นตัวกำหนดองค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรม

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นสภาวะความรู้สึกหรือสภาวะทางอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าในลักษณะของการประเมิน องค์ประกอบด้านนี้เห็นได้ชัดกว่าด้านความรู้ เนื่องจากเมื่อเกิดความรู้สึกจะมีผลต่อด้านสรีระด้วย

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับความคิดและกระบวนการทางสรีระทำให้พร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าตามความรู้และความรู้สึกที่มีอยู่

จากที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนั้น มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่องค์ประกอบทางด้านพุทธิ และทางด้านความรู้สึก เป็นขั้นพื้นฐานและส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาซึ่งเป็ องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมนั่นเอง

การวัดเจตคติต่อการเรียนการสอน

เจตคติเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึกและอารมณ์ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากในการวัด เพราะผู้ตอบจะต้องประเมินความรู้สึกว่ารู้สึกซาบซึ้งพึงพอใจหรือมองเห็นคุณค่าต่อสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด มีนักการศึกษากล่าวถึงการวัดเจตคติต่อการเรียนการสอนไว้หลายท่าน ดังนี้

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530, หน้า 208 - 211) ได้กล่าวถึงการวัดเจตคติต่อการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. ใช้แบบทดสอบวัดเจตคติโดยตรง ซึ่งมักเรียกกันว่ามาตราส่วนวัดเจตคติ (attitude) ที่นิยมแพร่หลาย คือ แบบทดสอบวัดเจตคติของ ลิกเทท (The Likert technique) และแบบทดสอบวัดเจตคติของเทอร์สโตน (The Thurstone method)

2. ให้ผู้ศึกษาตอบสนองอย่างเสรี (free response method) นักจิตวิทยาบางคนมีความเห็นว่าในการให้ผู้ถูกศึกษาตอบคำถามแบบฟอร์มในแบบทดสอบมาตราส่วนวัดเจตคตินั้นถามได้ไม่ครอบคลุมความรู้สึกในใจอันเป็นเจตคติในเรื่องนั้นๆ ของผู้ถูกศึกษาทั้งหมดจนหมดเปลือก มีข้อเท็จจริงว่าแม้คนสองคนได้คะแนนจากแบบทดสอบเท่ากัน อาจมีระดับความคิด ความรู้สึกต่อสิ่งนั้นๆ ต่างกันได้ จึงได้คิดกันว่า น่าจะมีการวัดเจตคติแบบให้ผู้ถูกศึกษาได้พูด ได้ระบายออกตามใจชอบ ผู้ศึกษาวินิจฉัยจากคำพูด สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง อากัปกริยาต่างๆ ซึ่งน่าจะได้ผลละเอียดดีกว่า แต่ก็น่าจะคิดว่าการวัดเจตคติวิธีนี้มีลักษณะไม่เป็นทางการ กล่าวคือ ข้อมูลไม่ออกมาเป็นตัวเลข

3. การสังเกต ถือหลักว่าพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลในสังคม สะท้อนให้เห็นเจตคติของบุคคลนั้นๆ ฉะนั้น เราสามารถสังเกตจากพฤติกรรมที่เขากระทำเป็นประจำอยู่สม่ำเสมอ

เช่น นายสมบุรณ์ สรรเสริญพระบารมีในหลวงอยู่เสมอ กราบไหว้พระบรมฉายาลักษณ์และประดิษฐานไว้ในที่อันสมควร ติดตามข่าวและรับเสด็จมิได้ขาด แสดงว่านายสมบุรณ์มีเจตคติที่ดีต่อในหลวง เป็นต้น

บุญธรรม กิจปริคาบวิสุทธิ (2540, หน้า 236) กล่าวว่า การวัดเจตคตินี้หลักการเบื้องต้นที่ต้องทำความเข้าใจ 3 ประการ คือ

1. เนื้อหา (content) การวัดเจตคติต้องมีสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้แสดงกิริยาท่าทีออกมา สิ่งเร้าโดยทั่วไปได้แก่เนื้อหาที่ต้องการวัด

2. ทิศทาง (direction) การวัดเจตคติโดยทั่วไปกำหนดให้เจตคตินี้ทิศทางเป็นเส้นตรง และต่อเนื่องกัน ในลักษณะเป็นซ้าย – ขวา หรือบวกหรือลบ กล่าวคือเริ่มจาก เห็นด้วยอย่างยิ่ง และลดความเห็นลงเรื่อยๆ จนถึงมีความรู้สึกเฉยๆ และลดต่อไปเป็นไม่เห็นด้วย จนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะของการเห็นด้วยอยู่เป็นเส้นตรงเดียวกันและต่อเนื่องกัน

3. ความเข้มข้น (intensity) กิริยาท่าทีหรือความรู้สึกที่แสดงออกต่อสิ่งเร้านั้นมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกัน ถ้ามีความเข้มข้นสูงไม่ว่าจะเป็นไปในทิศทางใดก็ตามจะมีความรู้สึก หรือ กิริยาท่าทีรุนแรงมากกว่าที่มีความเข้มข้นเป็นกลาง

พรรณิ ช. เจนจิต (2538, หน้า 147 - 148) ได้สรุปเกี่ยวกับหลักการเจตคติไว้ว่าการวัดเจตคติเป็นสิ่งยุ่งยากพอสมควร เพราะเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกหรือลักษณะทางจิตใจคุณลักษณะดังกล่าวมีการแปรเปลี่ยนได้ง่ายแต่อย่างไรก็ตามเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ยังสามารถวัดได้ โดยอาศัยหลักสำคัญดังต่อไปนี้

1. การยอมรับข้อคกลงเบื้องต้น (basic assumption) เกี่ยวกับการวัดเจตคติ คือ

1.1 ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลนั้นจะคงที่อยู่ช่วงหนึ่งนั้นคือความรู้สึกนึกคิดของเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือผันแปรตลอดเวลา อย่างน้อยจะต้องมีช่วงเวลาใดช่วงเวลาที่ความรู้สึกของเรามีความคงที่เพื่อให้สามารถวัดได้

1.2 เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัดหรือสังเกตเห็นได้โดยตรงการวัดจะเป็นแบบวัดทางอ้อม โดยวัดแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือประพฤติอยู่เสมอ

1.3 เจตคตินอกจากแสดงออกในรูปทิศทางของความรู้สึกนึกคิด เช่น สนับสนุนหรือคัดค้าน ยังมีขนาดหรือปริมาณของความคิด ความรู้สึกนั้นอีกด้วย ดังนั้นในการวัดเจตคติ นอกจากจะทำให้ทราบลักษณะหรือทิศทางแล้ว ยังสามารถบอกระดับความมากน้อยหรือความเข้มข้นของเจตคติได้ด้วย

2. การวัดเจตคติด้วยวิธีใดก็ตาม จะต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือตัวบุคคลที่จะถูกวัด มีสิ่งเร้า เช่น การกระทำ เรื่องราวที่บุคคลแสดงเจตคติตอบสนองและสุดท้ายต้องมีการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำ มากน้อย

3. สิ่งเร้าที่จะนำไปใช้เร้าที่นิยมคือ ข้อความคิดเจตคติ (attitude statements) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าทางภาษาที่ใช้อธิบายคุณค่า คุณลักษณะของสิ่งนั้น เพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาเป็นระดับความรู้สึก เช่น มาก ปานกลาง น้อย เป็นต้น

4. การวัดเจตคติต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรง (validity) ของการวัดเป็นพิเศษต้องพยายามใช้ผลของการวัดที่ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคลทั้งในแง่ทิศทาง และระดับ

จากที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงการวัดเจตคติต่อการเรียนการสอนมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการวัดเจตคติโดยทั่วไปควรมีหลักในการวัดจะต้องพิจารณาเนื้อหาที่ต้องการวัด มีทิศทางของเจตคติ ความเที่ยงตรงของการวัด นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงข้อด้อยเบื้องต้นในการวัดเจตคติ เช่น ช่วงเวลาในการวัด วิธีวัดซึ่งอาจเป็นทางตรงหรือทางอ้อม และขนาดหรือปริมาณของความรู้สึกที่แสดงออกต่อสิ่งเร้า เป็นต้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นคุณลักษณะเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบุคคลที่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่างๆ และประสบการณ์ อันเป็นผลจากการเรียนการสอน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและแนวทางในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อำนาจ รุ่งรัศมี (2525, หน้า 109 - 111) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลทางการเรียนจะต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครูกำหนดจะต้องพิจารณาถึงพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความคิด (cognitive domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวเนื่องกับกระบวนการต่างๆ ทางด้านสติปัญญาและสมอง เช่น การจดจำข้อเท็จจริง ความเข้าใจ ความคิด การตั้งปัญหา และสมมติฐาน

2. ด้านความรู้สึก (affective domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการในด้านความสนใจ คุณค่า ความซาบซึ้ง และทัศนคติ หรือเจตคติต่างๆ ของนักเรียน

3. ด้านการปฏิบัติ (psycho - motordomain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติและคำเนิมนการ เช่น การทดลอง เป็นต้น

ไพศาล หวังพานิช (2526, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คุณลักษณะและของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือจาก การสอน

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2530, หน้า 77) ได้กล่าวถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า จะเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดระดับความสามารถของผู้เรียนว่า มีความรู้

ความสามารถและทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนไปแล้วมากนักน้อยเพียงใด โดยครูผู้สอนสามารถดำเนินการสร้างด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน

กู๊ด (Good, 1973, p. 1) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอน หรือผู้รับผิดชอบในการสอน หรือทั้งสองอย่างรวมกัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาต่างๆ

สรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวข้างต้น หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนและทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งอาจวัดได้โดยใช้แบบทดสอบหรือไม่ใช้แบบทดสอบก็ได้ ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนว่าจะใช้วิธีการใดในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เพรสคอตต์ (Prescott, 1961, pp. 14-16) ได้ใช้ความรู้ทางชีววิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยา และการแพทย์ ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนและสรุปผลการศึกษาว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนมีดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพทางกาย ข้อบกพร่องทางร่างกายและบุคลิกท่าทาง
 2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูกๆ ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว
 3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความ เป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้าน และฐานะทางบ้าน
 4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในเพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
 5. องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติของนักเรียน
 6. องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์
- แคร์รอลล์ (Carroll, 1963, pp. 723-733) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของ องค์ประกอบต่างๆ ที่มีต่อระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยการนำเอาครู นักเรียน และหลักสูตร มาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยเชื่อว่าเวลาและคุณภาพของการสอนมีอิทธิพลโดยตรงต่อ ปริมาณความรู้ที่นักเรียนจะได้รับ

จากการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนข้างต้นนั้น มี องค์ประกอบหลายประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น สติปัญญา อารมณ์ ความสนใจ

ต่อการเรียน รวมถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคมของผู้เรียนและที่ทำให้เกิดผลโดยตรง นั้น คือ การสอนของครูนั่นเอง การจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง "การอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์" ซึ่งน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือความสำเร็จของบุคคลว่าได้เรียนรู้แล้วมากน้อยเพียงใด มีความสามารถชนิดใด ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530, หน้า 21) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัย ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งเป็นการวัดองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ ความสามารถทางการปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ให้เห็นผลงานที่ปรากฏออกมา ทำการสังเกตและวัดได้ การวัดแบบนี้ต้องวัดโดยใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน มีวิธีการวัดได้ 2 ลักษณะ คือ สอบปากเปล่า และการสอบแบบให้เขียนตอบ

สมบูรณ์ ชิตพงศ์, และคนอื่นๆ (2540, หน้า 6 – 7) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ด้านความคิด (cognitive domain) เป็นความสามารถของสมองในด้านความคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แยกย่อยเป็น 6 ชั้น คือ

1.1 ความรู้ความจำ (memory) เป็นความสามารถในการทงไว้ รักษาไว้ซึ่งมวลประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตที่รับรู้มา

1.2 ความเข้าใจ (comprehension) เป็นความสามารถในการแปลความ ตีความ และขยายความในเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตต้องประสบ

1.3 การนำไปใช้ (application) เป็นความสามารถที่นำประสบการณ์ที่ได้รับมาไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาใหม่

1.4 การวิเคราะห์ (analysis) เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญ และหาความสัมพันธ์และหลักการของสิ่งของเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

1.5 การสังเคราะห์ (synthesis) เป็นความสามารถในความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เรื่องราวต่างๆ ขึ้นมาใหม่ โดยใช้สิ่งเดิมมาดัดแปลงและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดีกว่าแต่ก่อน

1.6 การประเมินค่า (evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจตีราคาและสรุปในเรื่องราวต่างๆ

2. ด้านความรู้สึก (psycho-motor domain) เป็นท่าที่มีต่อสิ่งต่างๆ มี 5 ชั้น คือ

2.1 การรับรู้ (receiving) เป็นความรู้สึกจับไว้ในสิ่งที่รับรู้อย่างไรก็ตาม

2.2 การตอบสนอง (responding) เป็นการมีปฏิกิริยาต่อสิ่งด้วยความรู้สึกที่ยินยอมเต็มใจ และพอใจ

2.3 การสร้างคุณค่า (valuing) เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึก มีส่วนร่วมต่อสิ่งต่างๆ ตั้งแต่การยอมรับ นิยมชมชอบ และเชื่อถือในสิ่งนั้น

2.4 การจัดระบบ (organization) เป็นการสร้างความคิดรวบรวมของคุณค่าให้เกิดมีระบบแล้วอาศัยความสัมพันธ์ของคุณค่าในสิ่งที่ยึดถือ

2.5 การสร้างลักษณะนิสัย (characterization) เป็นการจัดคุณค่าที่มีอยู่แล้วให้เป็นระบบแล้วยึดถือเป็นลักษณะประจำตัวบุคคล

3. ด้านทักษะ (psycho-motor domain) เป็นลักษณะในการปฏิบัติมี 3 ชั้นตอน คือ

3.1 การเลียนแบบ (imitation) เป็นการเลือกทำตามแบบที่สนใจ

3.2 การทำตามแบบ (manipulation) เป็นการลงมือทำตามแบบที่สนใจ

3.3 การหาความถูกต้อง (precision) เป็นการตัดสินใจเลือกทำตามแบบที่เห็นว่าถูกต้อง

3.4 การทำอย่างต่อเนื่อง (articulation) เป็นการกระทำสิ่งที่เห็นว่าถูกต้องนั้นได้อย่างเป็นเรื่องเป็นราว

3.5 การทำโดยตามธรรมชาติ (naturalization) เป็นการทำจนเกิดทักษะสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติจนเป็นธรรมชาติ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดการเรียนรู้

งานวิจัยในประเทศ

พรทิพย์ สายแนว (2544, หน้า 85) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ยาเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ยาเสพติด ที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 10 ศูนย์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.12/84.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้และความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยในระดับมาก

หทัยรัตน์ อันดี (2544, หน้า 123-124) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยมีขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) การสำรวจความต้องการและข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้

3) การทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ 4) การประเมินและปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยก่อนและหลังการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อชุดการเรียนรู้

อาภาวรัตน์ ดิศรานนท์ (2545, หน้า 89) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบรายบุคคล กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องการโคจรของโลกและดวงจันทร์ รอบดวงอาทิตย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบบรายกลุ่ม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องการโคจรของโลกและดวงจันทร์รอบดวงอาทิตย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพโดยรวม 87.33/85.58 เป็นไปตามเกณฑ์ 85/85

กวีติ ซาคาเม็ก (2546, หน้า 103-104) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง สารเคมีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องสารเคมีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ความแนวทฤษฎีรังสรรค์นิยม โดยนำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาดำเนินการ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่หลากหลาย และได้ฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ช่วยให้นักเรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยและนักเรียนได้รับทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกัน ได้มีโอกาสปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน ส่วนผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า หลังจากจบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกวงจรนักเรียนได้ทำแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการทดสอบ พบว่า นักเรียนมีผลการทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเป็นร้อยละ 80.18 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ดังกล่าวคิดเป็น 100 เปอร์เซนต์ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์จำนวนที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

นิตยา บัวพงษ์ (2546, หน้า 86) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนการสอนเรื่อง จังหวัดชัยนาท สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนการสอนเรื่องจังหวัดชัยนาทที่สร้างขึ้น 4 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และนักเรียนที่เรียนโดยชุดการเรียนการสอนเรื่องจังหวัดชัยนาทที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีความคงทนในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, หน้า 133) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง บุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียน ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ต้องการให้มีการพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี 2) ชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย คำนำ วัตถุประสงค์ คู่มือครู คู่มือนักเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติม และชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.10/80.24 3) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้

วารภรณ์ ธัญญผล (2546, หน้า 107) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง สมุนไพรในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 81.76/80.15 และมีนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสมุนไพรในชุมชนก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อชุดการเรียนรู้ และจากการประเมินความสามารถ พบว่า นักเรียนสามารถทำลูกประคบ อาหารสมุนไพร ผ่านพับ และโครงการพืชสมุนไพรอยู่ในระดับดี

เสาวลักษณ์ ประทุมศิริ (2546, หน้า 133) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ โครงการวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศในชุมชน ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ก้องเกียรติ ขอบเวศน์ (2548, หน้า 91-92) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ตำบลพยุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ตำบลพยุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา มีเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งมีเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ในโรงเรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นวลฉวี มนตรีปฐม (2548, หน้า 88) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องโครงสร้างอะตอม ช่วงชั้นที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องโครงสร้างอะตอม ช่วงชั้นที่ 4 มีประสิทธิภาพ 82.27/83.72 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .65 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตมี ขวัญบุรี (2548, หน้า 85) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับ 89.41/84.00 และชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมพิศ กอบจิตติ (2548, หน้า 99) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องกฎหมาย นำรู้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่องกฎหมายนำรู้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ 83.85/87.01 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายนำรู้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้

วิไลรัตน์ ยิ้มไพบูรณ์ (2549, หน้า 85-86) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

แอนเดอร์สัน (Anderson, 1982, pp. 4795 - A) ได้สร้างชุดการสอนด้วยตนเองเพื่อหาประสิทธิภาพความเกณฑ์ที่ตั้งไว้และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาในระดับเตรียมประถมศึกษา โดยใช้ชุดการสอนด้วยตนเองกับการสอนแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จากกลุ่มที่สอนโดยใช้ชุดการสอนด้วยตนเองและการสอนแบบบรรยายทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวางแผนการสอนและวิธีสอนแต่ไม่มีความแตกต่างกันด้านทัศนคติที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาและครูฝึกสอนโดยมากชอบชุดการสอนด้วย

ฮุลเลย์ (Hulley, 1998) ศึกษาเรื่องการสร้างชุดการเรียนรู้โดยการบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 5 ผลการศึกษาพบว่าชุดการเรียนรู้มีเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ 3 เรื่อง ได้แก่ 1) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) วิทยาศาสตร์กายภาพ 3) ประวัติศาสตร์และธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ซึ่งเนื้อหาของแต่ละเรื่องนำมาจากหลักสูตรวิทยาศาสตร์ของหลักสูตรแม่บท ชุดการเรียนรู้ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น และการประเมินผล ครูสามารถใช้ชุดการเรียนรู้จากการศึกษาคู่มือ ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ พบว่า ช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างกว้างขวาง

ชาร์ (Schart, 2000) ศึกษาเรื่องผลการรับรู้ของการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนในระดับวิทยาลัย วัตถุประสงค์เพื่อทดสอบการรับรู้

เกี่ยวกับคุณค่าและผลกระทบจากการพัฒนาชุดการเรียนรู้โดยใช้การออกแบบระบบการเรียนการสอน (instructional system design, ISD) เครื่องมือที่ใช้สำรวจความต้องการของผู้เรียนจากการใช้ประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ มีการวัดทัศนคติ การออกภาคสนาม การใช้แหล่งทรัพยากรบุคคล สื่อผสม และเทคนิคพิเศษ รูปแบบของการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนสอบหลัง (one group pretest – posttest design) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของการพัฒนาชุดการเรียนรู้โดยการออกแบบระบบการเรียนการสอนในรายวิชาการเรียนการสอนมากกว่า 90% และทำให้นักศึกษามีผลการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยมถึง 46.9% ระดับดี 43.8% ระดับปานกลาง 9.3% และงานวิจัยนี้ช่วยให้บรรยากาศในการเรียนการสอนดีขึ้น

ฟาร์คาส (Farkas, 2002) ศึกษาผลของวิธีการสอนแบบปกติและการสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอน ที่มีต่อการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ การเอาใจใส่ในการเรียนและความสามารถในการแปลความหมายของนักเรียนชั้นปีที่เจ็ด ผลการศึกษาพบว่า ในด้านผลสัมฤทธิ์ชุดการเรียนการสอนที่มีสื่อหลากหลาย ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแปลความหมายดีขึ้น

โบแมน (Bowman, 2002) ศึกษาวิธีการของครูเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนได้ประสบผลสำเร็จ ผลการศึกษา พบว่า ในด้านวิธีสอนครูต้องมีการสร้างมิตรภาพ ให้กำลังใจ พยายามกระตุ้น และสร้างความสนใจและใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย

บูราส (Bouras, 2002) ศึกษาการใช้เครื่องมือสื่อผสมสำหรับการอธิบายด้านสิ่งแวดล้อมโดยเยาวชน ผลการศึกษา พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาสื่อผสม การสร้างวิทัศน์ทางการศึกษา และเครื่องมือสื่อผสมได้พัฒนาเด็กอายุระหว่าง 4 – 8 ปี โดยพิจารณาจากผลสะท้อนจากชีวิตประจำวัน

เฮอร์ด (Heard, 2002) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ การฝึกทักษะและความคงทนในการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนชุมชน พบว่า ในด้านการเรียนรู้จะได้ผลดีต้องมีการสร้างมนุษยสัมพันธ์และใช้สื่อการเรียนรวมทั้งใช้รูปแบบการเรียนรู้หลายวิธี เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นและมีความคงทนในการเรียน

โรบินสัน (Robinson, 2002) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ในการเรียนรู้ในปัจจุบันนักเรียนต้องการเรียนรู้โดยการค้นพบด้วยตนเอง จากสื่อการเรียนรู้หลายชนิด นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้นักเรียนต้องการให้เพิ่มการเรียนรู้แนวใหม่ที่มีทักษะหลากหลายและเน้นกระบวนการปฏิบัติให้มากขึ้น

สรุปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้น พบว่า ชุดการเรียนรู้ นั้น มีคุณค่าอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งชุดการเรียนรู้จะสามารถช่วยทำให้ผู้สอนและผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเน้นผู้เรียน

เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถตามศักยภาพของบุคคล มีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยใช้สื่อประสม มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยครูเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกและให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน เกิดแรงจูงใจในการเรียน เป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบและวินัยในตนเองที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นด้วยตนเอง ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายพร้อมทั้งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ชุดการเรียนรู้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 190 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 38 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยวิธีการจับสลาก

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาโดยการใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนกลาง ในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 12 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 เรื่อง ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
 - 1.1 สะพานเดชาดิวงศ์
 - 1.2 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม
 - 1.3 อุทยานนกน้ำ
 - 1.4 พิพิธภัณฑ์จันเสน
 - 1.5 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
 - 2.1 ต้นน้ำเจ้าพระยา

- 2.2 บึงบอระเพ็ด
- 2.3 วนอุทยานเขาหลวง
- 2.4 เขาหน่อ - เขาแก้ว
- 2.5 วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง
- 2.6 อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
- 2.7 ถ้ำหินปูน
- 2.8 หุบหินเทิน
3. แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน
 - 3.1 วัดนครสวรรค์
 - 3.2 วัดคีรีวงศ์
 - 3.3 วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา)
 - 3.4 วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
 - 3.5 เขาพระเขาสูง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมเอกสารด้านวิชาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือ แบบเรียนและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. ศึกษาหลักการ เอกสาร ทฤษฎี เทคนิคการพัฒนาชุดการเรียนรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

3. เลือกบทเรียนของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงขั้นที่ 2 สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ เพื่อศึกษาเนื้อหาวิชาในการนำมาสร้างชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่ง

ท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และทำการแบ่งเนื้อหาออกเป็น เนื้อหาย่อยๆ โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 เรื่อง คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 3) แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

ขั้นที่ 2 การสร้างชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดรูปแบบของชุดการเรียนรู้ โดยมีส่วนสำคัญดังนี้

1.1 ชื่อชุดการเรียนรู้

1.2 คำนำ

1.3 คำชี้แจงสำหรับครู เป็นส่วนที่อธิบายลักษณะของชุดการเรียนรู้

1.4 คู่มือสำหรับครู ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้

1.4.2 สาระสำคัญ

1.4.3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.4.4 กิจกรรมการเรียนรู้

1.4.5 สื่อการจัดการเรียนรู้

1.4.6 การประเมินผล

1.4.7 บันทึกหลังเรียน

1.5 คู่มือสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย

1.5.1 คำชี้แจงในการเรียน

1.5.2 ใบความรู้

1.5.3 บัตรคำส่งในการปฏิบัติงาน

1.5.4 ใบงาน

1.5.5 แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

2. ดำเนินการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 3 เรื่องดังนี้

เรื่อง 1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เรื่อง 2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

เรื่อง 3 แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

3. นำชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ พร้อมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ

4. จากข้อ 3 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง

5. จากข้อ 4 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน อีกครั้งเพื่อหาค่าความสอดคล้อง (IOC) องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยดำเนินการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

1. นำชุดการเรียนรู้ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ไปหาประสิทธิภาพ E1/E2 โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ 80/80 ซึ่งทำการทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีลำดับขั้นคอนดำเนินการดังนี้

1.1 ทดลองแบบรายบุคคล จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจง เป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 1 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน รวม 3 คน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา เวลา และความยากง่ายของภาษาเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 75.51/77.77

1.2 ทดลองแบบกลุ่มย่อย โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากข้อที่ 1.1 แล้วนำมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) จำนวน 6 คน โดยให้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มๆ ละ 2 คน โดยเลือกจากนักเรียนที่เรียนเก่ง 2 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 2 คน รวม 6 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของชุดการเรียนรู้แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำไปทดลองภาคสนามต่อไป ได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.00/86.29 แล้วจึงนำไปทดลองภาคสนามต่อไป

1.3 ทดลองแบบภาคสนาม โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากข้อที่ 1.2 แล้วนำมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยเลือกจากนักเรียนที่เรียนเก่ง 10 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 10 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 10 คน รวม 30 คน (ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลการเรียนคละกัน) เพื่อหาประสิทธิภาพให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 80/80 ได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.11/88.53

2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก นักเรียนจะต้องเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน และถ้าตอบผิด หรือไม่ตอบ ให้ข้อละ 0 คะแนน

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู เนื้อหา คู่มือการวัดผลประเมินผล วิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดีและเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ศึกษาจุดประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยยึดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นหลัก

2. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งใช้ในการทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ ฉบับเดียว คือ วัดในจุดประสงค์และเนื้อหาเดิม

3. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องรายชื่อของแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of item objective congruence) แล้วนำข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 นำมาสร้างแบบทดสอบ

4. นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ที่เรียนเรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ผ่านมาแล้วจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

5. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบที่นักเรียนทำ โดยให้คะแนน 1 คะแนนสำหรับข้อสอบที่ตอบถูก และให้ 0 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบผิด ไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 คำตอบ

6. นำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์เป็นรายชื่อ เพื่อหาค่าความยากง่ายของข้อสอบ (p) อยู่ระหว่าง .34 – .63 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .21 – .53

7. นำแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 38 คน โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR – 20 คูเดอร์-ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .78

3. แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการอนุรักษ์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้าง และวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและศึกษาแนวการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามวัดเจตคติของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 66-73)

2. สร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนการสอนอนุรักษ์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบ 5 ระดับ ตามหลักการของ ลิเคิร์ต (Likert's scale) จำนวน 20 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบ 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีค่าเจตคติต่อการอนุรักษ์มากที่สุด

4 หมายถึง มีค่าเจตคติต่อการอนุรักษ์มาก

3 หมายถึง มีค่าเจตคติต่อการอนุรักษ์ปานกลาง

2 หมายถึง มีค่าเจตคติต่อการอนุรักษ์น้อย

1 หมายถึง มีค่าเจตคติต่อการอนุรักษ์น้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีค่าเจตคติต่อการอนุรักษ์ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ในระดับน้อย

1.50 – 1.00 หมายถึง มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ในระดับน้อยที่สุด

3. นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนการสอนที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง ความถูกต้องของข้อคำถาม และแก้ไขส่วนที่บกพร่องนำแบบวัดพฤติกรรมที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงตามข้อเสนอนี้และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 จำนวน 10 ข้อ

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) จำนวน 38 คน

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2551, หน้า 259 - 260) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาและทดลอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการให้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยใช้แบบ one - group - pretest - posttest design (พิชิต ฤทธิ์จัญญ , 2547, หน้า 138)

รูปแบบการทดลอง

O_1	X	O_2
-------	---	-------

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X หมายถึง การสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง "การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์"

O_1 หมายถึง การวัดผลก่อนการทดลอง (pretest)

O₂ หมายถึง การวัดผลหลังการทดลอง (posttest)

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอความร่วมมือกับโรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเองโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

2. นำชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทดลองรายบุคคล จำนวน 3 คน ทดลองกลุ่มย่อย จำนวน 6 คน ทดลองภาคสนาม จำนวน 30 คน

3. นำชุดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 38 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วเก็บคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทดสอบครั้งนี้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

5. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 3 ชุด โดยใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ละ 2 คาบ (คาบละ 50 นาที) จำนวน 6 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 12 คาบ ดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 4 คาบ

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จำนวน 4 คาบ

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน จำนวน 4 คาบ

6. เมื่อสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 ชุดแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองอีกครั้ง และบันทึกผลคะแนนการทดสอบให้เป็นคะแนนหลังเรียน

7. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) ใช้สูตร ดังนี้ (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2546, หน้า 285)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{X} คือ คะแนนเฉลี่ย

$\sum fx$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมด

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า,

88)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X_i^2 - (\sum X_i)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X_i แทน คะแนนแต่ละบุคคล
 n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.3 การหาค่าความแปรปรวน (variance) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2543, หน้า 62-63)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

2.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Index of Item - Objective Congruence : IOC) (วโร เฟิงส์วีสส์, 2546, หน้า 244 - 245)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อทดสอบ
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty: p) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2546, หน้า 238)

$$p = \frac{R_H + R_L}{N}$$

เมื่อ	p	แทน ความยากง่ายของแบบทดสอบ
	R_H	แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
	R_L	แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
	N	แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.3. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discriminant : r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2546, หน้า 238)

$$r = \frac{R_H - R_L}{N_H}$$

เมื่อ	r	แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
	R_H	แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
	R_L	แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
	N_H	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
	N_L	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

2.4. การหาค่าอำนาจจำแนกของของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์ โดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) ดังนี้ (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2546, หน้า 250)

$$r_b = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	t	แทน ค่าอำนาจจำแนก
	\bar{X}_H	แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	N_H	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
	N_L	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

2.5 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคำนวณจากสูตร KR-20 คูเคอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2546, หน้า 240)

$$r_{tt} = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	K	แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	p	แทน สัดส่วนของคนตอบถูกในแต่ละข้อ
	q	แทน สัดส่วนของคนตอบผิดในแต่ละข้อ
	S^2	แทน ความแปรปรวนของแบบทดสอบ

2.6 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach) (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2546, หน้า 259 - 260)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	K	แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	s_i^2	แทน ค่าความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S^2	แทน ค่าความแปรปรวนทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

ใช้สูตร (E_1, E_2) สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2540, หน้า 495)

สูตรที่ 1

$$E_1 = \frac{\left\{ \frac{\sum X}{N} \right\}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ใน ชุดการเรียนรู้ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด ระหว่างเรียน
	$\sum X$	แทน คะแนนรวมของแบบฝึกหัดทุกชุด
	A	แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน
	N	แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

สูตรที่ 2

$$E_2 = \frac{\left\{ \frac{\sum F}{N} \right\}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละของ คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบ หลังเรียน
	$\sum F$	แทน คะแนนรวมของการทดสอบหลังเรียน
	B	แทน คะแนนเต็มของการทดสอบหลังเรียน
	N	แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

4. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองระหว่างค่าเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test dependent) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2530, หน้า 166)

สูตรคำนวณค่าสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระ (t-test dependent)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อน และหลังเรียน
	$\sum D$	แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนน
	$\sum D^2$	แทน ผลรวมผลต่างของคะแนนยกกำลังสอง
	n	แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนกับหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
E_1	หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
t	หมายถึง ค่าสถิติทดสอบที่ t-test
*	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การทดลองแบบรายบุคคล การทดลองแบบกลุ่มย่อย และการทดลองภาคสนาม รายละเอียดดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้จากการทดลองแบบรายบุคคล

ขั้นการทดลองแบบรายบุคคลกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 3 คน วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้เกณฑ์ E_1/E_2 เท่ากับ 80/80 โดย E_1 ได้จากการนำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนมาคำนวณค่าเป็นร้อยละ และ E_2 ได้มาจากการนำคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้มาคำนวณค่าร้อยละ จำแนกตามชุดการเรียนรู้แต่ละชุด ผลการคำนวณปรากฏในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ชุดที่ 1, 2 และ 3 จากการทดลองแบบรายบุคคล

ชุดการเรียนรู้ชุดที่	n	E1	E2	E1/E2
1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3	73.22	76.66	73.22/76.66
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3	80.00	81.11	80.00/81.11
3. แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน	3	73.33	75.55	73.33/75.55
คะแนนเฉลี่ยของชุดการเรียนรู้	3	75.51	77.77	75.51/77.77

จากตาราง 1 พบว่า ผลประสิทธิภาพของคะแนนซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละในการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E_1) และผลประสิทธิภาพของคะแนนซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละในการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) ของชุดที่ 1 เท่ากับ 73.22/76.66 ชุดที่ 2 เท่ากับ 80.00/81.11 ชุดที่ 3 เท่ากับ 73.33/75.55 และผลประสิทธิภาพคะแนนเฉลี่ยรวมของชุดการเรียนรู้ เท่ากับ 75.51/77.77

2. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้จากการทดลองแบบกลุ่มย่อย

ขั้นการทดลองแบบกลุ่มย่อยกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 6 คน วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ใช้เกณฑ์ E_1/E_2 เท่ากับ 80/80 โดย E_1 ได้จากการนำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนมาคำนวณค่าเป็นร้อยละ และ E_2 ได้มา

จากการนำคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้มาคำนวณค่าร้อยละ จำแนกตามชุดการเรียนรู้แต่ละชุด ผลการคำนวณปรากฏในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 แสดงประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด นครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5/2 ชุดที่ 1, 2 และ 3 จากการทดลองแบบกลุ่มย่อย

ชุดการเรียนรู้ชุดที่	n	E1	E2	E1/E2
1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	6	80.00	84.44	80.00/84.44
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	6	80.00	86.67	80.00/86.67
3. แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน	6	80.00	87.78	80.00/87.78
คะแนนเฉลี่ยของชุดการเรียนรู้	6	80.00	86.29	80.00/86.29

จากตาราง 2 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของคะแนนซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละในการ ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E_1) และผลการหาประสิทธิภาพของคะแนนซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ ในการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) ของชุดที่ 1, 2 และ 3 เท่ากับ 80.00/84.44 80.00/86.67 และ 80.00/87.78 ตามลำดับ และประสิทธิภาพคะแนนเฉลี่ยรวมของชุดการเรียนรู้ เท่ากับ 80.00/86.29

3. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้จากการทดลองแบบภาคสนาม

ขั้นการทดลองแบบภาคสนามกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ใช้เกณฑ์ E_1/E_2 เท่ากับ 80/80 โดย E_1 ได้ จากการนำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนมาคำนวณค่าเป็นร้อยละ และ E_2 ได้มา จากการนำคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้มาคำนวณค่าร้อยละ จำแนกตามชุดการเรียนรู้แต่ละชุด ผลการคำนวณปรากฏในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด นครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5/2 ชุดที่ 1, 2 และ 3 จากการทดลองภาคสนาม

ชุดการเรียนรู้ชุดที่	n	E1	E2	E1/E2
1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	30	80.11	86.11	80.11/86.11
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	30	80.00	89.60	80.00/89.60
3. แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน	30	80.22	89.88	80.22/89.88
คะแนนเฉลี่ยของชุดการเรียนรู้	30	80.11	88.53	80.11/88.53

จากตาราง 3 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของคะแนนซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละในการ ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E1) และผลการหาประสิทธิภาพของคะแนนซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ ในการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E2) ของชุดที่ 1, 2 และ 3 เท่ากับ 80.11/86.11 80.00/89.60 และ 80.22/89.88 ตามลำดับ และประสิทธิภาพคะแนนเฉลี่ยรวมของชุดการเรียนรู้ เท่ากับ 80.11/88.53

สรุปผลการทดลองชุดการเรียนรู้ เรื่อง เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด นครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5/2 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 80.11/88.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่าง ก่อนเรียนกับหลังเรียน

ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้ ชุดการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	38	22.13	1.24	184	1032	15.29*
หลังเรียน	38	26.97	1.44			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน มีรายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	38	37.80	2.60	191	1029	22.71*
หลังเรียน	38	42.80	2.56			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 แสดงว่าเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ก่อนเรียน (pretest) และหลังเรียน (posttest) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. เจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว

จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 190 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยวิธีการจับฉลาก

3. เนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาโดยศึกษาจากเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนกลาง สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตราฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 สิ่งนาฏที่เกี่ยวกับจังหวัดของเรา จำนวน 12 ชั่วโมง เนื้อหาภายในชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง "การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์" กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ละ 2 คาบ (คาบละ 50 นาที) จำนวน 6 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 12 คาบ

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการเรียนรู้เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3) เจตคติต่อการอนุรักษ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย ชื่อชุดการเรียนรู้ คำนำ คำชี้แจงสำหรับครู คู่มือสำหรับครู ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ (ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และบันทึก

หลังสอน) คู่มือสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย (คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน ใบความรู้ บัตรคำสั่งในการปฏิบัติงาน ใบงาน และแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน) ชุดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นสื่อประสม ประกอบด้วย ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม เกม PowerPoint 2003 และ วีดีโอซีดี โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องของชุดการเรียนรู้เท่ากับ 1.00 และผ่านการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ ได้ค่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ (E1/E2) เท่ากับ 80.11/88.53

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่ายระหว่าง .34 - .63 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .21 - .53 และนำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson, KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเท่ากับ .78

3. แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert's scale) จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. นำชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทดลองรายบุคคล จำนวน 3 คน ทดลองกลุ่มย่อย จำนวน 6 คน ทดลองภาคสนาม จำนวน 30 คน

2. ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

3. ดำเนินการทดลอง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ทำแบบทดสอบภายหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

5. ดำเนินการรวบรวมผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าทางสถิติโดยวิเคราะห์ตามสมมติฐานดังนี้

ตอนที่ 1 หาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test dependent)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำเสนอ ปรากฏผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบรายบุคคล แบบกลุ่มย่อย และกับกลุ่มตัวอย่างแบบภาคสนาม ได้ผลประสิทธิภาพ เท่ากับ 75.51/77.77, 80.00/86.29 และ 80.11/88.53 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ชุดที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีประสิทธิภาพ 80.11/86.11 ชุดที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีประสิทธิภาพ 80.00/89.60 ชุดที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน มีประสิทธิภาพ 80.22/89.88 โดยรวมชุดการเรียนรู้มี

ประสิทธิภาพ 80.11/88.53 แสดงว่าชุดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน รวมทั้งหมดจำนวน 5 ท่าน ได้พิจารณา การใช้ภาษา เนื้อหา สื่อการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ ภายใน ชุดการเรียนรู้มีความชัดเจน สามารถสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนได้ตรงกัน ส่งผลให้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร อาจวิชัย (2550, หน้า 136) ได้กล่าวว่า ในการสร้างชุดการเรียนรู้ได้จัดทำอย่างมีระบบมีขั้นตอนศึกษาทฤษฎีและการสร้างชุดการเรียนรู้และได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างชุดการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุดการเรียนรู้และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบว่าชุดการเรียนรู้ที่ต้องการควรประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน คำนำ วัตถุประสงค์ คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน ใบความรู้ ใบงาน แนวการตอบ ใบงาน และแบบทดสอบ สื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น รูปภาพ วีดิทัศน์ CD และหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กุหลาบ หงส์ทอง (2546, หน้า 89) กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย คำนำ วัตถุประสงค์ คู่มือครู คู่มือนักเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดการเรียนรู้มีความชัดเจน สามารถสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนได้ตรงกัน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งตรงกับแนวคิดของ เคปเฟอร์ (Kapfer, 1972, pp. 3-10) ได้กล่าวถึง ชุดการเรียนรู้ไว้ว่า ชุดการเรียนรู้เป็นแบบของการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำที่ให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้จนบรรลุพฤติกรรมที่เป็นผลของการเรียนรู้ การรวบรวมเนื้อหาที่นำมาสร้างชุดการเรียนรู้ที่มาจากขอบข่ายของความรู้ที่หลักสูตรต้องการให้รู้ และเนื้อหานั้นจะต้องตรงและชัดเจนที่จะสื่อความหมายให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการเรียน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและกิจกรรมและลงมือสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย สื่อประสม ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม เกม PowerPoint 2003 และ วีดิโอซีดี หลังจากสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนำชุดการเรียนรู้ดังกล่าวไปให้ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล (1:1) จำนวน 3 คน และแบบกลุ่มย่อย (1:6) จำนวน 6 คน และแบบภาคสนาม (1:30) จำนวน 30 คน โดยในการทดลองแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วย ถ้าหากชุดหนึ่งชุดใดไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดผู้วิจัยก็จะดำเนินการแก้ไขพร้อมทั้งหาข้อบกพร่องภายในชุดนั้นๆ เพื่อให้ชุดการเรียนรู้ชุดนั้นมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งการดำเนินการอย่างเป็นระบบส่งผลให้ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดจนเชื่อถือได้ว่าเป็นชุดการเรียนรู้ที่

มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, หน้า 130 - 131) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง บุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย คำนำ วัตถุประสงค์ คู่มือครู (ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ ใบความรู้สำหรับครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน การสอน แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และแบบบันทึกการประเมินผลงานนักเรียน) คู่มือนักเรียน (ประกอบด้วย ใบความรู้สำหรับนักเรียน ใบงาน แบบทดสอบ และหนังสืออ่านเพิ่มเติม) โดยชุดการเรียนรู้มีสร้างขึ้นนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 4 เรื่อง ซึ่งชุดการเรียนรู้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดย มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.89 ค่าประสิทธิภาพแบบภาคสนาม เท่ากับ 81.10/80.24 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การใช้ชุดการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการ ช่วยแก้ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ได้ดี อีกทั้งชุดการเรียนรู้ยังช่วยกระตุ้นความสนใจ ทำให้นักเรียน กระตือรือร้น ในการศึกษาหาความรู้ และปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้ คำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริชัย จิรจิรัชย์ (2546, หน้า 185) ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ว 203 เรื่อง อาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพแบบรายบุคคล 64.00/66.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60/60 ที่กำหนดไว้ ประสิทธิภาพแบบรายกลุ่มย่อย 75.78/77.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้ และ ประสิทธิภาพแบบภาคสนาม 83.61/82.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ เนื่องจากนักเรียนมีความสนใจและได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะอย่างมีขั้นตอนจึงทำให้ชุดการเรียนรู้น่าสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้และส่งเสริมให้นักเรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพิศ กอบจิตติ (2548, หน้า 91) กล่าวว่าข้อดีของชุดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ได้รับความสนใจทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้เรียนตามความสามารถและความสนใจของนักเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว มีเนื้อหาที่ใกล้ตัวและเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงสามารถจดจำความรู้ได้ดีกว่าการท่องจำ ความรู้ที่ได้นั้นมาจากการหาความรู้ด้วยตนเอง จากชุดการเรียนรู้ และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนอย่างมีความสุข สนุกกับการเรียนทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์และประสบการณ์ตรง ทำให้นักเรียนเกิดความรุ้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้มากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร เต็มดี (2545, หน้า 137) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา อำเภอสามมิ่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, หน้า 133) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมถูกต้องตามขั้นตอนของชุดการเรียนรู้ มีความสนใจ กระตือรือร้น ค้นคว้าด้วยตนเอง และปฏิบัติกิจกรรมได้ตรงตามกำหนดเวลา และมีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าความรู้ และฝึกปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง อีกทั้งชุดการเรียนรู้ยังมีรูปแบบ เนื้อหาสาระ ที่ตรงกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา คุณารักษ์ (2543, หน้า 213 -214) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ (discovery learning) จะต้องเกิดจากการให้นักเรียน ได้ลงมือฝึกปฏิบัติ ฝึกความคิด มีความสัมพันธ์และมีหลักการใหม่ ๆ เรียนจากง่ายไปยาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีสมร ประเสริฐศรี (2546, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ได้นำชุดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนโดยให้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูช่วยแนะนำ นักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมและสนุกสนานกับการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, หน้า 134) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจปฏิบัติกิจกรรม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยความสนใจ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร อาจวิชัย (2550, หน้า 137) ที่ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง เรื่อง เพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของชุดการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้เรื่อง เพศศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

ด้วยความสนใจ มีความกระตือรือร้นที่จะไม่หาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสนใจการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม สนุกกับที่ได้ศึกษาหาความรู้จากเหตุการณ์ ข่าวสารและกรณีศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและเห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดของตนเอง รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการปฏิบัติงานกลุ่มร่วมกัน มีความรับผิดชอบในการทำงานวางแผนเป็น ตระหนักถึงการร่วมมือกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ก้องเกียรติ ขอบเวศน์ (2548, หน้า 132) ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในตำบลพยุในอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา พบว่า เจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในตำบลพยุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองกับนักเรียนมีเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำลอง ไชยยา (2545, หน้า 132) ซึ่งพบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ โดยใช้วีดิทัศน์ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมีคะแนนเจตคติในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีนทิพย์ เจริญไชยประเสริฐ (2546, หน้า 98) ซึ่งพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้และเจตคติต่อเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพความเกณฑ์ 80/80 ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้น ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะเป็นนวัตกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 จากการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา และเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวซึ่งสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ของ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนใจ กระตือรือร้น ค้นคว้าด้วยตนเอง และฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้นครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอยู่เป็นประจำ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ ในตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ ความคงทนในการเรียน และการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

2.3 ควรศึกษาและพัฒนาสื่อที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้ในรูปแบบที่เป็นสื่อและนวัตกรรมอื่นๆ เช่น เอกสารประกอบการเรียน สื่อวีดีโอ E-book และ E-Learning

2.4 ควรมีศึกษาและพัฒนาชุดการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เรื่องอื่นๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ วงษ์ถามาตย์. (2542). การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อซ่อมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กวรรณิก ไพบูลย์. (2541). ผลการใช้ชุดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมตามวิธีการวิจัยในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมในกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กฤษณา ตักศิณี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: นิยมวิทยา.
- ก้องเกียรติ ขอบเวศน์. (2548). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ตำบลพุดในอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2543). พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. นครปฐม: สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). ธุรกิจการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- กิริติ ชาดามะ. (2546). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง สารเคมีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กฤษณี คำชาย. (2540). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- กฤษยา แสงเดช. (2545). ชุดการสอน. กรุงเทพมหานคร: แม็ค.
- กฤษลาภ หงส์ทอง. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกดสินี พลบูรณ์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2541) แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (2542). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดนครสวรรค์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จำลอง ไชยยา. (2545). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้ เจตคติและการปฏิบัติในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ โดยใช้วิธีสตอรี่ไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิราพร ธารแพ้ว. (2545). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องสารเคมีในชีวิตประจำวัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรารัตน์ ลิขวนคำ. (2546). การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง อาหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, และคนอื่นๆ. (2521). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2540). การหาประสิทธิภาพชุดการสอน. ในเอกสารการสอน ชุดวิชาการศึกษาพัฒนาการหน่วยที่ 1-15.สาขาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เชี่ยวชาญ เทพกุล. (2545). การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบ STAD ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2522). หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- _____. (2525). เทคโนโลยีทางการศึกษา: หลักการและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ดวงหทัย แสงวิริยะ. (2544). ผลการใช้แผนการสอนแบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบและเจตคติต่อการเรียน ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชากรศึกษาและการทำมาหากิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ทวิวงศ์ ศรีบุรี. (2537, กุณาพันธ์). ความเข้าใจด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม. สภาวะแวดล้อม. 2537(13), 20 – 21.
- กิตนา เขมมณี. (2547). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลฉวี มนต์วีปฐม. (2548). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง โครงสร้างอะตอม ช่วงชั้นที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตยา บัวพงษ์. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง จังหวัดชัยนาท สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาคณิตศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- เนาวรัตน์ พลายน้อยและคนอื่นๆ. (2538). ภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- บังอร อาจวิชัย. (2550). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เทศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาศิลปการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเกื้อ ควรวาเวช. (2545). นวัตกรรมการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธ์. (2540). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ท่าปรกเจริญผล.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2530). สถิติการวิจัย 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: พีสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริม.
- สุสติ มีระหงส์. (2545). การพัฒนาชุดการสอนเพื่อพัฒนาการคิดแบบอริยสัจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรชนก ช่วยสุข. (2545). การพัฒนาชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ใช้เทคนิค TAI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดคำนวณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรทิพย์ กิจพล. (2547). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทรัพยากรน้ำ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรทิพย์ แก้วใจดี. (2545). การพัฒนาชุดกิจกรรมที่ใช้ในห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พรทิพย์ สายแวน. (2544). การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ยาเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรณี ข. เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์การพิมพ์.
- พรสวรรค์ จรัสรุ่งชัยสกุล. (2547). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เมทริกซ์และดีเทอร์มิแนนต์ โดยใช้หลักการเรียนเพื่อรอบรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- พร้อมพรรณ อุดมสิน. (2544). การวัดและประเมินผลทางการเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พันธ์ทิพย์ อธิปัญญาพงษ์. (2543). บทบาทของมัลติมีเดียในการส่งเสริมจิตสำนึกของ นักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวอย่างอนุรักษ์ กรณีศึกษาสมาคมท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์และผจญภัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พาวา พงศ์พันธ์. (2544). การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนประกอบภาพการ์ตูนวิชา คณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องเศษส่วน. วิทยานิพนธ์ปริญญา โทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มีสท์.
- พิเศษ ภัทรวงษ์. (2540). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาศึกษาระเบียงต้นสำหรับ ผู้เรียนกลุ่มผู้สนใจ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุวดี กวาคระกุล. (2537). ความคิดเห็นของชาวกระเหรี่ยงในตำบลแก่นมะกรูด อำเภอ บ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัศมี ขวัญบุรี. (2548). พฤติกรรมการสอนสังคมศึกษา 1. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทโปรดักชั่น.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิรูปการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: พิชเนต พรินต์ติ้งเซนเตอร์.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

- ลัดดา เพียรประสบ. (2545). ชุดการเรียนรู้การสอนด้วยตนเองแบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง
อัตราส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ, และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2542). การพัฒนาการคิดของครูด้วย
กิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เดอะ
มาสเตอร์ กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- วราภรณ์ ธัญญผล. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง สมุนไพรร่มชุน สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2546). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วิภาภรณ์ เตโชชัยวุฒิ. (2530). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และ
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียน
ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบสืบเสาะหาความรู้กับการเรียนตามปกติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิไลรัตน์ ยิ้มไพบูลย์. (2549). การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
ชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี.
- ศรินทิพย์ เจริญไชยประเสริฐ. (2546). การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมสิ่งแวดล้อมศึกษา เรื่อง
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศรีสมร ประเสริฐศรี. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดย
ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริชัย จิรจรัสชัย. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ว 203 เรื่องอาหาร
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.

- สมพิศ กอบจิตติ. (2548). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายน่ารู้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมบูรณ์ ชิตพงษ์, และคนอื่นๆ. (2540). เอกสารประกอบการอบรม เรื่อง การวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพุทธ ชูระเจน. (2540). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ที.พี. พรินท์.
- สุกัญญา ร้อยพิลา. (2542). การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเรื่องบุคคลระดับท้องถิ่นในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัศรา ชื่นเจริญ. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสรี วังสีไพจิตร. (2545). จุดหักเหของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- เสาวลักษณ์ คำหอม. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสาวลักษณ์ นวเจริญกุล. (2541). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามแนวทางการเรียนเพื่อรอบรู้ เรื่องสมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสาวลักษณ์ ประทุมศิริ. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนรู้โครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หทัยรัตน์ อันดี. (2544). การพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หนึ่งนุช กาฬภักดี. (2543). การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยชุดกิจกรรมตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อัมพร เค็มดี. (2545). การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภารัตน์ ดิศรานนท์. (2545). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบรายกลุ่ม กลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง การโคจรของโลกและดวงจันทร์รอบดวงอาทิตย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อำนาจ รุ่งรัมย์. (2525). การสอนวิทยาศาสตร์แบบก้าวหน้า. มหาสารคาม: ภาควิชา ชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุษา คำประกอบ. (2530). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทาง วิทยาศาสตร์ด้านความรู้มีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชา วิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Anderson, R.M., (1982). **Self instruction a Method of Preparing Elementary School Social Studies Teacher Trainees to Apply an Inductive Model.** Dissertation Abstracts International.
- Bloom., (1976). **Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning.** New York : McGraw Hill – Book Co.
- Bouras, C., et al. (2002). **An environment for the annotation of multimedia material by younger children.** Dissertation Abstracts International. 11-04A: 363.
- Bowman, C.P. (2002). **Discipline strategies from successful teachers of African-american adolescents.** Dissertation Abstracts International. 63-09A: 1109.
- Cardarelli, M.E., (1973). **Florida modules on generic competencies.** Gainesville, Florida: University of Florida.
- Carroll, John B. (1963). **A Model of School Learning.** Teachers College Record.
- Duane, Jame E. (1973). **Individualized Instructional – programs and Materials.** Englewood Cliffs, New Jersey: Educational Technology.

- Farkas, R.D. (2002). **Effect(s) of traditional versus learning-styles instructional methos on seventh-grade tudents achievement, attitudes, empathy, and transfer of skills through a study of the Holocaust.** Dissertation Abstracts International. 63-02A: 373.
- Good, C.V. (1973). **Dictionary of Education.** New York: Mc Graw – Hill.
- Heard, M.L. (2002). **The relationship between learning and study skills and student persistence in a communit.** Dissertation Abstracts International. 63-02A: 253.
- Houston, R.W.,et al., (1972). **Developing instruction Modules: A Module System for Writing Modules.** College of Education Texas: University of Houston.
- Hulley, K.L. (1998). **An instruction package integrating science and socialstudies instruction at the fifth-grade level [CD-ROM].** Abstract from PreQuest File: Dissertation Abstracts Item: 9842381.
- Kapfer,G., & Kapfer, B. (1972). **Learning Packages in America Education.** New Jersey: Educational Technology Duplication.
- Kemp, J.E., & D.K. Dayton. (1985). **Planning and Producing Instructional Media.** 5th ed. New York: Harper and Row.
- Oskamp. (1977). **The Design of A Mathematics Calculator and Its use in Teaching Numeracy to Those with Learning Difficulties.** Dissertation Abstracts Online.
- Prescott, Banial A. (1961). **Report of Conference on Child Students.** Education Bulletin, Bangkok: Faculty of Education. Chulalongkom University.
- Robinson, K.A. (2002). **Student perceptions of middle school: Relation to academic motivation, learning strategies, and academic achievement in science.** Dissertation Abstracts International. 63-03A: 2346.
- Schart, L.A. (2000). **Students perception of instructional systems design components for college-level instruction in soils 422 [CD-ROM].** Abstract from PreQuest File: Dissertation Abstracts Item: 9966891.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญการตรวจเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล ทองแผ่ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวายุทธิ์ เสรียม อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ดร. ทรงศรี ตุ่นทอง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ดร. นารีรัตน์ สุวรรณวาริ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุปผา ทิพย์สภาพกุล อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ข

แบบประเมินชุดการเรียนรู้

1. แบบประเมินชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง: ให้ท่านพิจารณาว่าชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชุดนี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่านโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนการพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

- +1 = แน่ใจว่าชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องในด้านต่างๆ
 0 = ไม่แน่ใจว่าชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องในด้านต่างๆ
 -1 = แน่ใจว่าชุดการเรียนรู้ไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายงานการประเมิน	คะแนนการพิจารณา			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
1. ความเหมาะสมและสอดคล้องของคำนำ				
2. ความเหมาะสมและสอดคล้องของวัตถุประสงค์				
3. ความเหมาะสมและสอดคล้องของคำชี้แจง				
4. ความเหมาะสมและสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้				
4.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม				
4.2 ความเหมาะสมและสอดคล้องกับใบความรู้				
4.3 ความเหมาะสมและสอดคล้องกับใบงาน				
5. เนื้อหา				
5.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์				
5.2 ความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน				
5.3 การจัดลำดับเนื้อหา มีความต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอน				

รายงานการประเมิน	คะแนนการพิจารณา			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
6. สื่อและกิจกรรมในชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา				
7. สื่อวีดิทัศน์และสื่อ Power Point ที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมในชุดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับสภาพของชุดการเรียนรู้				
8. ชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน				
9. การวัดผลประเมินผล มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์				
10. เป็นชุดการเรียนรู้ ที่สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

2. แบบประเมินแบบวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง: ให้ท่านพิจารณาว่าแบบวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชุดนี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่านโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนการพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน

- +1 = แน่ใจว่าชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องในด้านต่างๆ
 0 = ไม่แน่ใจว่าชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องในด้านต่างๆ
 -1 = แน่ใจว่าชุดการเรียนรู้ไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้องในด้านต่างๆ

รายงานการประเมิน	คะแนนการพิจารณา			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
1. นักเรียนต้องการที่จะอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ให้อยู่ในสภาพที่ดีอย่างยั่งยืน				
2. นักเรียนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์อย่างจริงจัง				
3. นักเรียนเห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจที่จะดูแลและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์				
4. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์				
5. การเรียนเรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ทำให้นักเรียนมีความรู้มากขึ้น				
6. เรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์เป็นเรื่องที่เรียนแล้วเข้าใจยาก				
7. การที่นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์จริงทำให้รู้สึกอยากที่จะอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของตน				

รายงานการประเมิน	คะแนนการพิจารณา			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
8. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติทำให้แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ลดลง				
9. การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองทำให้นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้อื่นได้				
10. การใช้สื่อประสมประเภทภาพและเสียงทำให้นักเรียนเข้าใจที่มาของแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆในจังหวัดนครสวรรค์ได้				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ค
การวิเคราะห์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตาราง 6 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่ง
ในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าความ สอดคล้อง	แปลผล
1	ความเหมาะสมและสอดคล้องของคำนำ	1.00	เหมาะสม
2	ความเหมาะสมและสอดคล้องของวัตถุประสงค์	1.00	เหมาะสม
3	ความเหมาะสมและสอดคล้องของคำชี้แจง	1.00	เหมาะสม
4	ความเหมาะสมและสอดคล้องของแผนการจัดการ เรียนรู้	1.00	เหมาะสม
	4.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม		
	4.2 ความเหมาะสมและสอดคล้องกับใบความรู้		
	4.3 ความเหมาะสมและสอดคล้องกับใบงาน		
5	เนื้อหา	1.00	เหมาะสม
	5.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องของเนื้อหากับ จุดประสงค์		
	5.2 ความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนการสอน		
	5.3 การจัดลำดับเนื้อหา มีความต่อเนื่อง เป็นไป ตามลำดับขั้นตอน		
6	สื่อและกิจกรรมในชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับ เนื้อหา	1.00	เหมาะสม
7	สื่อวีดิทัศน์และสื่อ Power Point ที่ใช้ประกอบการจัด กิจกรรมในชุดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับสภาพ ของชุดการเรียนรู้	1.00	เหมาะสม
8	ชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	1.00	เหมาะสม
9	การพัฒนาผลประเมินผล มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและ จุดประสงค์	1.00	เหมาะสม
10	เป็นชุดการเรียนรู้ ที่สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนได้	1.00	เหมาะสม

ตาราง 7 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์
แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	ความชัดเจนถูกต้องของคำถามและตัวเลือก					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8
2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8
3	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
4	+1	0	+1	+1	0	3	0.6
5	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8
6	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
7	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8
8	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8
9	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0
ค่าเฉลี่ย	0.90	0.80	0.90	0.70	0.70	41	0.80

ข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์
แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.80 ถือได้ว่าสามารถนำไปใช้ได้

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์ที่ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการ
อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 ข้อ

คนที่	ข้อที่										รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	4	5	4	5	5	4	5	5	3	5	45
2	5	4	5	3	5	3	5	5	4	5	44
3	4	5	5	4	5	4	5	4	5	5	46
4	4	5	4	5	4	5	4	4	4	5	44
5	4	5	4	5	5	5	4	5	4	4	45
6	4	5	4	3	4	5	4	5	4	5	43
7	4	5	4	5	3	4	3	5	5	5	43
8	4	3	4	5	5	4	5	5	5	4	44
9	3	4	5	4	4	4	5	4	4	5	42
10	4	5	4	5	5	4	4	5	4	4	44
11	4	4	5	4	4	5	3	5	4	5	43
12	4	4	5	4	5	4	5	4	5	5	45
13	4	3	4	5	5	4	5	5	4	4	43
14	3	4	5	4	4	5	4	5	5	5	44
15	4	4	5	4	5	4	5	4	4	5	44
16	4	5	4	4	4	3	4	4	4	5	41
17	4	5	4	5	5	4	5	5	4	4	45
18	3	4	5	4	5	4	5	5	5	5	45
19	4	3	5	4	5	4	5	4	5	5	44
20	3	5	4	5	4	3	4	5	4	5	42
21	4	5	4	5	5	4	4	5	5	4	45
22	4	5	4	5	5	4	5	5	4	4	45
23	5	4	5	4	3	4	5	4	3	5	42
24	4	4	5	4	5	4	5	4	4	5	44
25	4	5	4	3	4	5	3	4	4	4	40

ตาราง 8 (ต่อ)

คนที่	ข้อที่										รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
26	4	5	4	4	5	4	4	5	5	4	44
27	5	4	5	4	5	4	5	4	4	5	45
28	4	5	4	3	4	5	4	4	5	5	43
29	5	4	4	5	5	4	5	5	4	4	45
30	5	4	5	4	4	4	4	4	4	4	42
31	4	3	5	3	5	4	4	4	4	5	41
32	4	5	4	4	5	4	5	4	3	4	42
33	5	4	4	5	4	3	4	5	5	5	44
34	4	5	4	5	5	4	5	5	4	4	45
35	4	4	5	4	4	4	5	4	5	5	44
36	4	5	4	5	3	4	5	3	3	5	41
37	3	3	4	5	5	5	3	4	5	4	41
38	5	4	4	5	4	5	4	5	3	4	43
S_i^2	0.32	0.5	0.25	0.49	0.42	0.33	0.47	0.31	0.44	0.25	-
$\sum S_i^2$	3.78										-
S_i^2	-										2.20

จากตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach) (วโร เฟิงสวัสดิ์, 2551, หน้า 259 - 260)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

แทนค่า

$$= \frac{10}{10-1} \left[1 - \frac{3.78}{2.20} \right]$$

$$= \frac{10}{9} [1 - 1.71]$$

$$= 1.11 \times 0.71$$

$$= 0.78$$

จากการคำนวณ พบว่า แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78 ซึ่งสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน
จังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

คนที่	คะแนนก่อนเรียน (50 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (50 คะแนน)	D	D ²
1	35	40	5	25
2	40	45	5	25
3	38	45	7	49
4	36	41	5	25
5	40	47	7	49
6	35	40	5	25
7	39	44	5	25
8	35	42	7	49
9	36	40	4	16
10	38	43	5	25
11	40	42	2	4
12	37	42	5	25
13	36	40	4	16
14	36	42	6	36
15	39	44	5	25
16	35	43	8	64
17	37	42	5	25
18	40	46	6	36
19	40	45	5	25
20	37	42	5	25
21	36	40	4	16
22	36	42	6	36
23	39	45	6	36
24	35	40	5	25
25	40	46	6	36
26	37	42	5	25
27	36	39	3	9

ตาราง 9 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน (50 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (50 คะแนน)	D	D ²
28	36	40	4	16
29	39	43	4	16
30	40	43	3	9
31	40	45	5	25
32	37	40	3	9
33	36	42	6	36
34	36	40	4	16
35	39	45	6	36
36	35	43	8	64
37	44	48	4	16
38	47	50	3	9
รวม	1437	1628	191	1029
\bar{X}	37.8	42.8	5.03	27.1
S.D.	2.6	2.56	-	-

การทดสอบสมมติฐานด้านเจตคติต่อการเรียน โดยใช้ค่าทางสถิติ t-test for Dependent Samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 , หน้า 166)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

df = n - 1

แทนค่า

$$t = \frac{191}{\sqrt{\frac{38(1029) - (191)^2}{38-1}}}$$

$$t = \frac{191}{\sqrt{\frac{39102 - 36481}{37}}}$$

$$t = \frac{191}{\sqrt{70.83}}$$

$$t = \frac{191}{8.41}$$

$$t = 22.71$$

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

ข้อที่	R_H	R_L	p	r
1	13	8	0.55	0.26
2	12	7	0.50	0.26
3	13	7	0.53	0.32
4	12	8	0.53	0.21
5	13	8	0.55	0.26
6	11	7	0.47	0.21
7	12	8	0.53	0.21
8	11	7	0.47	0.21
9	16	8	0.63	0.42
10	12	7	0.50	0.26
11	18	8	0.68	0.53
12	11	7	0.47	0.21
13	13	7	0.53	0.32
14	12	7	0.50	0.26
15	12	6	0.47	0.32
16	12	7	0.50	0.26
17	12	6	0.47	0.32
18	12	8	0.50	0.26
19	12	5	0.45	0.37
20	15	9	0.63	0.32
21	11	5	0.42	0.32
22	14	8	0.58	0.32
23	10	6	0.42	0.21
24	16	6	0.58	0.53
25	12	7	0.50	0.26
26	17	7	0.63	0.53
27	16	7	0.61	0.47

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	R _H	R _L	p	r
28	12	6	0.47	0.32
29	13	6	0.50	0.37
30	13	3	0.34	0.37
ต่ำสุด	10	3	0.34	0.21
สูงสุด	18	9	0.63	0.53

ข้อคำถามที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.34 – 0.63 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.53 ถือว่า มีความยากง่ายที่สามารถนำมาใช้ได้

ตาราง 11 ตารางแสดงการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

คนที่	คะแนนก่อนเรียน (30 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (30 คะแนน)	D	D ²
1	22	27	5	25
2	21	29	8	64
3	24	28	4	16
4	25	28	3	9
5	23	27	4	16
6	22	29	7	49
7	23	28	5	25
8	22	29	7	49
9	20	28	8	64
10	21	30	9	81
11	23	29	6	36
12	23	28	5	25
13	24	27	3	9
14	23	25	2	4
15	22	26	4	16
16	21	27	6	36
17	22	28	6	36
18	25	27	2	4
19	23	28	5	25
20	20	27	7	49
21	24	26	2	4
22	23	27	4	16
23	22	28	6	36
24	24	25	1	1
25	21	27	6	36
26	22	26	4	16
27	23	25	2	4

ตาราง 11 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน (30 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (30 คะแนน)	D	D ²
28	21	26	5	25
29	22	27	5	25
30	21	29	8	64
31	22	25	3	9
32	21	26	5	25
33	22	27	5	25
34	21	26	5	25
35	22	25	3	9
36	21	25	4	16
37	22	27	5	25
38	21	26	5	25
รวม	841	1025	184	1032
\bar{X}	22.13	26.97	4.84	27.16
S.D.	1.24	1.44	-	-

การทดสอบสมมติฐานด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ค่าทางสถิติ t - test for Dependent Samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 , หน้า 166)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}} \quad df = n - 1$$

แทนค่า

$$t = \frac{184}{\sqrt{\frac{38(1032) - (184)^2}{38-1}}}$$

$$t = \frac{184}{\sqrt{\frac{39216 - 33856}{37}}}$$

$$t = \frac{184}{\sqrt{144.86}}$$

$$t = \frac{184}{12.03}$$

$$t = 15.29$$

ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคำนวณจากสูตร KR-20 คูเดอร์ ริชาร์ดสัน
(Kuder Richardson) ดังนี้ (วโร เฟิงส์วีสต์, 2551, หน้า 240)

ข้อที่	p	q	pq
1	0.87	0.13	0.11
2	0.89	0.11	0.09
3	0.84	0.16	0.13
4	0.84	0.16	0.13
5	0.84	0.16	0.13
6	0.79	0.21	0.17
7	0.84	0.16	0.13
8	0.76	0.24	0.18
9	0.92	0.29	0.21
10	0.76	0.24	0.18
11	0.76	0.24	0.18
12	0.74	0.26	0.19
13	0.87	0.13	0.11
14	0.79	0.21	0.17
15	0.79	0.21	0.17
16	0.84	0.16	0.13
17	0.82	0.18	0.15
18	0.79	0.21	0.17
19	0.89	0.11	0.09
20	0.79	0.21	0.17
21	0.82	0.18	0.15
22	0.71	0.29	0.21
23	0.68	0.32	0.22
24	0.76	0.24	0.18
25	0.74	0.26	0.19
26	0.76	0.24	0.18
27	0.87	0.13	0.11
28	0.71	0.29	0.21
29	0.84	0.16	0.13
30	0.68	0.32	0.22
Σpq	-	-	4.69

จากตาราง แสดงการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแทนค่าในสูตรของ KR-20 คูเดอร์ ริชาร์ดสัน ดังนี้ (วาโร เฟิงส์วีสดี, 2551, หน้า 240)

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าความแปรปรวน} \quad S^2 &= \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)} \\
 \text{แทนค่า} &= \frac{38 \times 22561 - (911)^2}{38(38-1)} \\
 &= \frac{857318 - 829921}{1406} \\
 &= 19.48 \\
 \text{ค่าความเชื่อมั่น} \quad r_{tt} &= \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right] \\
 r_{tt} &= \frac{30}{30-1} \left\{ 1 - \frac{4.69}{19.48} \right\} \\
 r_{tt} &= \frac{30}{29} \{ 1 - 0.24 \} \\
 r_{tt} &= 1.03 \times 0.76 \\
 r_{tt} &= 0.7
 \end{aligned}$$

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง ในการทำข้อสอบ

1. ให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุล ลงในกระดาษคำตอบ
2. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ เวลา 50 นาที
3. ห้ามขีดเขียนเครื่องหมายใดๆ ลงในกระดาษคำถาม
4. จงกาเครื่องหมาย ลงในช่อง ของคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ

1. นครสวรรค์ เป็นเมืองโบราณ ตั้งขึ้นในสมัยใด

ก. สมัยกรุงธนบุรี	ข. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
ค. สมัยกรุงสุโขทัย	ง. สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
2. นครสวรรค์ มีพื้นที่ ไม่ติดต่อกับ จังหวัดใด

ก. สระบุรี ชัยภูมิ พิษณุโลก	ข. พิจิตร กำแพงเพชร ชัยนาท
ค. อุทัยธานี ลพบุรี สิงห์บุรี	ง. เพชรบูรณ์ ตาก
3. จังหวัดนครสวรรค์ มีทั้งหมดกี่อำเภอ

ก. 12 อำเภอ	ข. 14 อำเภอ
ค. 15 อำเภอ	ง. 18 อำเภอ
4. ลักษณะสำคัญ ของพระมหาธาตุจันเสน คือข้อใด

ก. มีลักษณะเจดีย์ทรงลังกา	
ข. จารึกข้อความต่างๆ ด้วยภาษาสุโขทัย	
ค. สร้างไว้เพื่อแสดงบารมี หลวงพ่อโอด	
ง. ส่วนยอดของมณฑปเจดีย์จะบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ	
5. ผู้นำระฆังมาถวายไว้ที่ศาลเจ้า คือใคร

ก. ผู้เลื่อมใสศรัทธาจากประเทศจีน สมัย ร.5	ข. พ่อค้าที่ร่ำรวยในตลาดปากน้ำโพคนหนึ่ง
ค. วัดในพระพุทธศาสนาวัดหนึ่ง สมัย ร.5	ง. พ่อค้าชาวปากน้ำโพร่วมกันบริจาค
6. นักเรียนเข้าชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ เห็นเหรียญกษาปณ์ แล้วอยากได้เป็นของตนเองควรทำอย่างไร

ก. หยิบออกมาเป็นของส่วนตัว	ข. ให้เพื่อนหยิบให้
----------------------------	---------------------

16. ถ้ำบุษราคัม อยู่ที่ใด
 ก. อุทยานแห่งชาติแม่วังก์
 ข. ถ้ำหินปูน
 ค. วนอุทยานถ้ำเพชร – ถ้ำทอง
 ง. เขาแก้ว – เขาหน่อ
17. สถานที่ท่องเที่ยวใด เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติกับความลึกลับมหัศจรรย์
 ก. ถ้ำหินปูน
 ข. หุ่นหินเกิน
 ค. ถ้ำเพชร–ถ้ำทอง
 ง. เขาแก้ว – เขาหน่อ
18. สถานที่ท่องเที่ยวใด เป็นแหล่งเรียนรู้ สาระวิชาวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และฟิสิกส์เป็นอย่างดี
 ก. ถ้ำหินปูน
 ข. หุ่นหินเกิน
 ค. ถ้ำเพชร–ถ้ำทอง
 ง. เขาแก้ว – เขาหน่อ
19. วัดใดเป็นพระอารามหลวง ตั้งอยู่ในตลาดปากน้ำโพ
 ก. วัดศรีวงศ์
 ข. วัดนครสวรรค์
 ค. วัดจอมคีรีนาคพรต
 ง. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
20. วัดหัวเมือง หรือ วัดโพธิ์ลังการาม เป็นชื่อเดิมของวัดใดในจังหวัดนครสวรรค์
 ก. วัดจอมคีรีนาคพรต
 ข. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
 ค. วัดศรีวงศ์
 ง. วัดนครสวรรค์
21. วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) มีรอยพระพุทธรูปจำลองและพระอุโบสถที่ชาวบ้านเรียกว่าอะไร
 ก. โบสถ์เทพเจ้าสร้าง
 ข. โบสถ์เทวดาสร้าง
 ค. โบสถ์มนุษย์สร้าง
 ง. โบสถ์พระเจ้าสร้าง
22. วัดใด สร้างเป็นรูปเรือหลวง
 ก. วัดศรีวงศ์
 ข. วัดนครสวรรค์
 ค. วัดจอมคีรีนาคพรต
 ง. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
23. วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) เป็นวัดโบราณ เดิมมีชื่อว่าอะไร
 ก. วัดโบสถ์
 ข. วัดหลวง
 ค. วัดลั่นทม
 ง. วัดพิบูล
24. ถ้ำป่าไม้ในอุทยานแห่งชาติถูกทำลาย จะเกิดผลเสียอย่างไร
 ก. เกิดไฟป่า
 ข. เกิดน้ำท่วม
 ค. เกิดโรคระบาด
 ง. เกิดข้าวยากหมากแพง
25. การกระทำของใครเป็นการทำลายสมดุลทางธรรมชาติ
 ก. เด็กเดินเล่นในสวน
 ข. ปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ

ค. นิคเคินคุดันไม้บนทางที่จัดไว้

ง. หน้อยตัดคุดันไม้ทำลายป่า

26. สถานที่ท่องเที่ยวใด เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ก. หุ่นหินเทียน

ข. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

ค. ถ้ำเพชร – ถ้ำทอง

ง. วัดป่าสิริวิวัฒน์วิสุทธิ ในพระองค์

27. สถานที่ท่องเที่ยวใด เป็นแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

ก. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

ข. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

ค. วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา)

ง. เขาหน่อ – เขาแก้ว

28. บุคคลใดมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

ก. ดัน เต็ดดอกไม้ที่ปลูกไว้ในวัด

ข. นุ่น ชิดเขียนตามผนังวัด

ค. หนู ทิ้งขยะในวัด

ง. แมว ช่วยรดน้ำคุดันไม้ในวัด

29. ใครมีบทบาทในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ มากที่สุด

ก. กฎหมาย

ข. เจ้าหน้าที่

ค. ประชาชนทุกคน

ง. หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ

30. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญในการเปลี่ยนแปลงของแหล่งท่องเที่ยว

ก. ฝน

ข. ลม

ค. มนุษย์

ง. สัตว์ป่า

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ค	11. ข	21. ข
2. ก	12. ง	22. ง
3. ค	13. ข	23. ค
4. ง	14. ค	24. ข
5. ก	15. ก	25. ง
6. ข	16. ค	26. ข
7. ก	17. ข	27. ค
8. ค	18. ข	28. ง
9. ข	19. ข	29. ค
10. ง	20. ง	30. ค

ภาคผนวก จ

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กรรณิการ์ หุ่นทอง

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ได้ใช้ทักษะต่างๆ ในการแสวงหาความรู้ ทั้งนี้ ได้นำเนื้อหามาเชื่อมโยงกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดซึ่งอยู่ใกล้ตัวผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งยังมีความรู้ความเข้าใจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดของตนเองและมีจิตอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งประกอบด้วยชุดการเรียนรู้ทั้งหมด 3 ชุด คือ

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

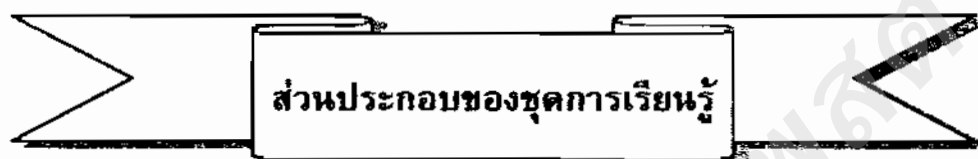
ชุดการเรียนรู้ที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหา สื่อ ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในชุดการเรียนรู้นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและครูในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

กรรณิการ์ หุ่นทอง

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ครูควรศึกษาและอ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของชุดการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องให้เข้าใจโดยละเอียด
2. ครูควรเตรียมการสอนล่วงหน้า เตรียมสถานที่ ตลอดจนตรวจวัสดุอุปกรณ์ในชุดการเรียนรู้ว่ามีจำนวนครบตามที่ระบุไว้หรือไม่ ถ้าไม่ครบหรือชำรุดจะได้ปรับปรุงแก้ไขทันเวลา
3. ครูควรจัดสถานที่ ให้เหมาะสมกับห้องเรียน
4. ครูผู้สอนควรศึกษาเนื้อหาที่จะสอนอย่างละเอียด และศึกษาให้เข้าใจในขั้นตอนการสอน
5. การสอนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ
 - 5.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
 - 5.2 ขั้นปฏิบัติการกิจกรรม
 - 5.3 ขั้นสรุป
6. ขณะที่นักเรียนปฏิบัติการกิจกรรม ครูควรกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด หากนักเรียนมีปัญหาจะได้แนะนำและให้คำอธิบายกันได้
7. ครูควรเป็นผู้นำการอภิปรายหลังเรียน เพื่อสรุปบทเรียนและทบทวนดูว่านักเรียนได้รับหลักการหรือความรู้ความเข้าใจครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องก็แก้ไขเพิ่มเติมได้ทันที

1. คู่มือครู ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้
 - 1.1 มาตรฐานการเรียนรู้
 - 1.2 สาระสำคัญ
 - 1.3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 1.4 กิจกรรมการเรียนรู้
 - 1.5 การประเมินผล
 - 1.6 บันทึกหลังเรียน
2. คู่มือนักเรียน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้
 - 2.1 คำชี้แจงในการเรียน
 - 2.2 ใบความรู้
 - 2.3 บัตรคำสั่งในการปฏิบัติงาน
 - 2.4 ใบงาน
 - 2.5 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน – หลังเรียน
 - 2.6 เฉลยแบบทดสอบ

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กรรณิการ์ หุ่นทอง

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ได้ใช้ทักษะต่างๆ ในการแสวงหาความรู้ ทั้งนี้ ได้นำเนื้อหาเชื่อมโยงกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดซึ่งอยู่ใกล้ตัวผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งยังมีความรู้ความเข้าใจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดของตนเองและมีจิตอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 4 คาบ ดังนี้

เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- สะพานเดชาดิวงศ์
- ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม
- อุทยานนกน้ำ
- พิพิธภัณฑ์จีนแสน
- พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหา สื่อ ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในชุดการเรียนรู้นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและครูในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

กรรณิการ์ หุ่นทอง

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ครูควรศึกษาและอ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของชุดการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องให้เข้าใจโดยละเอียด
2. ครูควรเตรียมการสอนล่วงหน้า เตรียมสถานที่ ตลอดจนตรวจวัสดุอุปกรณ์ในชุดการเรียนรู้ว่ามีจำนวนครบตามที่ระบุไว้หรือไม่ ถ้าไม่ครบหรือชำรุดจะได้ปรับปรุงแก้ไขทันเวลา
3. ครูควรจัดสถานที่ ให้เหมาะสมกับห้องเรียน
4. ครูผู้สอนควรศึกษาเนื้อหาที่จะสอนอย่างละเอียด และศึกษาให้เข้าใจในขั้นตอนการสอน
5. การสอนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ
 - 5.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
 - 5.2 ขั้นปฏิบัติกิจกรรม
 - 5.3 ขั้นสรุป
6. ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูควรกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด หากนักเรียนมีปัญหาจะได้แนะนำและให้คำอธิบายกันได้
7. ครูควรเป็นผู้นำการอภิปรายหลังเรียน เพื่อสรุปบทเรียนและทบทวนดูว่านักเรียนได้รับหลักการหรือความรู้ความเข้าใจครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องก็แก้ไขเพิ่มเติมได้ทันที

คู่มือครู
ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กรรณิการ์ หุ่นทอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

สาระการเรียนรู้ ภูมิศาสตร์
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลาเรียน 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีทำที่ในการอนุรักษ์ การร่วมกันป้องกันรักษาให้คงเดิมโดยจะเป็นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการจัดการและบริหารทรัพยากรแบบดั้งเดิม ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ได้แก่ สะพานเดชาดิวงศ์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม อุทยานนกน้ำ พิพิธภัณฑ์จันเสน พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

2. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 มาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และจิตอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 มาตรฐานช่วงชั้น

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ตระหนักถึงผลจากการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมแก้ปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดนครสวรรค์ได้
2. นักเรียนบอกประวัติสถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้
3. นักเรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้
4. นักเรียนบอกแนวทางในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน
3. ครูถามปัญหาให้นักเรียนตอบ เช่น
 - 1) นักเรียนทราบหรือไม่ว่าสะพานเดชาติวงศ์เป็นเส้นทางที่เชื่อมจังหวัดไคบังและเปิดใช้เมื่อใด
 - 2) เมื่อนักเรียนเห็นนักท่องเที่ยวกำลังขีดเขียนผนัง กำแพงสถานที่ท่องเที่ยว นักเรียนจะดำเนินการอย่างไร
 - 3) นักเรียนมีแนวทางในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวด้วยวิธีใดบ้าง
 ฯลฯ
3. ครูอธิบายให้นักเรียนทราบว่า การที่นักเรียนตอบถูกบ้าง ผิดบ้างนั้น เป็นเพราะว่านักเรียนยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนั้นนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ขั้นปฏิบัติการ

คาบที่ 1 – 2

1. ครูอธิบายการทำงานให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
2. ครูให้นักเรียนทุกคนชมเนื้อหาโดยใช้วีดิทัศน์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ตอนที่ 1)
3. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาตามใบความรู้ เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พร้อมทั้งครูภาพประกอบด้วยดังนี้
 - ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง สถาปัตยกรรมศาสตร์จังหวัดนครสวรรค์
4. ให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมกันปฏิบัติการตามใบงานที่ครูแจกให้หลังจากที่นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ที่ 1 ลงในใบงานที่ 1 เรื่อง สถาปัตยกรรมศาสตร์จังหวัดนครสวรรค์
5. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาตามใบความรู้ ดังนี้
 - ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง สะพานเดชาติวงศ์
 - ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
6. ให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมกันปฏิบัติการตามใบงานที่ครูแจกให้หลังจากที่นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ที่ 2 – 3 ลงในใบงานดังต่อไปนี้
 - ใบงานที่ 2 เรื่อง สะพานเดชาติวงศ์
 - ใบงานที่ 3 เรื่อง ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
7. ครูให้นักเรียนในกลุ่มทุกคนร่วมกันเล่นเกม “ทำถูกหรือผิด”
 - 7.1 อ่านบัตรคำถามแล้วตอบคำถาม
 - 7.2 นักเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย

คาบที่ 3 – 4

8. ครูให้นักเรียนทุกคนชมเนื้อหาโดยใช้วีดิทัศน์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ตอนที่ 2)

9. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาตามใบความรู้ ดังนี้

- ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง อุทยานนกน้ำ
- ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง พิพิธภัณฑ์จันเสน
- ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

10. สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 4-6 แล้วให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม ในใบงานที่ 4-6

ใบงานที่ 4 เรื่อง อุทยานนกน้ำ

ใบงานที่ 5 เรื่อง พิพิธภัณฑ์จันเสน

ใบงานที่ 6 เรื่อง พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

11. ครูให้นักเรียนในกลุ่มทุกคนร่วมกันเล่นเกม “ใช่หรือไม่”

11.1 อ่านบัตรคำถามแล้วตอบคำถาม

11.2 นักเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย

ขั้นสรุป

12. ครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

13. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปโดยเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping)

14. ครูสรุปเนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยใช้ โปรแกรม Power Point

15. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 1

5. สื่อการจัดการเรียนรู้

5.1 ใบความรู้

5.2 ใบงาน

5.3 บัตรคำสั่ง

5.4 บัตรคำถาม

5.5 บัตรเฉลย

5.6 เกม “ทำถูกทำผิด” และ “เกมใช่หรือไม่”

5.7 เนื้อหาโดยใช้วีดิทัศน์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5.8 สรุปเนื้อหาโดยใช้โปรแกรม Power Point เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5.9 หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ป. 5

5.10 แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

<http://61.19.192.250/nsinfo/Tour/findTravelType1.asp> เว็บไซต์รวบรวมข้อมูล
ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์

6. การวัดและประเมินผล

6.1 การตอบคำถาม การเล่นเกมและการตรวจผลงาน

6.2 แบบฝึกหัดหลังการใช้ชุดการเรียนรู้

7. บันทึกผลหลังสอน

7.1 ผลการสอน

.....
.....
.....
.....

7.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....
.....

7.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง สภาพภูมิศาสตร์จังหวัดนครสวรรค์

สภาพภูมิศาสตร์

นครสวรรค์ เป็นเมืองโบราณซึ่งสันนิษฐานว่าตั้งขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี โดยมีปรากฏชื่อในศิลาจารึกเรียกว่า เมืองพระบาง เป็นเมืองหน้าด่านสำคัญในการทำศึกสงครามมาทุกสมัย ตัวเมืองตั้งเดิมตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาขาด (เขาฤๅษี) จรดวัดหัวเมือง (วัดนครสวรรค์) ยังมีเชิงเนินดินเป็นแนวปรากฏอยู่ เมืองพระบาง ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น เมืองซอนตะวัน เพราะตัวเมืองตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา และหันหน้าเมืองไปทางแม่น้ำซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกทำให้แสงอาทิตย์ส่องเข้าหน้าเมืองตลอดเวลา แต่ภายหลังได้เปลี่ยนเป็นชื่อ เมืองนครสวรรค์

นครสวรรค์มีชื่อเรียกเป็นที่รู้จักแพร่หลายมาแต่เดิมว่า ปากน้ำโพ โดยปรากฏเรียกกันมาตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่มาของคำว่า ปากน้ำโพ สันนิษฐานได้ 2 ประการ คือ อาจมาจากคำว่า ปากน้ำไหลเพราะเป็นที่ปากน้ำปิง ยม และ น่าน มาไหลรวมกันเป็นดินแม่น้ำเจ้าพระยา หรืออีกประการหนึ่ง คือมีต้นโพขนาดใหญ่อยู่ตรงปากน้ำในบริเวณ วัดโพธิ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งศาลเจ้าพ่อกวนอูในปัจจุบัน จึงเรียกกันว่า ปากน้ำโพธิ์ และกร่อนมาเป็น ปากน้ำโพ

ที่ตั้งสัมพันธ์ จังหวัดนครสวรรค์อยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง หรือภาคกลางตอนบนของประเทศไทย คาบเกี่ยวระหว่างภาคเหนือและภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือโดยทางรถยนต์เป็นระยะทาง 237 กิโลเมตร ทางรถไฟเป็นระยะทาง 250 กิโลเมตร

อาณาเขต จังหวัดนครสวรรค์ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง 8 จังหวัด

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางมูลนาก อำเภอบึงนาราง และ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร อำเภอปางศิลาทอง และ อำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอสว่างอารมณ์ และอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี อำเภอเมืองชัยนาท อำเภอสรรพยา และอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อำเภอบ้านหมี่ อำเภอหนองม่วง และอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบึงสามพัน และอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก อำเภอสว่างอารมณ์ และอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

ขนาดและรูปร่าง

ขนาด จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ประมาณ 9,597,677 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 15 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอโกรกพระ อำเภอชุมแสง อำเภอตากฟ้า อำเภอดาคลี อำเภอท่าตะโก อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอพยุหะคีรี อำเภอไพศาลี อำเภอลาดยาว อำเภอหนองบัว อำเภอแม่วงก์ อำเภอชุมตาบง และอำเภอแม่เปิน เปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทย นครสวรรค์เป็นจังหวัดขนาดกลาง

รูปร่าง ของจังหวัดนครสวรรค์มีลักษณะเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกกับทิศตะวันออก รูปร่างคล้าย ๆ ฝักเสื่อทางปีกบิน

เป็นรูปวิมาน ตามคติทางศาสนาที่เชื่อถือกันมาว่าบนสวรรค์นั้นเป็นที่อยู่ของเหล่าเทพทั้งหลายและผู้มีบุญมากเท่านั้นจึงจะได้ไปบังเกิดในสวรรค์ มีวิมานเป็นที่สถิตอย่างสุขสบาย

ตราประจำจังหวัด

คำขวัญประจำจังหวัด

เมืองสี่แคว

แห่งมังกร

พักผ่อนบึงบอระเพ็ด

ปลารสเด็ดปากน้ำโพ

เมืองสี่แคว หมายถึง สถานที่ต้นกำเนิดแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเกิดจากแม่น้ำสี่สาย (แม่น้ำปิงกับแม่น้ำวัง รวมกันที่อำเภอบ้านดง จังหวัดตาก แม่น้ำยมและแม่น้ำน่านที่มารวมกันที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์) ไหลมารวมกันที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์

แห่งมังกร หมายถึง การแสดงแห่งมังกร ในงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ - เจ้าแม่ปากน้ำโพ

พักผ่อนบึงบอระเพ็ด หมายถึง บึงน้ำจืดซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ที่ใหญ่ที่สุดใน

ในประเทศไทยมีธรรมชาติที่สวยงาม เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาที่สำคัญทั้งมีนกนานาชนิดให้ชม

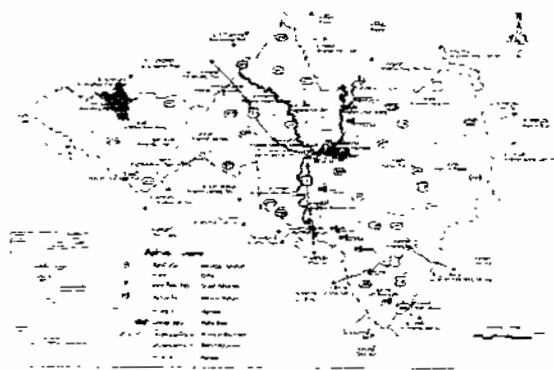
ปลารสเด็ดปากน้ำโพ หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำธรรมชาติ มีแหล่งเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลามากมาย อีกทั้งเป็นแหล่งปลาเสื่อคอ ปลารสเลิศชนิดหนึ่งของเมืองไทย

ต้นไม้ประจำจังหวัด : เสลา
ต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์

เสลา อ่านว่า สะ - เหลา แปลว่า ความอ่อนหวานงดงาม ซึ่งคู่ควรกับลักษณะของต้นไม้ชนิดนี้จริง ๆ เพราะดอกที่ออกมาให้ชมนั้น มีความอ่อนหวานงดงามจริง ๆ อย่างไรก็ตามคำคำนี้ หากอ่านว่า เส - ลา ก็จะมีหมายถึง หินผา หรือศิลา ซึ่งเปรียบไปก็คือ ความแข็งแกร่ง จะว่าไปก็เข้าลักษณะของต้นไม้เสลา เพราะเสลาเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ลักษณะของลำต้นก็เป็นลักษณะของไม้ใหญ่ เป็นไม้ต้นผลัดใบสูง 5 - 15 เมตร เรือนยอดกลมใบดกและกิ่งโน้มลงรอบ ๆ ทรงพุ่ม เปลือกสีน้ำตาลแก่เป็นร่องเล็ก ๆ ตามยาวของลำต้น ใบเป็นใบเดี่ยวออกตรงกันข้าม ใบมีขนทั้งสองด้าน รูปไข่ถึงรูปขอบขนาน ปลายใบแหลมช่อดอกใหญ่ ออกที่ปลายกิ่งและกิ่งข้าง ดอกสีม่วงอมชมพูหรือม่วงอ่อนมาก ๆ เกือบเป็นสีขาว ขนาด 3 - 3.5 เซนติเมตร ผลกลมรี ผลแก่สีน้ำตาลดำแตกเป็น 5 - 6 พูเมล็ดสีน้ำตาลเข้ม มีปีก ออกดอกในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเมษายน พบตามป่าเบญจพรรณ เขตร้อนทั่วไปในเอเชียขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด เสลาเป็นไม้ยืนต้นที่มีความอดทนต่อสภาพอากาศที่แห้งแล้งได้เป็นอย่างดี มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "อินทรีขีด"

แผนที่จังหวัดนครสวรรค์

ใบงานที่ 1 เรื่อง สภาพภูมิศาสตร์

ตอนที่ 1

คำชี้แจงให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

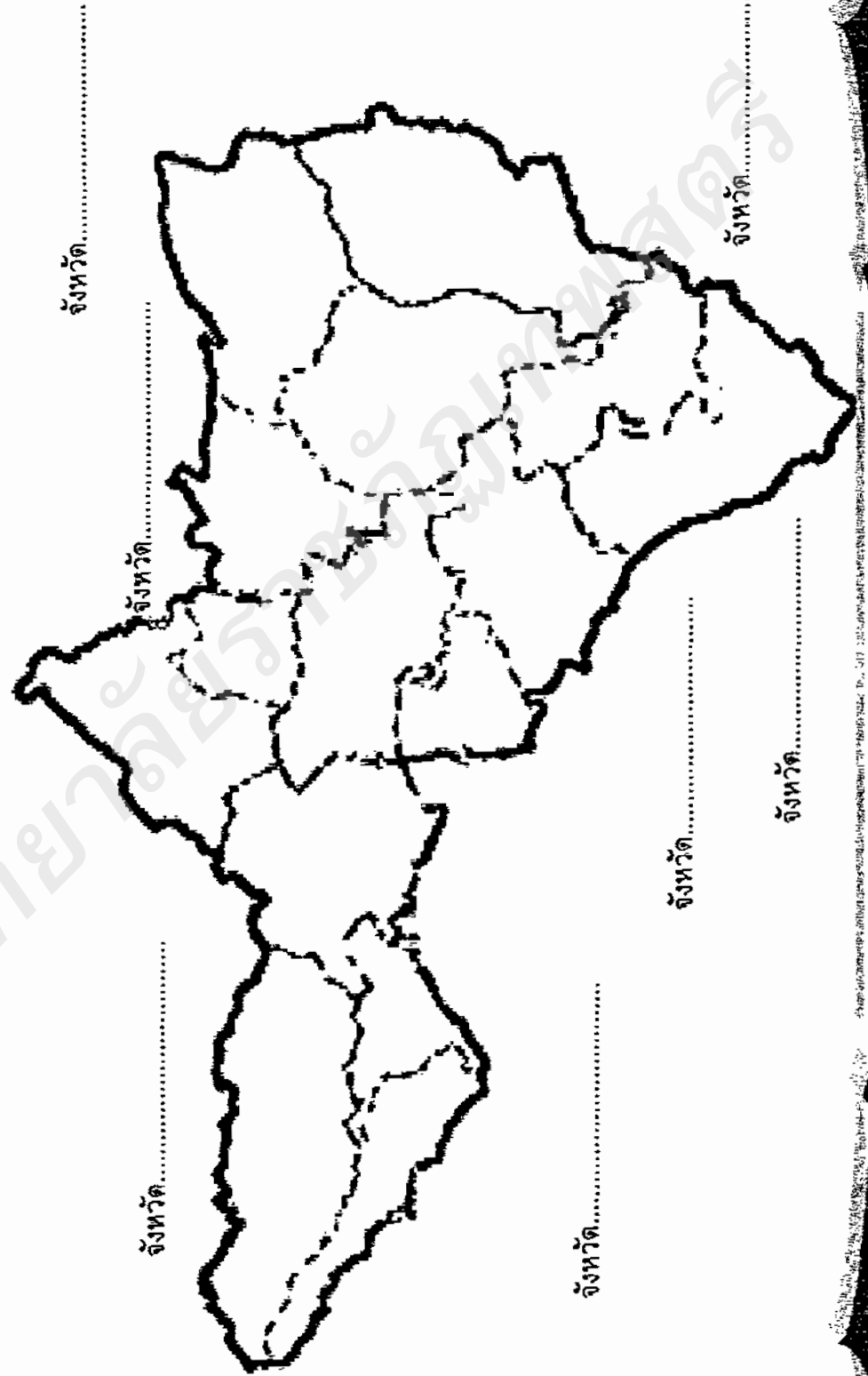
1. จังหวัดที่เราอยู่ คือ.....อยู่ในภาค.....
2. จังหวัดของเรามีพื้นที่.....ตารางกิโลเมตร
3. จังหวัดของเรามีอาณาเขตติดต่อดังนี้
 - 3.1 ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัด.....
 - 3.2 ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัด.....
 - 3.3 ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัด.....
 - 3.4 ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัด.....
4. จังหวัดของเรามี.....อำเภอ
5. ตราประจำจังหวัดของเราเป็นรูป.....
6. ดอกไม้ประจำจังหวัด คือ.....
7. คำขวัญจังหวัดของเรา คือ.....
8. รูปร่างจังหวัดของเรามีลักษณะ.....
9. สภาพภูมิอากาศในจังหวัดของเราส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนที่นี่ อาศัยอยู่อย่างไร.....
10. นักเรียนมีวิธีการอะไรบ้างที่จะรักษาภูมิอากาศในจังหวัดของเราให้มีอุณหภูมิที่เหมาะสม.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนเขียนชื่ออำเภอในจังหวัดนครสวรรค์ และชื่อจังหวัดข้างเคียงให้ถูกต้อง พร้อมระบายสี

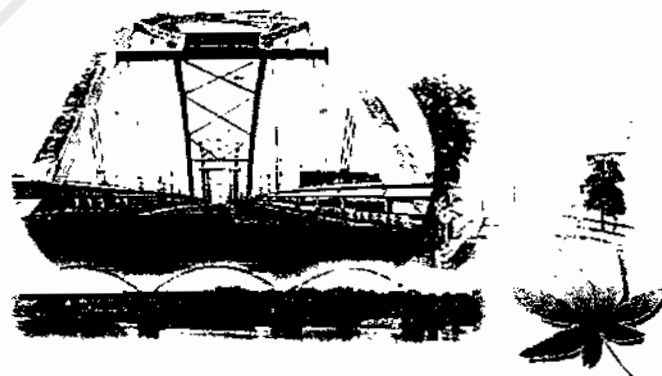
แผนที่จังหวัด.....

สงวนลิขสิทธิ์โดย สำนักพิมพ์วิบูลย์กิจ

ใบความรู้ที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง สะพานเดชาดิวงศ์

สะพานเดชาดิวงศ์ เป็นสะพานที่นับว่าเป็นสะพานประวัติศาสตร์สำคัญแห่งแรกของประเทศไทยที่เปิดเส้นทางคมนาคมทางบกเชื่อมจังหวัดภาคเหนือและภาคกลางแทนเส้นทางคมนาคมทางน้ำ โดยมีพิธีเปิด ให้รถยนต์ยานพาหนะผ่าน ได้เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2493 โดยมี พ.ต. หม่อมหลวงกรีเดชาดิวงศ์ วราวัณน์ อธิบดีกรมทางหลวง เป็นประธานเปิด สะพานแห่งนี้ได้เริ่มสร้างขึ้นเมื่อปี 2485 สมัยสงครามมหาเอเซีย บурพา ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 กรมทางหลวงได้งบประมาณทางหลวงหมายเลข 32 ตอนบางปะอินนครสวรรค์จึงได้สร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นอีกสะพานหนึ่งคู่กับสะพานเดชาดิวงศ์เดิมเรียกว่า " สะพานเดชาดิวงศ์ 2 " เป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กคู่ขนานไปกับสะพานเดชาดิวงศ์เดิมและเปิดใช้เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2514 ต่อมาได้มีการสร้างสะพานเดชาดิวงศ์ 3 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2532 และสร้างเสร็จเปิดใช้งานเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2536 ในปัจจุบันสะพานเดชาดิวงศ์จะใช้ 2 เส้นทางจราจร คือ สะพานเดชาดิวงศ์ 2 และ 3 ส่วนสะพานเดชาดิวงศ์ 1 ทางจังหวัดนครสวรรค์เปิดไว้เป็น " อนุสรณ์สะพานเป็นสะพานประวัติศาสตร์ " สะพานนี้ได้ตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่คุณงามความดีของหลวงกรีเดชาดิวงศ์ วราวัณน์ อธิบดีอธิบดีกรมทางหลวงคนที่ 4

สะพานเดชาดิวงศ์

ใบความรู้ที่ 3

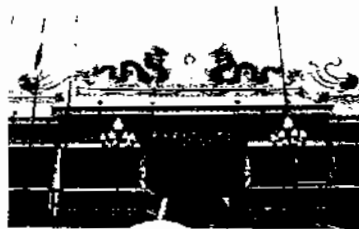
แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

ตั้งอยู่เลขที่ 9 ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครสวรรค์ เดินทางจากตัวเมืองนครสวรรค์ ไปตามถนนสายนครสวรรค์ - พิจิตร (225) ระยะทางประมาณ 2.3 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร

ณ ที่رابริมฝั่งคันแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน ไหลมาบรรจบมีศาลเจ้าศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวจังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดใกล้เคียงให้ความเคารพยึดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยจีนและชนชาติต่างๆ ประชาชนทั่วไปเรียกกันว่า "ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม" หรือ ศาลเจ้าพ่อแควใหญ่ หรือ ศาลเจ้าปึงเต๋ากง ตั้งอยู่ตรงข้ามตลาดปากน้ำโพบนถนนสายนครสวรรค์-ชุมแสง ของแม่น้ำเจ้าพระยาตรงบริเวณที่มีแม่น้ำสองสี สีสายมารวมกัน เรียกว่า ปากน้ำโผล่ หรือปากน้ำโพ ซึ่งเป็นจุดชมคันแม่น้ำเจ้าพระยา ตัวศาลหันหน้าไปทางแม่น้ำ

นอกจากนี้ยังมี เจ้าพ่อกวนอู เจ้าแม่ทับทิม เจ้าแม่สวรรค์ และเจ้าพ่อสามดา (เทพเจ้าแห่งทหารและการแสดง) ประวัติความเป็นมาของศาลที่กล่าวมานี้ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าสร้างขึ้นสมัยใด ใครเป็นผู้สร้าง มีเพียงระฆังโบราณ ซึ่งจารึกเป็นภาษาจีนว่า นายหงเปียว แซ่กู่ แห่งหมู่บ้านเคอเจี้ยน อำเภอวุ้นอี่(ปัจจุบันคือ วันซัง) มณฑลไหหลำ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน นำมาถวายในปี ค.ศ.1870 ซึ่งตรงกับปี พ.ศ.2413 ปลายราชวงศ์ชิง ตรงกับต้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)

จากจารึกดังกล่าวสันนิษฐานได้ว่า ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม (แควใหญ่) ต้องสร้างก่อนปี พ.ศ. 2413 แน่นนอน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม มีอายุกว่า 130 ปี เพราะกว่าจะมีชื่อเสียงและเป็นที่เคารพนับถือต้องใช้เวลาานมาก ผู้ถวายระฆังเป็นคนต่างถิ่นจากประเทศจีน ซึ่งสมัยนั้นการคมนาคมลำบาก ไม่สะดวกรวดเร็ว การสื่อสารความศักดิ์สิทธิ์ปากต่อปาก จนผู้ถวายระฆังรับรู้มาทราบไหวขอพร และประสบความสำเร็จสมหวังจึงนำระฆังมาถวายไว้ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ดังปรากฏในปัจจุบันนี้

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

ใบงานที่ 2

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง สะพานเดชาดิวงศ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความให้มีความหมายที่สมบูรณ์

1. สะพานเดชาดิวงศ์เป็นสะพานประวัติศาสตร์สำคัญ.....ของประเทศ
ที่เปิดเส้นทางคมนาคม.....เชื่อม.....
2. สะพานเดชาดิวงศ์ เริ่มสร้างขึ้นเมื่อปี.....
3. สะพานเดชาดิวงศ์ เปิดให้ยานพาหนะผ่านได้ เมื่อวันที่.....
4. ปี 2512 กรมทางหลวงได้งบประมาณทางหลวงหมายเลข.....
5. กรมทางหลวง ได้งบประมาณสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาอีกสะพานหนึ่งคู่กับสะพาน
เดชาดิวงศ์เดิม เรียกว่า.....ก่อสร้างด้วย.....
6. ต่อมาได้มีการสร้างสะพานเดชาดิวงศ์ 3 เมื่อวันที่.....
7. สะพานเดชาดิวงศ์ 3 เปิดใช้งาน เมื่อวันที่.....
8. สะพานเดชาดิวงศ์ 1 ไม่เปิดให้ใช้เส้นทาง เพราะ.....
9. สะพานเดชาดิวงศ์ ตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์ แต่.....
10. อธิบดีกรมทางหลวงคนที่ 4 คือ.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 3

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และเขียนเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อความที่ไม่ถูกต้อง

- 1. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม ตั้งอยู่ ตำบลแควใหญ่ จังหวัดนครสวรรค์
- 2. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม ต้องเดินทางจากตัวเมืองนครสวรรค์ ไปถนนสายนครสวรรค์ – ลพบุรี
- 3. ศาลที่เคารพนับถือของชาวไทยจีนและชนชาติต่าง ๆ ประชาชนทั่วไปเรียกว่า ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม หรือ ศาลเจ้าพ่อแควใหญ่ หรือ ศาลเจ้าปึงเต่ากง
- 4. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม ตั้งอยู่ตรงข้ามตลาดปากน้ำโพตรงบริเวณที่มีแม่น้ำสองสี สีสายมารวมกัน
- 5. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม มีอายุน้อยกว่า 130 ปี
- 6. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม ตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- 7. จากการสันนิษฐานศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม มีผู้มาถวายกลองใหญ่ทำให้มีประชาชนนับถือทั่วไป
- 8. ประวัติความเป็นมาของศาลนี้ ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าสร้างขึ้นสมัยใด ใครเป็นผู้สร้าง มีเพียงระฆังโบราณที่แสดงความชัดเจนที่สุด
- 9. นายหงเปี้ยว แซ่กู่ แห่งหมู่บ้านเคอเจียซัน อำเภอวุ่นอี่ มณฑลไหหลำ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน นำมาถวายในปี ค.ศ.1870 นำระฆังมาถวาย
- 10. ริมฝั่งต้นแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน ไหลมาบรรจบมีศาลเจ้าศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวจังหวัดนครสวรรค์

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 2

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง สะพานเดชาดิวงศ์

~~~~~

1. แห่งแรก
2. ปี 2485 สมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา
3. วันที่ 1 กันยายน 2493
4. 32 คอนบางปะอินนครสวรรค์
5. สะพานเดชาดิวงศ์ 2
6. วันที่ 15 พฤศจิกายน 2532
7. วันที่ 9 เมษายน 2536
8. อนุสรณ์สะพานเป็นสะพานประวัติศาสตร์
9. พ.ศ. หม่อมหลวงกรีเดชาดิวงศ์ วราวัฒน์
10. พ.ศ. หม่อมหลวงกรีเดชาดิวงศ์ วราวัฒน์

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 3

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

~~~~~

1. ✓
2. ✗
3. ✓
4. ✓
5. ✗
6. ✓
7. ✗
8. ✓
9. ✓
10. ✗

บัตรคำสั่งเกมทำถูกหรือผิด
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อให้นักเรียนบอกประวัติสถานที่ตั้งของสะพานเดชาติวงศ์ และศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิมได้

อุปกรณ์การเล่น

1. บัตรคำถาม
2. บัตรคำตอบ
3. บัตรเฉลย

วิธีเล่น

1. ให้นักเรียนดูตัวอย่างภาพสะพานเดชาติวงศ์ และศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์เจ้าแม่ทับทิม
2. ให้นักเรียนเล่นเกม “ทำถูกหรือผิด” โดยเลขานุการกลุ่ม แจกบัตรคำถามหรือแถบประโยคที่มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ให้แก่สมาชิก
3. ให้สมาชิกในกลุ่มอ่านข้อความในบัตรคำของตนเองทีละคน พร้อมกับถามว่าข้อความในบัตรนี้มีความสัมพันธ์กับสะพานเดชาติวงศ์ และศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์เจ้าแม่ทับทิม โดยตรวจคำตอบในบัตรเฉลยคำตอบและผู้อ่านจะเป็นผู้เฉลยคำตอบ
4. สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตอบคำถาม ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน
5. ทำการรวมคะแนนแล้วส่งคืนเจ้าของ

บัตรคำถามเกมทำถูกหรือผิด
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จงกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกและกาเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่ผิด

1. จังหวัดนครสวรรค์มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียง 9 จังหวัด
2. ทิศตะวันออกติดกับ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
3. รูปร่างของจังหวัดนครสวรรค์คล้ายมีเสื่อกางปีกบิน
4. ตราประจำจังหวัดนครสวรรค์เป็นรูปพระนารายณ์
5. สะพานเดชาดิวงศ์ เป็นสะพานที่เชื่อมระหว่างภาคเหนือและภาคกลาง
6. สะพานเดชาดิวงศ์สร้างเป็นอนุสรณ์แก่คุณงานความดีของหลวงกวีเดชาดิวงศ์ วรวัฒน์
7. นักท่องเที่ยวนิยมมากกราบไหว้ขอพร โดยนำรูปไก่ชนมาถวายที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์เจ้าแม่ทับทิม
8. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์เจ้าแม่ทับทิมสามารถเดินทางจากตัวเมืองนครสวรรค์ไปตามถนนสายนครสวรรค์ - ลพบุรี

บัตรคำตอบเกมทำถูกหรือผิด
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จงกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกและกาเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่ผิด

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

8.....

บัตรเฉลยเกมทำถูกทำผิด
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. ✘
2. ✔
3. ✔
4. ✘
5. ✔
6. ✔
7. ✘
8. ✘

ใบความรู้ที่ 4 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง อุทยานนกน้ำ

ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ตำบลพระนอน อำเภอเมืองนครสวรรค์ เป็นส่วนหนึ่งของบึงบอระเพ็ด โดยอยู่ทางทิศใต้ของบึง ห่างจากตัวเมืองนครสวรรค์ไปตามเส้นทางสายนครสวรรค์ - ท่าตะโก 16 กิโลเมตร อยู่ในความดูแลของกองอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ โดยได้รับการประกาศให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดในอาณาเขตบริเวณ 212.8 ตารางกิโลเมตร ของอุทยานนกน้ำ เป็นที่อยู่อาศัยของนกน้ำนานาชนิด เชื่อกันว่าเป็นแหล่งที่มีนกน้ำอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศไทย คาดว่ามีนกน้ำอยู่ประมาณ 43 ชนิด นกที่พบบ่อย คือ นกเป็ดน้ำซึ่งมีอยู่หลายพันธุ์ นกนางนวล นกกระยาง นกกระสา นกตะกรุม นกกินปลา นกกระเดียน นกอีแจว นกอีโก้ง นกอีล้ำ นกพริก นกนางแอ่น นกคืบแค นกกระจาบ รวมทั้งนกพันธุ์ที่หายาก พบที่นี่ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2511 และสันนิษฐานว่ามีที่นี่แห่งเดียว คือ "นกเจ้าฟ้าหญิง"

ในฤดูหนาวประมาณเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี จะมีนกน้ำจำนวนมากมายังบึงและนับล้านตัวบินอพยพมาจากที่อื่น บางพันธุ์มาจากไซบีเรีย เพื่อมาทำรังหากิน อยู่ที่อุทยานนกน้ำแห่งนี้ ทุกๆ ปีจะมีนักปักษีวิทยาหรือนักนิยมนก และนักท่องเที่ยวจากทั่วสารทิศ มาเที่ยวชมนกที่อุทยานนกน้ำเป็นจำนวนมากบริเวณริมบึงในเขตอุทยานถูกจัดให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยมีบ้านพักรับรอง ร้านค้า ร้านอาหาร ศาลาที่พัก ชุมนั่งเล่น สวนหย่อม สวนนก บริเวณดั่งแคมป์ลูกเสือและมีสะพาน สร้างยื่นออกไปในบึงบอระเพ็ด เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินออกไปชมนกและทิวทัศน์ในเขตอุทยาน

ใบความรู้ที่ 5

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง พิพิธภัณฑ์จันเสน

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลจันเสน สันนิษฐานว่าอยู่ในสมัยทวารวดี บริเวณเมืองโบราณคูเมืองเป็นเนินดินโดยรอบ เป็นรูปสี่เหลี่ยม แต่มุมทั้งสี่เป็นรูปมนจนเกือบเป็นวงกลม ล้อมรอบด้วยคูเมืองซึ่งกว้างประมาณ 20 เมตร ปัจจุบันยังมีสภาพเป็นที่ลุ่มน้ำขัง แต่ยังเป็นร่องรอยพอมองเห็นเค้าคูเมืองได้อย่างชัดเจน มีความยาวประมาณ 800 เมตร กว้าง 700 เมตร คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ 300 ไร่เศษ เนื่องจากบริเวณภายในคูเมืองดังกล่าวมีลักษณะเป็นเนินสูงกว่าพื้นที่รอบนอกคูเมืองชาวบ้านเรียกว่า“โคกจันเสน”

ในบริเวณเมืองโบราณได้ขุดพบโบราณวัตถุหลายอย่าง ประเภทที่ทำด้วยเศษดินเผา อาทิ พระพิมพ์ต่าง ๆ ตุ๊กตา ตะเกียง ประเภทที่ทำด้วยหิน ได้แก่ ฐานบัว ธรรมจักร ขวานหินขัดที่ทำด้วยโลหะ มีตุ้มหูทำด้วยตะกั่วหรือดีบุก ใบหอกที่ทำด้วยสำริด ปัจจุบันโบราณวัตถุดังกล่าวเก็บรักษาไว้ที่ พิพิธภัณฑ์จันเสน ซึ่งตั้งอยู่ในวัดจันเสน เริ่มก่อสร้างโดยพระครูนิสัยจรรย์คุณ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงพ่อดอด” หลวงพ่อดอดจึงได้สร้างพระมหาธาตุเจดีย์ขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์รวมใจของชุมชน ภายในจัดให้มีส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อใช้แสดงเรื่องราวของจันเสนในอดีต

ต่อมาเจ้าอาวาสพระครูนิวาสธรรมขันธ์หรือหลวงพ่อดีริฐ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่สานต่องานพิพิธภัณฑ์จนเสร็จสมบูรณ์โดยงบประมาณในการก่อสร้างนั้นได้มาจากแรงศรัทธาของประชาชน

จันเสนเมืองโบราณ หลวงพ่อดอด อดีตเจ้าอาวาสวัดจันเสน ซึ่งท่านมรณภาพไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ท่านเป็นผู้มุ่งมั่นที่จะสร้างมณฑปเจดีย์ขึ้น โดยมีความมุ่งหมายว่า

1. ส่วนยอดของมณฑปเจดีย์จะบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ
2. องค์เรือนธาตุประดิษฐาน "หลวงพ่อนาค" พระพุทธรูปปางนาคปรกที่นำมาจากเมืองลพบุรี เพื่อให้เป็นพระพุทธรูปสำคัญของชุมชน
3. อาคารส่วนฐานของพระมหาเจดีย์ เป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นของท่าน และเป็นพิพิธภัณฑ์เมืองจันเสน

พระมหาธาตุเจดีย์จันเสน อยู่ในห้องชั้นฐานของพระมหาธาตุเจดีย์ การออกแบบได้ใช้ลักษณะของสถูปในสมัยทวารวดีเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ใช้รายละเอียดของลวดลายทางสถาปัตยกรรมในสมัยทวารวดี ซึ่งมีค่าจารึกที่ฐานพระมหาธาตุเจดีย์ศรีจันเสน ให้ผู้สนใจได้อ่านประวัติความเป็นมาด้วย

พิพิธภัณฑ์นี้ ในการชมนั้นเปิดให้เข้าชม ในวันเสาร์-อาทิตย์ นักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่จะได้ชมข้าวของโบราณวัตถุต่างๆ ด้วยตนเอง แต่ยังสามารถรับรู้เรื่องราวของพิพิธภัณฑ์จันเสน จากยุวมัคคุเทศก์ ซึ่งเป็นเด็กนักเรียนจากโรงเรียนวัดจันเสน และโรงเรียน

จันเสนเอ็งสุวรรณอนุสรณ์ ทั้งในระดับประถมและมัธยม ซึ่งได้รับการอบรมเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์โบราณคดีของท้องถิ่นและความเป็นมาของชุมชน และมาบรรยายนำชมแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมให้ได้รับรู้เรื่องราวของเมืองโบราณจันเสนเป็น

ความรักกลับบ้านกันไป

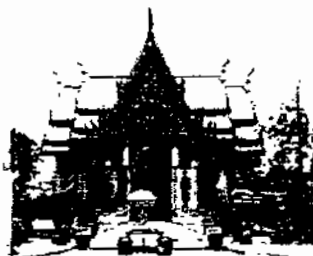
นอกจากนี้ในวัดยังมีการรวมกลุ่มของสตรีบ้านจันเสน เพื่อทอผ้าด้วยกี่กระตุก และจัดตั้งเป็นศูนย์จำหน่ายภายในวัดด้วย ผ้าทอส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้าย ผ้าทอมัดหมี่จันเสนและผ้ามัดย้อม

จากนครสวรรค์ใช้ทางหลวงหมายเลข 32 มุ่งสู่จังหวัดชัยนาท ระยะทางประมาณ 52 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 1 มุ่งหน้าอำเภอตาคลี ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 3196 ระยะทางประมาณ 28 กิโลเมตร เลี้ยวขวาก่อนข้ามทางรถไฟเข้าไปอีก 1 กิโลเมตร สู่วัดจันเสน

ใบความรู้ที่ 6

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง พิพิธภัณฑ์ที่นบ้านวัดหนองกลับ

วัดหนองกลับ ชาวบ้านส่วนใหญ่เรียกกันว่า “วัดหนองบัวหนองกลับ” สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2363 ในสมัยรัชกาลที่ 2 เล่าต่อกันมาว่า ในสมัยทำศึกกับเวียงจันทน์ เป็นที่ตั้งค่ายของชาวหนองบัว - หนองกลับ เพื่อป้องกันทัพเวียงจันทน์ที่เดินทัพผ่าน วัดหนองกลับเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อ “หลวงพ่อดิม” ขนาดเท่าองค์จริง เป็นพระเกจิอาจารย์ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ จนชาวบ้านยกย่องว่าเป็น “เทพเจ้าแห่งเมืองสี่แคว” ภายในวัดยังมีพิพิธภัณฑ์วัดหนองกลับรวบรวมของเก่าแก่ไว้มากมาย อาทิ พระพุทธรูปสมัยต่างๆ เครื่องลายคราม สมุดข่อยโบราณ และของใช้ในครัวเรือนโบราณ โดยมีการจัดไว้เป็นหมวดหมู่ไว้อย่างน่าสนใจ

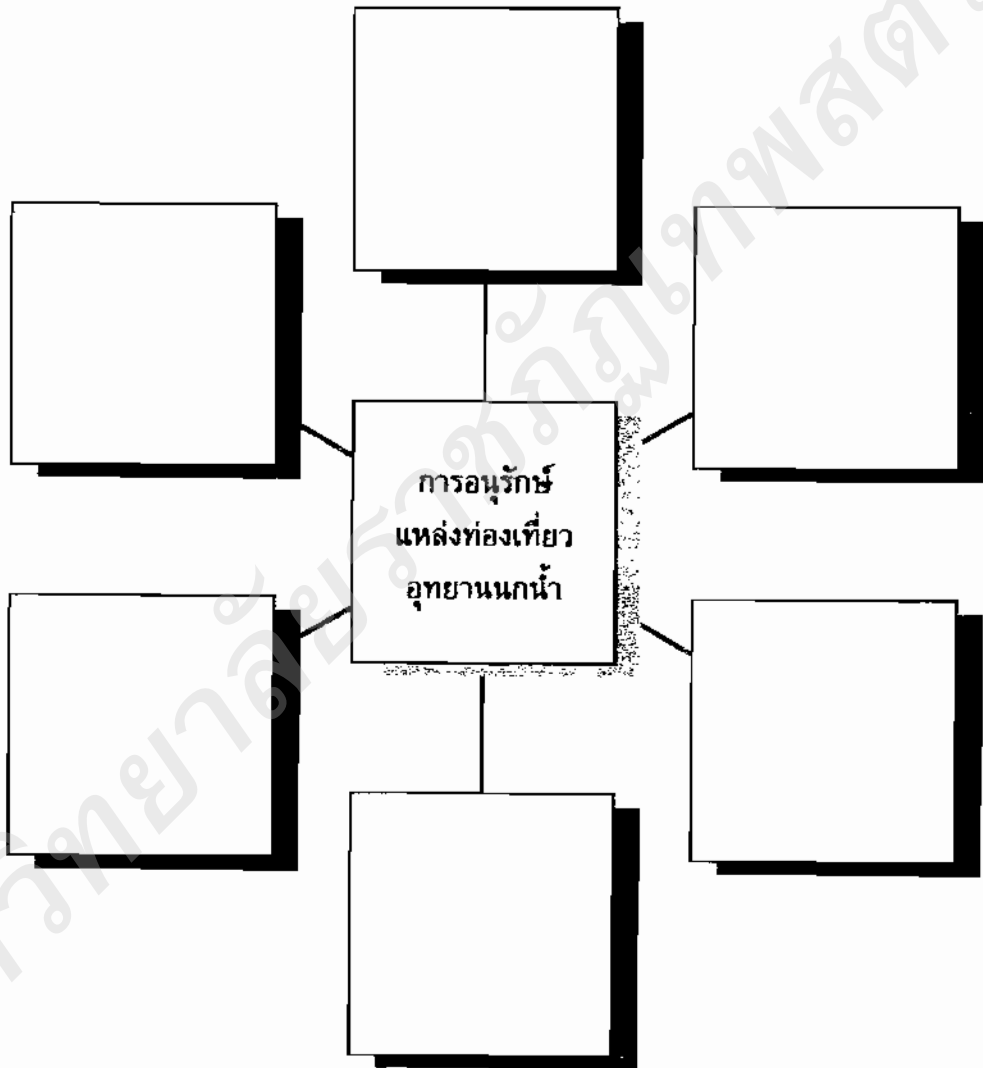
วัดหนองกลับ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดหนองบัว มีประวัติอันยาวนานและเก่าแก่ จึงมีโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในครอบครองมากมายทั้งที่ได้มาจากแหล่งโบราณคดี โบราณสถานในบริเวณอำเภอหนองบัวและใกล้เคียง และได้จากการบริจาคของประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ต่อมาทางวัด และ ท่านเจ้าคุณพระนิภากรโสภณ เจ้าอาวาสและเจ้าคณะอำเภอหนองบัวรูปปัจจุบัน จึงรวบรวมข้าวของต่าง ๆ และจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ที่นบ้านวัดหนองกลับ โดยพิพิธภัณฑ์มีสองหลัง พิพิธภัณฑ์หลังแรกจัดแสดงแสดงสมัยไทยเงินตรา และเหรียญกษาปณ์ไทย เครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญที่ระลึกสมัยรัชกาลที่ 9 อาวุธโบราณ เครื่องถ้วยเบญจรงค์สมัยรัตนโกสินทร์ เครื่องถ้วยชามสมัยสุโขทัยและอยุธยา ส่วนพิพิธภัณฑ์หลังที่ 2 จัดแสดงวัสดุอุปกรณ์ ข้าวของ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและในการประกอบอาชีพ

วัดหนองกลับ ตั้งอยู่เลขที่ 76 หมู่ 3 ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โทร 0-5625-1109 เปิดให้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ทุกวันตั้งแต่เวลา 08.30-12.00 น. และ 13.00 น. - 16.30 น. โดยเข้าชมฟรีทั้งหมด

ใบงานที่ 4

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง อุทยานนกน้ำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนผังความคิดในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง อุทยานนกน้ำ

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 5
แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง พิพิธภัณฑ์จันเสน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความให้มีความหมายที่สมบูรณ์

1. พิพิธภัณฑ์จันเสน ตั้งอยู่หมู่.....ตำบล.....จังหวัด.....
2. สันนิษฐานว่า พิพิธภัณฑ์จันเสน อยู่ในสมัย.....
3. บริเวณภายในคูเมือง มีลักษณะเป็นเนินสูงกว่าพื้นที่รอบนอกคูเมืองชาวบ้านเรียกว่า.....
4. บริเวณเมืองโบราณได้ขุดพบโบราณวัตถุหลายอย่าง
 - 4.1 ประเภทที่ทำด้วยเศษดินเผา เช่น.....
 - 4.2 ประเภทที่ทำด้วยหิน เช่น.....
5. พิพิธภัณฑ์จันเสน เริ่มก่อสร้างโดย.....
หรือที่ชาวบ้าน เรียกว่า.....
6. พระมหาธาตุเจดีย์สร้างขึ้นเพื่อ.....
7. ส่วนยอดของมณฑปเจดีย์บรรจุ.....
8. องค์เรือนธาตุประดิษฐาน..... พระพุทธรูป..... ที่นำมาจาก
เมืองลพบุรี เพื่อให้เป็นพระพุทธรูปสำคัญของชุมชน
9. ยุวมัคคุเทศก์ ทำหน้าที่.....
10. กลุ่มของสตรีบ้านจันเสนจัดตั้งเป็นศูนย์จำหน่าย.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 6

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง พิพิธภัณฑ์ที่บ้านวัดหนองกลับ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความให้มีความหมายที่สมบูรณ์

1. วัดหนองกลับ ชาวบ้านส่วนใหญ่เรียกกันว่า.....
2. สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ..... ในสมัยรัชกาลที่พระนามว่า.....
3. วัดหนองกลับเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อ.....
4.เป็นพระเกจิอาจารย์ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ จนชาวบ้านยกย่องว่าเป็น.....
5. ภายในวัดมีพิพิธภัณฑ์วัดหนองกลับรวบรวมของเก่าแก่ไว้มากมาย เช่น.....
6. เจ้าอาวาสและเจ้าคณะอำเภอหนองบัวรูปปัจจุบัน มีฉายาว่า.....
7. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหลังแรก จัดแสดง.....
8. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหลังที่ 2 จัดแสดง.....
9. นักเรียนได้ประโยชน์อย่างไรกับการชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ.....
10. นักเรียนจะมีการอนุรักษ์พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับอย่างไร.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

บัตรเฉลย
ใบงานที่ 4
แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง อุทยานนกน้ำ
~~~~~

อยู่ที่ศูนย์พินิจของครูผู้สอน

บัตรเฉลย
ใบงานที่ 5
แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง พิพิธภัณฑสถาน
~~~~~

1. หมู่ที่ 2 ตำบลจันเสน จังหวัดนครสวรรค์
2. สมัยทวารวดี
3. โศกจันเสน
4. 4.1 พระพิมพ์ต่าง ๆ ตุ๊กตา ตะเกียง 4.2 ฐานบัว ธรรมจักร ขวานหิน
5. พระครูนิสัยจริยคุณ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า, หลวงพ่อโอด
6. ศูนย์รวมใจของชุมชน
7. พระบรมสารีริกธาตุ
8. หลวงพ่อนาค, ปางนาคปรก
9. บรรยายให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว
10. ผ้าทอส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้ายผ้าทอมัดหมี่จันเสนและผ้ามัดย้อม

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 6

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

~~~~~

1. วัดหนองบัวหนองกลับ
2. พ.ศ. 2363 , ในสมัยรัชกาลที่ 2 , พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
3. หลวงพ่อเดิม
4. หลวงพ่อเดิม, เทพเจ้าแห่งเมืองสี่แคว
5. พระพุทธรูปสมัยต่างๆ เครื่องลายคราม สมุดข่อยโบราณ และของใช้ในครัวเรือนโบราณ
6. ท่านเจ้าคุณพระนิภากรโสภณ
7. แสตมป์ไทยเงินตรา เหรียญกษาปณ์ไทย เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เหรียญที่ระลึก สมัยรัชกาลที่ 9 อาวุธโบราณ เครื่องถ้วยเบญจรงค์สมัยรัตนโกสินทร์ เครื่องถ้วยชามสมัยสุโขทัยและอยุธยา
8. วัสดุอุปกรณ์ ข้าวของ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และในการประกอบอาชีพ
9. อยู่ในคุลยพินิจของครูผู้สอน
10. อยู่ในคุลยพินิจของครูผู้สอน

บัตรคำสังเกม ใช่หรือไม่
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

*****

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนบอกประวัติสถานที่ตั้งของอุทยานนกน้ำ พิพิธภัณฑ์จันแสนและพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับได้
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักห่วงแหนและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

อุปกรณ์การเล่น

1. บัตรคำถาม
2. บัตรคำตอบ
3. บัตรเฉลย

วิธีเล่น

1. นักเรียนทุกคนเล่นร่วมเล่นเกม ใช่หรือไม่
2. ครูอ่านบัตรคำถามให้นักเรียนฟัง 2 รอบ ให้นักเรียนตอบคำถามลงในบัตรคำตอบว่า ใช่หรือไม่
3. ครูเฉลยคำตอบ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน
4. ทำการรวมคะแนนแล้วส่งคืนเจ้าของ

บัตรคำถามเกม ใช่หรือไม่
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

*****

จงตอบคำถามที่กำหนดให้ว่าใช่หรือไม่ใช่

1. อุทยานนกน้ำเป็นส่วนหนึ่งของบึงบอระเพ็ดใช่หรือไม่
2. ในฤดูฝนของทุกปีจะมีนกน้ำจากไซบีเรียบินนับล้านตัวอพยพมาทำรังที่อุทยานนกน้ำแห่งนี้ทุกปีใช่หรือไม่
3. พิพิธภัณฑ์จีนแสนตั้งอยู่ในวัดจอมคีรีนาคพรตใช่หรือไม่
4. พิพิธภัณฑ์จีนแสนสันนิษฐานว่าอยู่ในสมัยทวารวดีใช่หรือไม่
5. วัดหนองกลับเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อหลวงพ่อเดิมเป็นพระเกจิอาจารย์ที่ชาวบ้านยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าแห่งเมืองสี่แควใช่หรือไม่
6. วัดหนองกลับได้สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 9 ใช่หรือไม่

บัตรคำตอบเกม ใช่หรือไม่
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

*****

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บัตรเฉลยเกม ใช่หรือไม่
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

*****

1. ใช่
2. ไม่ใช่
3. ไม่ใช่
4. ใช่
5. ใช่
6. ไม่ใช่

บัตรแผนผังความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เอกสารอ้างอิง

กระมล ทองธรรมชาติและคณะ. 2547.หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม
ป.5 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด,

สุนทร สินธพานนท์และพรพรหมน กิตติสารศักดิ์. 2547. คู่มือครูแผนการจัดการ
เรียนรู้ สาระพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคม
ศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ป.5 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด,

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ. 2547 . หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้ พื้นฐาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม
ป.5 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนพานิช วพ. จำกัด,

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ. 2547 . แบบฝึกหัดสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่ม
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม ป.5
ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนพานิช วพ. จำกัด,

แบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 1
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง ในการทำข้อสอบ

1. ให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุล ลงในกระดาษคำตอบ
2. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ เวลา 20 นาที
3. ห้ามขีดเขียนเครื่องหมายใดๆ ลงในกระดาษคำถาม
4. จงกาเครื่องหมาย X ลงในช่อง ของคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ

1. นครสวรรค์ เป็นเมืองโบราณ ตั้งขึ้นในสมัยใด

ก. สมัยกรุงธนบุรี	ข. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
ค. สมัยกรุงสุโขทัย	ง. สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
2. นครสวรรค์ มีพื้นที่ ไม่ติดต่อกับ จังหวัดใด

ก. สระบุรี ชัยภูมิ พิษณุโลก	ข. พิจิตร กำแพงเพชร ชัยนาท
ค. อุทัยธานี ลพบุรี สิงห์บุรี	ง. เพชรบูรณ์ ตาก
3. จังหวัดนครสวรรค์ มีทั้งหมดกี่อำเภอ

ก. 12 อำเภอ	ข. 14 อำเภอ
ค. 15 อำเภอ	ง. 18 อำเภอ
4. สะพานเดชาดิวงศ์ใด ถือเป็นสะพานประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครสวรรค์

ก. สะพานเดชาดิวงศ์ 1	ข. สะพานเดชาดิวงศ์ 2
ค. สะพานเดชาดิวงศ์ 3	ง. ถูกทุกข้อ
5. ผู้นำระฆังมาถวายไว้ที่ศาลเจ้า คือใคร

ก. ผู้เลื่อมใสศรัทธาจากประเทศจีน สมัย ร.5	ข. พ่อค้าที่ร่ำรวยในตลาดปากน้ำโพคนหนึ่ง
ค. วัดในพระพุทธศาสนาวัดหนึ่ง สมัย ร.5	ง. พ่อค้าชาวปากน้ำโพร่วมกันบริจาค
6. ลักษณะสำคัญ ของพระมหาธาตุจันเสน คือสิ่งใด

ก. มีลักษณะเจดีย์ทรงลังกา	ข. จารึกข้อความต่างๆ ด้วยภาษาสุโขทัย
ค. สร้างไว้เพื่อแสดงบารมี หลวงพ่อโอด	ง. ส่วนยอดของมณฑปเจดีย์จะบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

7. พิพิธภัณฑ์จันเสน ตั้งอยู่ที่ใด

- ก. ทวารวดี ศรีอยุธยา
- ข. ตำบลจันเสน อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี
- ค. ตำบลจันเสน อำเภอดาศดิล จังหวัดนครสวรรค์
- ง. เมืองโบราณ จังหวัดนครสวรรค์

8. วัดหนองกลับ หรือที่มักเรียกว่า "วัดหนองบัวหนองกลับ" ใครเป็นผู้ก่อสร้าง ตั้งแต่สมัยใด

- ก. หลวงพ่อเดิมนำสร้าง สมัยรัชการที่ 5
- ข. หลวงพ่ออ้อยนำสร้าง สมัยรัชการที่ 8
- ค. พระนิกร โสภณนำสร้าง สมัยรัชการที่ 9
- ง. เทพเจ้าเมืองสี่แควนำสร้าง สมัยรัชการที่ 2

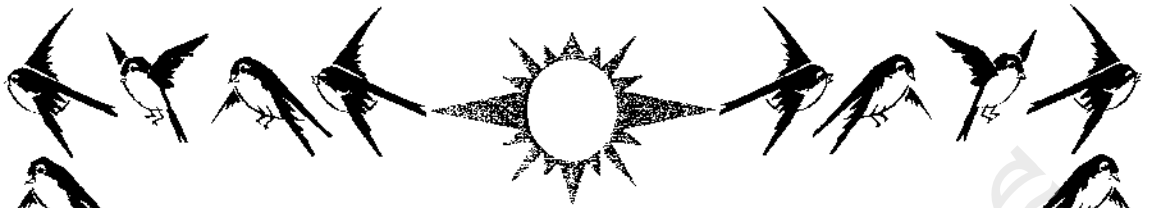
9. ภายในพิพิธภัณฑ์ ไม่มีสิ่งใด

- ก. พระพุทธรูปสมัยต่างๆ เครื่องลายคราม
- ข. เครื่องลายคราม สมุดข่อย
- ค. คู่พระไครยปฏิภนโบราณ
- ง. เครื่องใช้เครื่องครัวพื้นเมือง

10. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ เกิดขึ้นเพราะใคร

- ก. ประชาชนในชุมชน
- ข. พระภิกษุ
- ค. ข้าราชการ
- ง. ครู-นักเรียน

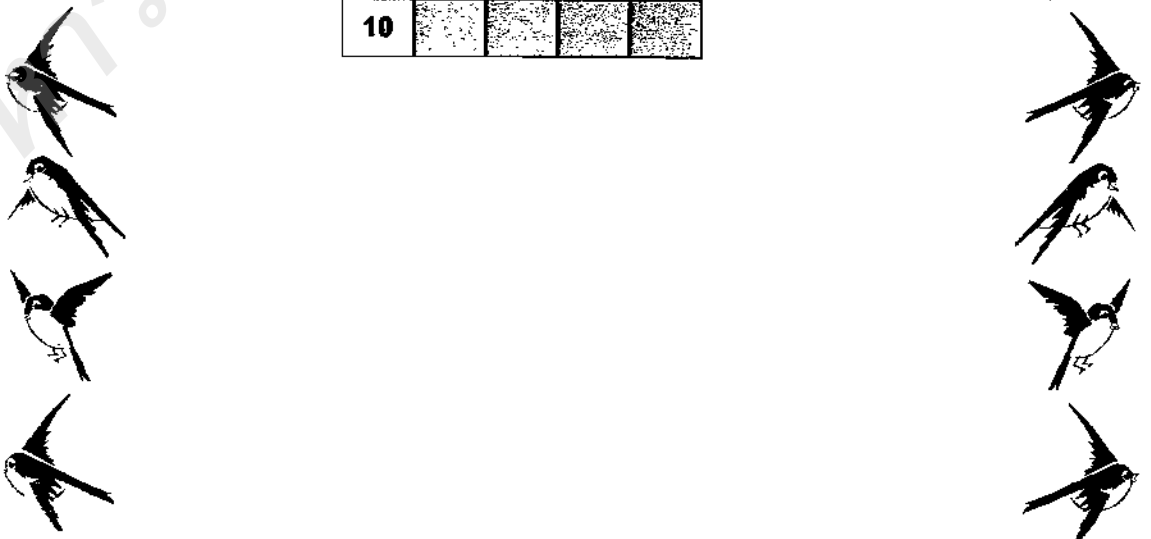

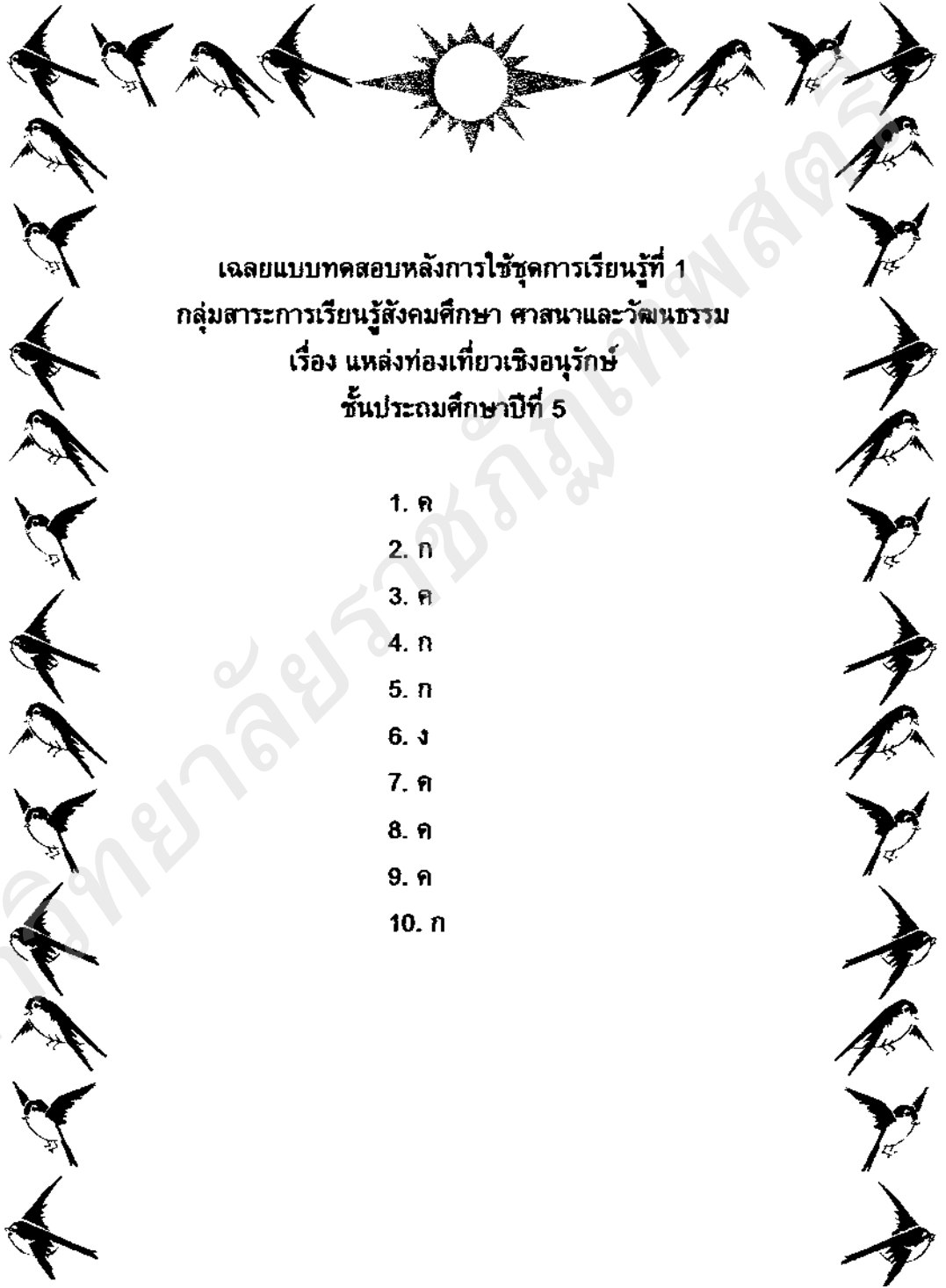
กระต่ายคำตอบ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงกาเครื่องหมาย X ลงในช่อง ของคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
ลงในกระต่ายคำตอบ

	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

เฉลยแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 1
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ค
2. ก
3. ค
4. ก
5. ก
6. ง
7. ค
8. ค
9. ค
10. ก

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

กรรณิการ์ หุ่นทอง

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ได้ใช้ทักษะต่างๆ ในการแสวงหาความรู้ ทั้งนี้ ได้นำเนื้อหาเชื่อมโยงกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดซึ่งอยู่ใกล้ตัวผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งยังมีความรู้ความเข้าใจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดของตนเองและมีจิตอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 4 คาบ ดังนี้

เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- ดินน้ำเจ้าพระยา
- บึงบอระเพ็ด
- วนอุทยานเขาหลวง
- เขาหน่อเขาแก้ว
- วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง
- อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
- ถ้ำหินปูน
- หุ่นหินเทียน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหา สื่อ ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในชุดการเรียนรู้นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและครูในการพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

กรรณิการ์ หุ่นทอง

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ครูควรศึกษาและอ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของชุดการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องให้เข้าใจโดยละเอียด
2. ครูควรเตรียมการสอนล่วงหน้า เตรียมสถานที่ ตลอดจนตรวจวัสดุอุปกรณ์ในชุดการเรียนรู้ว่ามีจำนวนครบตามที่ระบุไว้หรือไม่ ถ้าไม่ครบหรือชำรุดจะได้ปรับปรุงแก้ไขทันเวลา
3. ครูควรจัดสถานที่ ให้เหมาะสมกับห้องเรียน
4. ครูผู้สอนควรศึกษาเนื้อหาที่จะสอนอย่างละเอียด และศึกษาให้เข้าใจในขั้นตอนการสอน
5. การสอนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ
  - 5.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
  - 5.2 ขั้นปฏิบัติกิจกรรม
  - 5.3 ขั้นสรุป
6. ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูควรกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด หากนักเรียนมีปัญหาจะได้แนะนำและให้คำอธิบายกันได้
7. ครูควรเป็นผู้นำการอภิปรายหลังเรียน เพื่อสรุปบทเรียนและทบทวนดูว่านักเรียนได้รับหลักการหรือความรู้ความเข้าใจครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องก็แก้ไขเพิ่มเติมได้ทันที

คู่มือครู
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

กรรณิการ์ หุ่นทอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

สาระการเรียนรู้ ภูมิศาสตร์
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลาเรียน 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง สถานที่ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีภูมิทัศน์สวยงาม แปลกตา ได้แก่ ป่าเขา ลำธาร น้ำตก บึงทะเลสาบ หาดทราย บางแห่งมีการจัดการให้เป็นสวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ อุทยานนกน้ำ เมื่อเรียนรู้เรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้วจะช่วยให้นักเรียนมีความตระหนัก ความสำคัญ ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและนำไปสู่การอนุรักษ์ต่อไป

2. มาตรฐานการเรียนรู้

2.1 มาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม และจิตอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 มาตรฐานช่วงชั้น

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม กระหนักถึงผลจากการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมแก้ปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกประวัติสถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้
2. นักเรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้
3. นักเรียนบอกแนวทางในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

2. ครูถามปัญหาให้นักเรียนตอบ เช่น
  - 1) นักเรียนทราบหรือไม่ต้นแม่น้ำเจ้าพระยาเกิดจากแม่น้ำสายใดบ้างไหลมา
รวมกัน
  - 2) วนอุทยานเขาหลวงจัดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติใช่หรือไม่
  - 3) นักเรียนมีแนวทางในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้วยวิธีใดบ้าง
 ฯลฯ
3. ครูอธิบายให้นักเรียนทราบว่ากรณีที่นักเรียนตอบถูกบ้าง ผิดบ้างนั้น เป็นเพราะว่า
นักเรียนยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังนั้นนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงทางธรรมชาติ

ขั้นปฏิบัติการกิจกรรม

คาบที่ 1 – 2

1. ครูอธิบายการทำงานให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
2. ครูให้นักเรียนทุกคนชมเนื้อหาโดยใช้วีดิทัศน์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ในจังหวัดนครสวรรค์ (ตอนที่ 1)
3. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาตามใบความรู้ ดังนี้
  - ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
  - ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง บึงบอระเพ็ด
4. ให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมกันปฏิบัติการกิจกรรมตามใบงานที่ครูแจกให้หลังจากที่
นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ที่ 1 – 2 ลงในใบงานดังต่อไปนี้
  - ใบงานที่ 1 เรื่อง ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
  - ใบงานที่ 2 เรื่อง บึงบอระเพ็ด
5. เมื่อนักเรียนทำใบงานที่ 1-2 เสร็จแล้วครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกัน
ศึกษาตามใบความรู้ ดังนี้
  - ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง วนอุทยานเขาหลวง
  - ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง เขาหน้อเขาแก้ว
6. ให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมกันปฏิบัติการกิจกรรมตามใบงานที่ครูแจกให้หลังจากที่
นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ที่ 1 – 2 ลงในใบงานดังต่อไปนี้
  - ใบงานที่ 3 เรื่อง วนอุทยานเขาหลวง
  - ใบงานที่ 4 เรื่อง เขาหน้อเขาแก้ว
7. ครูให้นักเรียนในกลุ่มทุกคนร่วมกันเล่นเกม “หนูทำได้”
  - 7.1 อ่านบัตรคำถามแล้วตอบคำถาม
  - 7.2 นักเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย

คาบที่ 3-4

8. ครูให้นักเรียนทุกคนชมนเนื้อหาโดยใช้วีดิทัศน์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในจังหวัดนครสวรรค์ (ตอนที่ 2)

9. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาคาบบความรู้ ดังนี้

- ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง
- ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

10. สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 5-6 แล้วให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม ในใบงานที่ 4-6

- ใบงานที่ 5 เรื่อง วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง
- ใบงานที่ 6 เรื่อง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

11. เมื่อนักเรียนทำใบงานที่ 5-6 เสร็จแล้วครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันศึกษาคาบบความรู้ ดังนี้

- ใบความรู้ที่ 7 เรื่อง ถ้ำหินปูน
- ใบความรู้ที่ 8 เรื่อง หุบหินเทิน

12. สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 7-8 แล้วให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม ในใบงานที่ 7-8

- ใบงานที่ 7 เรื่อง ถ้ำหินปูน
- ใบงานที่ 8 เรื่อง หุบหินเทิน

13. ครูให้นักเรียนในกลุ่มทุกคนร่วมกันเล่นเกม "คู่ฉันอยู่ไหน"

- 11.1 อ่านบัตรคำถามแล้วตอบคำถาม
- 11.2 นักเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย

ขั้นสรุป

14. ครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัด นครสวรรค์

15. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปโดยเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping)
16. ครูสรุปเนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยใช้ โปรแกรม Power Point
17. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 2

5. สื่อการจัดการเรียนรู้

- 5.1 ใบความรู้
- 5.2 ใบงาน

- 5.3 บัตรคำสั่ง
- 5.4 บัตรคำถาม
- 5.5 บัตรเฉลย
- 5.6 เกม “หนูทำได้” และ “คู่มืออยู่ไหน”
- 5.7 เนื้อหาโดยใช้โปรแกรม Power Point เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- 5.8 คุุสรูปเนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยใช้ โปรแกรม Power Point
- 5.9 หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ป. 5
- 5.10 แหล่งข้อมูลสาระสนเทศ

<http://61.192.250/nsinfo/Tour/findTravelType1.asp> เว็บไซต์รวบรวมข้อมูล
ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 การตอบคำถาม การเล่นเกมและการตรวจผลงาน
- 6.2 แบบฝึกหัดหลังการใช้ชุดการเรียนรู้

7. บันทึกผลหลังสอน

7.1 ผลการสอน

.....

.....

7.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

7.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ใบความรู้ที่ 1

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง ต้นน้ำเจ้าพระยา

ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา นครสวรรค์ได้ชื่อว่าเป็นเมืองต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เนื่องจากแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านได้ไหลมาบรรจบกันที่ตำบลปากน้ำโพ บริเวณด้านหน้าเขื่อนในตัวเมือง

ซึ่งเป็นจุดรวมของแม่น้ำทั้งสองสายดังกล่าว จะมองเห็นถึงความแตกต่างของสายน้ำทั้งสองได้อย่างชัดเจน กล่าวคือแม่น้ำน่านจะมีสีค่อนข้างแดง และแม่น้ำปิงจะเป็นสีค่อนข้างไปทางเขียว เมื่อมาบรรจบกันแล้วจึงค่อยๆ รวมตัวเข้าด้วยกัน กลายเป็นจุดกำเนิดของ แม่น้ำสายสำคัญที่ชื่อเจ้าพระยา เป็นแม่น้ำสายใหญ่ เป็นสายสำคัญของประเทศไทย ไหลผ่านจังหวัดต่างๆ ในภาคกลางไปจนถึงกรุงเทพมหานคร และออกอ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ มีความยาวประมาณ 370 กิโลเมตร

บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา มีทัศนียภาพอันสวยงามของแหลมเกาะยม และฝั่งตรงข้ามมีศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ - เจ้าแม่ปากน้ำโพ ในเทศกาลตรุษจีนมากกว่า 80 ปีแล้ว และริมฝั่งแม่น้ำน่านก็มีเรือนแพให้ได้ชมวิถีชีวิตของชาวบ้านทั้งสองฝั่งแม่น้ำ

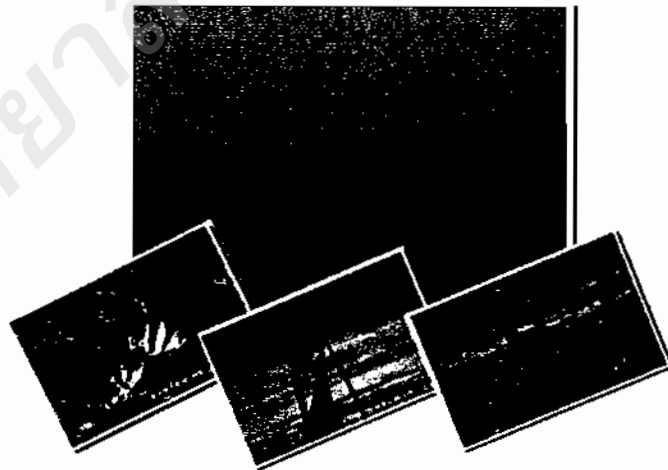
นักท่องเที่ยวที่ต้องการจะเที่ยวทางเรือเพื่อชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และแวะนมัสการหลวงพ่อดุสิตที่วัดปากน้ำโพ (วัดทองธรรมชาติเหนือ) สามารถเช่าเรือจากท่าน้ำเจ้าพระยา โดยเสียค่าเช่าเรือประมาณ 180 บาท (ไปกลับ) เรือบรรทุกได้ 15 คน

ใบความรู้ที่ 2

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง บึงบอระเพ็ด

เป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทยซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ อยู่ใน
 ท้องที่ 3 อำเภอ มีเนื้อที่ประมาณ 132,777 ไร่ 56 ตารางวา มีสัตว์และพันธุ์พืชน้ำอยู่มากมาย
 บึงบอระเพ็ด มีชื่อเสียงรู้จักกันแพร่หลายมานานว่าเป็นแหล่งน้ำที่มีจระเข้ชุกชุม และเป็น
 แหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดแหล่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศประมาณว่ามีพันธุ์ปลาด่าง ๆ
 ประมาณ 148 ชนิด พันธุ์สัตว์ที่หายากได้แก่ นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร ปลาเสือคอก ปัจจุบันจะเข้า
 ในบึงเหลืออยู่น้อยมาก จะมีให้เห็นก็ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดนครสวรรค์ ซึ่งได้
 เพาะพันธุ์และเลี้ยงไว้ให้นักท่องเที่ยวชมเท่านั้น นอกจากนี้ในบริเวณบึงยังเป็นที่อยู่อาศัยของ
 นกนานาชนิด บึงบอระเพ็ดแยกจากถนนสายเอเชียไปตามถนนสาย 225 (นครสวรรค์-ชุมแสง)
 ระยะทาง 8 กิโลเมตร มีบริการเรือนำชมบึงบอระเพ็ด

สถานที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ บึงบอระเพ็ด ได้เปิดอาคารแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ (Aquarium) ใหม่ โครงสร้างเป็นลักษณะลำเรือ เปิดบริการทุกวัน เวลา 10.00 - 18.00 น. อัตราค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 30 บาท เด็ก 20 บาท

พิพิธภัณฑ์ปลา

ปลาเสือคอด...อยู่ต้อนรับปากทางเข้าบึง

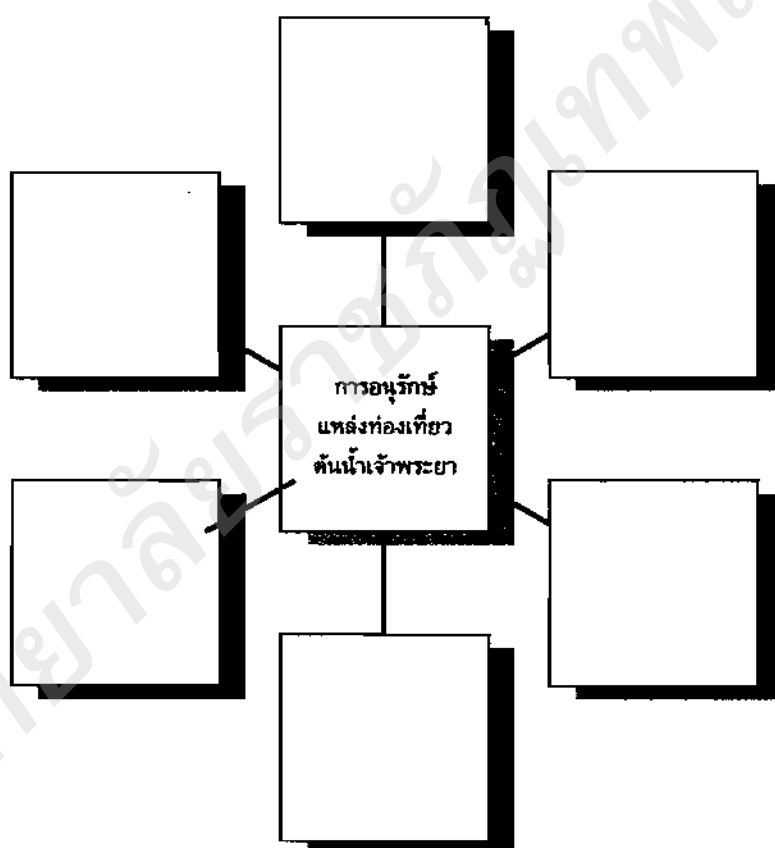

อุโมงค์กลาง คูใหญ่ มีกระเบนราหูใหญ่อยู่ 2 ตัว

ใบงานที่ 1

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง ดันน้ำเจ้าพระยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนผังความคิดในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง ดันน้ำเจ้าพระยา

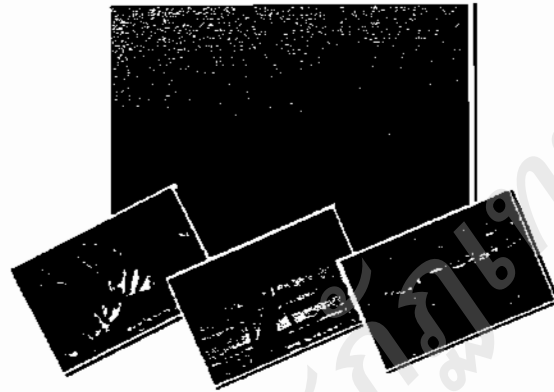

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ 2

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง บึงบอระเพ็ด

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเรียงความ การอนุรักษ์ธรรมชาติ บึงบอระเพ็ด พร้อมตั้งชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ที่ 3

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง วนอุทยานเขาหลวง

วนอุทยานเขาหลวง อยู่ในท้องที่ตำบลวังม้า อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาหลวง มีเนื้อที่ประมาณ 59,375 ไร่ โดยกรมป่าไม้ได้ประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยานเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2539

ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นภูเขาสูงชัน ตั้งอยู่โดดเดี่ยวบนพื้นที่ราบทางทิศตะวันตกของจังหวัดนครสวรรค์ มียอดเขาหลวงเป็นยอดเขาสูงสุดสูง 772 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง และยอดเขาเขี้ยวเป็นยอดเขาสูงรองลงมาสูง 762 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง สภาพโดยทั่วไปเป็นภูเขาหินปูน สูงสลับซับซ้อน พื้นที่ส่วนใหญ่มีความลาดชันมากกว่า 35% ป่าบนยอดเขามีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของคลองวังม้า และคลองบางละมุงในเขตจังหวัดนครสวรรค์

พันธุ์ไม้และสัตว์ป่า

ป่าเบญจพรรณ เป็นป่าโปร่งผสมผลัดใบมีไม้ขนาดเล็ก-กลาง มีไม้ไผ่ขึ้นหนาแน่น พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ มะกอก เสี้ยว จิวป่า ตะแบก แดง ประดู่ เป็นต้น ป่าเต็งรัง พบบริเวณเชิงเขาที่สูงไม่มากนัก มีไม้ขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ มีหญ้าปกคลุมพื้นป่า ไฟไหม้เกือบทุกปี พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ เต็ง รัง ประดู่ พลอง เหียง มะค่าแต้ ใผ่รวก เป็นต้น ป่าดิบแล้ง พบบริเวณยอดเขา หุบเขา ลำห้วย พื้นป่ารกทึบ ประกอบด้วยไม้พุ่มเถาวัลย์ หวาย กล้ายไม้ พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่

ตะเคียนทอง ยางขาว มะไฟป่า ดินเบ็ด สมพง เสลา ยมหิน เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยว

ถ้ำบ่อยา เป็นถ้ำขนาดใหญ่มีความซับซ้อน เป็นที่ตั้งของวัดบ่อถ้ำยา อยู่บริเวณตอนเหนือของเทือกเขาหลวง

ถ้ำธารทิพย์ อยู่บริเวณหลังสำนักงานวนอุทยานเขาหลวง ระยะทางประมาณ 300 เมตรถึงปากถ้ำ การชมถ้ำใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง ภายในมีห้องต่างๆ มากกว่า 12 ห้อง มีหินงอกหินย้อยที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามจินตนาการ ซึ่งเป็นถ้ำที่ยังคงความสมบูรณ์และเป็นธรรมชาติมากที่สุด เหมาะสำหรับนักเรียน นักศึกษาและประชาชนโดยทั่วไป ช่วงเวลาในการท่องเที่ยวระหว่างเดือนตุลาคม-เดือนเมษายน

ยอดเขาหลวง เป็นยอดเขาสูงสุดสูง 772 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง บนยอดเขามีอากาศเย็นสบาย และหนาวมากในฤดูหนาว มีจุดชมวิวกที่สวยงาม มีบ่อชุดทองคำ ถ้ำน้ำ และบ่อน้ำซับ

น้ำตก จะมีน้ำตกหินลาด, น้ำตกโกรกพนม, น้ำตกโกรกเสลา, น้ำตกโกรกกระแปง และน้ำตกโกรกชำเหมาะสำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชนโดยทั่วไป ช่วงเวลาในการท่องเที่ยวระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนกันยายน

การเดินทาง

รถยนต์ เดินทางจากจังหวัดนครสวรรค์ไปตามทางหลวงหมายเลข 1 (สายนครสวรรค์-กำแพงเพชร) ถึงตลาดหนองเบน ระยะทาง 17 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายสู่ทางหลวงหมายเลข 1072 (สายอำเภอลาดยาว) ถึงแยกเข้าวัดศรีอุทุมพร ระยะทาง 5 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าวัดศรีอุทุมพรอีก 7 กิโลเมตร ก็จะถึงวนอุทยานเขาหลวง รวมระยะทางจากจังหวัดนครสวรรค์ถึงวนอุทยานเขาหลวงเป็นระยะทาง 29 กิโลเมตร

ใบความรู้ที่ 4

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง เขาหน่อ-เขาแก้ว

เขาหน่อ - เขาแก้ว อยู่ริมทางหลวงสายพหลโยธิน ช่วงนครสวรรค์ - กำแพงเพชร ในท้องที่ตำบลบ้านแดน อำเภอบรรพตพิสัย ระยะทางจากตัวจังหวัดประมาณ 45 กิโลเมตร และจากตัวที่ว่าการอำเภอบรรพตพิสัยประมาณ 18 กิโลเมตร

เขาหน่อ เป็นเขาหินปูนที่มีวัดเขาหน่ออยู่เชิงเขา มีบันไดขึ้นสู่ยอดเขาซึ่งเป็นจุดชมวิว ระหว่างทางมีถ้ำประดิษฐานพระพุทธรูปนอนองค์ใหญ่ เมื่อครั้งพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เสด็จภาคเหนือทางชลมารคสายแม่น้ำปิง เคยทรงประทับพักแรมที่นี่ ต่อมาจังหวัดได้สร้างพระบรมรูปไว้เป็นอนุสรณ์ บริเวณเชิงเขามีฝูงลิงจำนวนมาก คอยรับอาหารจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือน นอกจากนี้เวลาเย็นจะมองเห็นฝูงค้างคาวที่อาศัยอยู่ตามถ้ำน้อยใหญ่ในภูเขาบินออกไปหากิน ดูเป็นสายยาวสีดำอยู่บนท้องฟ้า

เขาแก้ว อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน มีถ้ำหลายถ้ำซึ่งเป็นที่อยู่ของค้างคาวมากมายใน เวลาเย็นใกล้พลบค่ำฝูงค้างคาวจะพากันบินออกหากิน

" **พระพุทธเจ้าหลวง** " ได้เคยเสด็จประพาสบริเวณเขาหน่อเมื่อปี 2449 และต่อมาในปี 2452 ได้พระราชทานสิ่งของให้แก่หลวงพ่อแหยม วัดบ้านแดน อยู่ภายในวัดเขาหน่อมีสถานที่สำคัญต่างๆ ในการตามรอยเสด็จประพาสค้น ได้แก่ " **สระเสด็จ** " ที่เคยทรงน้ำ สิ่งพระราชทานจากรัชกาลที่ 5 ถวายแก่ หลวงพ่อแหยม และพระบรมรูปรัชกาลที่ 5 สำหรับสักการะ

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

เขาหน่อ-เขาแก้ว ตำบลบ้านแคนมีเขาหน่อ-เขาแก้วเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญต่อระบบนิเวศน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธาร พืชพรรณต่างๆ เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของสัตว์ป่า ตลอดจนเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความสำคัญในเชิงนันทนาการและการท่องเที่ยวลักษณะของเขาน่อ-เขาแก้ว เป็นเทือกเขาหินปูนที่มียอดเขาคิดต่อกัน เป็นแนวยาว บริเวณใกล้เคียงมีเขาอื่นๆ

อีกเช่น เขากระเต็น เขาเขียวหรือเขาย่านาง เขาคานและเขานางพันธุรัตน์เป็นเทือกเขาที่มีทัศนียภาพที่สวยงามเป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไปสิ่งที่สำคัญเขาน่อ-เขาแก้วแสดงถึงเอกลักษณ์ ของท้องถิ่นเป็นสมบัติอันล้ำค่าที่ธรรมชาติสร้างสรรค์

ทางด้านธรณีวิทยา

เขาน่อ-เขาแก้วเป็นพื้นที่ที่อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงจากหินตะกอนคือ หินปูนมาเป็นหินแปรคือ หินอ่อน แต่กระบวนการเปลี่ยนแปลงยังไม่สมบูรณ์ การศึกษาค้นคว้าด้านธรณีวิทยาก็มีความน่าสนใจอยู่ไม่น้อย

ป่าไม้

ป่าไม้บริเวณเขาน่อ-เขาแก้ว เป็นป่าเบญจพรรณเมื่อมองดูในฤดูฝนจะเห็นความเขียวชอุ่มของพรรณไม้แข่งกันเจริญเติบโต เรียงเป็นแนวตามความสูงชันของทิวเขา และสิ่งที่สำคัญป่าไม้บริเวณนี้เป็นแหล่งกำเนิดชีวิตและแหล่งอาหารของสัตว์ป่านานาชนิด เช่น ลิงแสม

มากกว่า 60 ชนิด ป่าชุมชน ตำบลบ้านแคนมีการปลูกป่าชุมชน จำนวน 2 แห่งด้วยกันคือ หมู่ที่ 2 บ้านเขาน่อ และหมู่ที่ 4 บ้านนาหุบ

ใบงานที่ 3
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง วนอุทยานเขาหลวง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. วนอุทยานเขาหลวงตั้งอยู่ที่ใด

.....

2. ลักษณะภูมิประเทศเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. ถ้าป่าเขา มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. แก่ธารทิพย์ มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

5. ยอดเขาหลวง มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

6. นักเรียนมีวิธีการอย่างไรที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติวนอุทยานเขาหลวงอย่างไรให้มีความสวยงามอย่างยั่งยืน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ 4

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง เขาหน่อ-เขาแก้ว

คำชี้แจงให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว เขาหน่อ - เขาแก้ว ตั้งอยู่ที่ใด

.....

.....

2. เขาแก้ว มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. เขาหน่อ มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่า เขาแก้ว - เขาหน่อ มีประโยชน์อย่างไร

.....

.....

.....

5. นักเรียนมีวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้บริเวณเขาแก้ว - เขาหน่อ อย่างไร

.....

.....

.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 3

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง วนอุทยานเขาหลวง

~~~~~

1. ตำบลวังมา อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอุทัยธานี
2. เป็นภูเขาสูงชัน ตั้งอยู่โดดเดี่ยวบนพื้นที่ราบทางทิศตะวันตกของจังหวัดนครสวรรค์
3. เป็นถ้ำขนาดใหญ่มีความซับซ้อน เป็นที่ตั้งของวัดบ่อถ้ำยา อยู่บริเวณตอนเหนือของเทือกเขาหลวง
4. อยู่บริเวณหลังสำนักงานวนอุทยานเขาหลวงระยะทางประมาณ 300 เมตรถึงปากถ้ำ
5. เป็นยอดเขาสูงสุดสูง 772 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง บนยอดเขามีอากาศเย็นสบาย และหนาวมากในฤดูหนาว
6. อยู่ในคุลยพินิจของครูผู้สอน

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 4

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง เขาหน่อ-เขาแก้ว

~~~~~

1. ตำบลบ้านแดน อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์
2. มีถ้ำหลายถ้ำซึ่งเป็นที่อยู่ของค้างคาวมากมาย ในเวลาเย็นใกล้พลบค่ำฝูงค้างคาวจะพากันบินออกหากิน
3. เป็นเขาหินปูนที่มีวัดเขาหน่ออยู่เชิงเขา มีบันไดขึ้นสู่ยอดเขาซึ่งเป็นจุดชมวิวระหว่างทางมีถ้ำประดิษฐานพระพุทธรูปนอนองค์ใหญ่
4. อยู่ในคุลยพินิจของครูผู้สอน
5. อยู่ในคุลยพินิจของครูผู้สอน

บัตรคำสั่งเกมหนูทำได้
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

*****

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนบอกประวัติสถานที่ตั้งของต้นน้ำเจ้าพระยา บึงบอระเพ็ด วนอุทยานเขาหลวง เขาหน่อเขาแก้วได้
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักห่วงแหนและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในจังหวัดนครสวรรค์

อุปกรณ์การเล่น

1. บัตรคำถาม
2. บัตรคำตอบ
3. บัตรเฉลย

วิธีเล่น

1. นักเรียนทุกคนเล่นร่วมเล่นเกม หนูทำได้
2. ครูอ่านบัตรคำถามให้นักเรียนฟัง 2 รอบ ให้นักเรียนตอบคำถามลงในบัตรคำตอบ
3. ครูเฉลยคำตอบ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน
4. ทำการรวมคะแนนแล้วส่งคืนเจ้าของ

บัตรคำถามเกมหนูทำได้
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

*****

คำชี้แจงให้นักเรียนอ่านคำถามให้เข้าใจแล้วเขียนคำตอบลงในบัตรคำตอบ
ให้ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

1. ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านไหลมาบรรจบกันที่ใด?
2. แม่น้ำเจ้าพระยา มีความยาวกี่กิโลเมตร?
3. บึงบอระเพ็ด มีพื้นที่ปลาน้ำจืดประมาณกี่ชนิด?
4. สวนอุทยานเขาหลวง ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยานเมื่อใด?
5. ยอดเขาหลวง สูงจากน้ำทะเลประมาณกี่เมตร?
6. เขาหน่อเขาแก้ว ตั้งอยู่บนเส้นทางหลวงสายใด?
7. เขาหน่อเขาแก้วเป็นเขาหินปูนที่ประดิษฐานพระพุทธรูปใด?
8. ป่าไม้บริเวณเขาหน่อเขาแก้วเป็นป่าประเภทใด?

บัตรคำตอบเกมหนูทำได้
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

*****

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำถามให้เข้าใจแล้วเขียนคำตอบลงในบัตรคำตอบ
ให้ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....

ไฮโย !!! ได้เล่นเกมแล้ว

บัตรเฉลยเกมหนูทำได้
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

*****
คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำถามให้เข้าใจแล้วเขียนคำตอบลงในบัตรคำตอบ
ให้ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

1. ตำบลปากน้ำโพ
2. 370 กิโลเมตร
3. 148 ชนิด
4. 22 กุมภาพันธ์ 2539
5. 772 เมตร
6. พหลโยธิน
7. พระพุทธรูปนอน
8. ป่าเบญจพรรณ

ใบความรู้ที่ 5

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง วนอุทยานถ้ำเพชร – ถ้ำทอง

วนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นวนอุทยานเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2540 ตามหนังสือกรมป่าไม้ที่ กษ. 0712.3/733 ลงวันที่ 10 มกราคม 2540 โดยให้อยู่ในความควบคุมดูแล ของสำนักงานป่าไม้เขตนครสวรรค์ พื้นที่จัดตั้งประกอบด้วย เขาซอนเตือ และเขาขวาง เดิมที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยหวาย ซึ่งประกาศเป็นป่าสงวนฯ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (2501) ลงวันที่ 26 กันยายน 2501 ภายหลังที่กระทรวงเกษตรฯ ไม่ขัดข้องกระทรวงมหาดไทย โดยกรมประชาสงเคราะห์ ขอย้ายเขตนิคมสร้างตนเองเข้าไปในเขตป่าสงวน ป่าห้วยหวาย และกระทรวงเกษตรฯ ได้ประกาศเพิกถอนป่าสงวนฯ ป่าห้วยหวาย ต่อมากรมประชาสงเคราะห์ได้อนุญาตให้กรมป่าไม้ใช้พื้นที่เขาซอนเตือ ท้องที่อำเภอตากสิน และเขาขวาง ท้องที่อำเภอตากฟ้าผนวกเข้าด้วยกันมีเนื้อที่ทั้งหมด 4,659 - 2 - 00 ไร่ เพื่อจัดตั้งเป็นวนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ตามหนังสือประชาสงเคราะห์ ที่ รส.0405/109879 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2539

ตำแหน่งที่ตั้ง

วนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ตั้งอยู่ที่บ้านซอนเตือ หมู่ที่ 5 ตำบลตากสิน อำเภอตากสิน จังหวัดนครสวรรค์ มีเนื้อที่ประมาณ 4,659 ไร่ อยู่ห่างจากจังหวัดนครสวรรค์ไปทางทิศใต้ ระยะทางประมาณ 83 กิโลเมตร มีค่าพิกัดภูมิศาสตร์ พิกัด X = 650030 พิกัด Y = 1692223 มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ บ้านสระแก้ว
ทิศใต้	ติดต่อกับ เส้นทางสายตากสิน-ตากฟ้า
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ บ้านหนองพิบูล
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ บ้านโคกกระตี่

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นเทือกเขาหินสูงชัน สลับซับซ้อน มีศักยภาพโดดเด่น สวยงาม ส่วนใหญ่เป็นเขาหินปูน และหินแกรนิต มีความสูง 100-375 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีทัศนียภาพสวยงาม อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้ และสัตว์ป่านานาชนิด ประกอบด้วยถ้ำเล็กถ้ำน้อย รวมประมาณ 70 ถ้ำ เคยพบโครงกระดูก มนุษย์โบราณ

เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องปั้นดินเผา อายุนับพันปี ในอดีตเมื่อวันที่ 17 มกราคม ร.ศ. 129 หลวงพ่อรุ่ง วัดหนองสีนวล ได้ค้นพบศรีสัมฤทธิ์ พร้อมด้วยลูกศร ได้ถวายศรแก่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ (รัชกาลที่ 6) ทรงพระราชทานนามศรว่า "พระแสงศรกำลังราม"

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศในฤดูฝน อากาศชุ่มชื้น ในฤดูร้อนอากาศร้อนและแห้งแล้ง

ลักษณะพืชพรรณและสัตว์ป่า

ในเขตพื้นที่ของวนอุทยานมีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก มีพันธุ์ไม้นานาชนิดและพืชสมุนไพรต่าง ๆ ในป่าเบญจพรรณประกอบด้วย ไม้ยืนต้นประเภทผลัดใบเป็นส่วนใหญ่ มีไม้ไผ่รวก ไม้ป่าชื้นปะปน ส่วนพันธุ์ไม้ที่พบขึ้นหนาแน่น ได้แก่ บริเวณป่าดงดิบแล้ง เช่น ไม้มะค่าโมง มะหาด ปออีแก้ง ตะแบก ตะคร้ำ สมพง อ้อยช้าง สำโรง สมอพิเภก ฯลฯ ส่วนพันธุ์ไม้ที่น่าสนใจซึ่งมีอยู่จำนวนมากได้แก่ พันธุ์ไม้สมุนไพร เช่น จันทน์แดง จันทน์ผา ตับเต่าทองหลวง ประดงแดง เกล็ดนาคราช กวาวเครือ กระแตไต่ไม้ (สไบนาง) กำลิ่งหนูมานนมตำเลีย ฯลฯ เป็นต้น และพบซากสัตว์ดึกดำบรรพ์ ในยุคต่าง ๆ มีอยู่จำนวนมากตามก้อนหินบนเขาและตามผาโขงถ้ำ

จุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

สถานที่ที่ท่องเที่ยวของวนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ส่วนใหญ่เป็นถ้ำ จากการสำรวจพบว่ามถ้ำทั้งหมดประมาณ 70 ถ้ำ ขณะนี้ได้มีการพัฒนาให้เข้าเที่ยวชมแล้วจำนวน 9 ถ้ำ แต่ละถ้ำมีความสวยงามแตกต่างกันและยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะทาง 1.2 กิโลเมตร ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติมีทรัพยากรธรรมชาติเหมาะแก่การเรียนรู้ ซึ่งได้จัดทำไว้เป็นจุดความเส้นทางเดิน จุดเด่นที่น่าสนใจของวนอุทยานมีดังนี้

1. ถ้ำบุษราคัม ภายในถ้ำมีห้องโถงขนาดใหญ่ 2 ห้อง มีหินงอก หินย้อยหลายสีสลับเป็นชั้น ๆ บางจุดเป็นเหมือนปูนปั้นสีขาวบริสุทธิ์ ยามกระทบกับแสงไฟจะเป็นประกายแวววาวประดุจเพชรอันล้ำค่า
2. ถ้ำเพชรนางอาย เป็นอีกถ้ำที่มีความสวยงามไม่แพ้ถ้ำบุษราคัม มีความลึกลับในตัวของความทางเดินและผนังถ้ำมีหินงอกหินย้อยแสนวิจิตรพิสดารยิ่งนัก
3. จุดชมวิว ได้แก่ จุดชมวิวผาขมกู่ อยู่เลยถ้ำวิมานลอยไปทางทิศตะวันออก ความสูงอยู่ที่ระดับ 345 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีทัศนียภาพที่สวยงามสามารถมองเห็นตลาดศาลีและเขาวงกตที่ทอดเป็นแนวยาวด้านอำเภอตากฟ้า
4. สมุนไพรรักษ์ ต้นกำลังหนุมาน ซึ่งเป็นพืชสมุนไพรที่ใหญ่ วัดโดยรอบลำต้น 139 เซนติเมตร
5. เครื่องปั้นดินเผา หม้อไหโบราณหลายต่าง ๆ และของใช้ยุคมนุษย์ถ้ำ

ใบความรู้ที่ 6

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร อำเภอแม่วงก์ และอำเภอแม่เปิน จังหวัดนครสวรรค์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร ตามเทือกเขาสูงชันก่อกำเนิดเป็นน้ำตกที่สวยงาม 4-5 แห่ง ทั้งเป็นต้นกำเนิดของลำน้ำแม่วงก์ที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ นอกจากนี้ยังมีแก่งหินทำให้เกิดน้ำตกเล็กๆ ตลอดจนมีหน้าผาที่สวยงามตามธรรมชาติ มีเนื้อที่ประมาณ 558.750 ไร่ หรือ 894 ตารางกิโลเมตร

กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้นำเสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2528 เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2528 เห็นชอบให้กำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าคลองขลุงและป่าคลองแม่วงก์ในท้องที่ตำบลปางตาไ้ อำเภอคลองขลุง (ปัจจุบันเป็นอำเภอปางศิลาทอง) จังหวัดกำแพงเพชร และป่าแม่วงก์-แม่เปิน ในท้องที่ตำบลแม่แล้ง และตำบลห้วยน้ำหอม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ (ปัจจุบันเป็นตำบลแม่แล้ง อำเภอแม่วงก์ และตำบลแม่เปิน อำเภอแม่เปิน) เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 104 ตอนที่ 183 ลงวันที่ 14 กันยายน 2530 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 55 ของประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนเรียงรายกันอยู่ตามเทือกเขาถนนธงชัย ลดหลั่นลงมาถึงพื้นราบ ประมาณ 40-50 ลูก ยอดที่สูงที่สุดคือ “ยอดเขาโมโกจู” สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,964 เมตร เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารต้นกำเนิดของลำน้ำแม่วงก์ ส่วนพื้นที่ราบมีไม่มาก ส่วนใหญ่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ และเป็นแหล่งแร่ธาตุสำคัญ เช่น แร่ไมก้า

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ในช่วงฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การไปท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะอากาศค่อนข้างหนาวเย็น อันเนื่องมาจากลมความกดอากาศสูงมาจากประเทศจีน แผ่ลงมาทางตอนใต้เข้าสู่ประเทศไทยตอนบนและปกคลุมประเทศ ลมที่พัดสู่ประเทศไทยในฤดู คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนช่วงฤดูร้อนเริ่มต้นจากเดือนมีนาคม - เดือนพฤษภาคม อากาศค่อนข้างร้อนจัดและมีฝนตกน้อย ทำให้สังคมพืชป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณผลัดใบ สำหรับฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - เดือนตุลาคม มีปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 1,100 มิลลิเมตรต่อปี

แหล่งท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ได้จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานไว้ให้บริการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเช่น บริเวณปากคลองแม่กระสา ซึ่งอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติประมาณ 17 กิโลเมตร ได้จัดเป็นสถานที่กางเต็นท์ให้นักท่องเที่ยวที่มาพักได้สัมผัสความสมบูรณ์ของป่าดิบชื้นและพรรณไม้ป่าานาพันธุ์ และเป็นจุดพักก่อนเดินทางไปชมน้ำตกแม่เฒ่า ยอดเขาโมโกจู น้ำตกแม่กระสา และน้ำตกแม่กิ นอกจากนี้ทางอุทยานแห่งชาติได้จัดให้มีทางเดินศึกษาธรรมชาติ 3 เส้นทาง คือ

- 1) เริ่มต้นจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ เดินลัดเลาะลำน้ำคลองลงไปสิ้นสุดที่ผาคอยนาง รวมระยะทาง 1.4 กิโลเมตร
- 2) เริ่มต้นจากหลังป้ายอุทยานแห่งชาติ เดินผ่านสวนสัก ป่าเบญจพรรณ และมีทางแยกไปแวะชมน้ำตกเล็กๆ ชื่อ ชารบุญมี แล้วมาสิ้นสุดที่จุดเริ่มต้น รวมระยะทาง 3 กิโลเมตร
- 3) เริ่มต้นจากหลังป้ายอุทยานแห่งชาติ แล้วมาพบกับเส้นทางที่ 2 ที่น้ำตกชารบุญ มีตลอดเส้นทางเป็นทางขึ้นเขาลงเขา มีจุดพักเป็นช่วงๆ รวมระยะทาง 7.4 กิโลเมตร

ใบงานที่ 5

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง วนอุทยานถ้ำเพชร – ถ้ำทอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. วนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ตั้งอยู่ที่ใด

.....

.....

2. ลักษณะภูมิประเทศ วนอุทยานถ้ำเพชร - ถ้ำทอง มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. ลักษณะภูมิอากาศ วนอุทยานถ้ำเพชร - ถ้ำทอง มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

4. ถ้ำบุษราคัม มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

5. ถ้ำเพชรนางอาย มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

6. นักเรียนมีวิธีการอนุรักษ์ วนอุทยานถ้ำเพชร – ถ้ำทอง อย่างไรให้มีความสวยงามอย่างยั่งยืน

.....

.....

.....

7. นักเรียนคิดว่า วนอุทยานถ้ำเพชร – ถ้ำทอง มีประโยชน์อย่างไรกับการท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

.....

.....

.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 6

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอใดบ้าง
.....
.....
2. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่เท่าใดของประเทศ
.....
3. กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้นำเสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีมติเห็นชอบให้เป็นอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ เมื่อวันที่เท่าใด
.....
4. สภาพภูมิประเทศ ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีลักษณะอย่างไร
.....
.....
5. ยอดเขาที่สูงที่สุดในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ คือ
.....
6. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีแหล่งแร่ธาตุที่สำคัญ คือ
.....
7. สภาพภูมิอากาศของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ในแต่ละฤดูเป็นอย่างไร
  - 7.1 ช่วงฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือน.....ถึงเดือน.....
มีลักษณะเป็นอย่างไร.....
  - 7.2 ช่วงฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือน.....ถึงเดือน.....
มีลักษณะเป็นอย่างไร.....
  - 7.3 ช่วงฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือน.....ถึงเดือน.....
มีลักษณะเป็นอย่างไร.....
8. เมื่อนักเรียนได้ศึกษาสภาพจริงแล้ว นักเรียนจะมีวิธีใดบ้างที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติที่สวยงามไว้ได้อย่างยั่งยืน
.....
.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 5

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง วนอุทยานถ้ำเพชร – ถ้ำทอง

~~~~~

1. บ้านขอนแก่น หมู่ที่ 5 ตำบลศาลาลี อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครสวรรค์
2. สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นเทือกเขาหินสูงชันสลับซับซ้อน มีศักยภาพโดดเด่นสวยงาม ส่วนใหญ่เป็นเขาหินปูน และหินแกรนิต
3. สภาพอากาศในฤดูฝน อากาศชุ่มชื้น ในฤดูร้อนอากาศร้อนและแห้งแล้ง
4. ภายในถ้ำมีห้องโถงขนาดใหญ่ 2 ห้อง มีหินงอก หินย้อยหลายสีสลับเป็นชั้น ๆ บางจุดเป็นเหมือนปูนปั้นสีขาวบริสุทธิ์ ยามกระทบกับแสงไฟจะเป็นประกายแวววาว ประดุจเพชรอันล้ำค่า
5. เป็นอีกถ้ำที่มีความสวยงามไม่แพ้ถ้ำบุษราคัม มีความลึกในถ้ำ ตามทางเดินและผนังถ้ำมีหินงอกหินย้อยแสนวิจิตรพิสดาร
6. อยู่ในคุลยพินิจของครูผู้สอน
7. อยู่ในคุลยพินิจของครูผู้สอน

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 6

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

~~~~~

1. อำเภอบางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร อำเภอม่วงกั และอำเภอมแม่เป็นจังหวัดนครสวรรค์
2. 55
3. วันที่ 2 เมษายน 2528
4. เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนเรียงรายกันอยู่ตามเทือกเขาถนนธงชัยลดหลั่นลงมาจนถึงพื้นราบ
5. ยอดเขาโมโกจู
6. แร่ไมก้า
7. 7.1 เดือนพฤศจิกายน - เดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การไปท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะอากาศค่อนข้างหนาวเย็น
- 7.2 เดือนมีนาคม - เดือนพฤษภาคม อากาศค่อนข้างร้อนจัดและมีฝนตกน้อย ทำให้สังคมพืชป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณผลัดใบ
- 7.3 เดือนมิถุนายน - เดือนตุลาคม มีปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 1,100 มิลลิเมตรต่อปี
8. อยู่ในคุลยพินิจของครูผู้สอน

ใบความรู้ที่ 7
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง ถ้ำหินปูน

ถ้ำหินปูน ในเขตอำเภอตากฟ้ามีถ้ำที่เกิดจากการกัดกร่อนหินปูนจากธรรมชาติมากมาย ซึ่งมีความสวยงามพอสมควร และถ้ำบางแห่งกำลังสำรวจเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น ถ้ำพรสวรรค์ ถ้ำผาสวรรค์ ถ้ำดับแผล และถ้ำธรรมวัตรมี ที่อยู่ในเขตตำบลลำพยนต์ นอกจากนี้ก็มีถ้ำคูหาโสภณ ถ้ำสองพี่น้องในเขตตำบลเขาชายธง

ตั้งอยู่ที่ตำบลลำพยนต์ ถนนลาดยางห่างจากตัวจังหวัด 105 กิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 10 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 1สายตากฟ้า-โคกสำโรง กิโลเมตรที่ 224 วัดอยู่ทางซ้ายมือ ภายในแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นห้องเล็ก ตอนที่สอง เป็นห้องใหญ่มีพระพุทธรูปและสิ่งก่อสร้างอยู่มาก มีน้ำตกจำลอง สระน้ำตรงกลาง ถ้ำ พื้นถ้ำเทคอนกรีตหมด บรรยากาศเย็นสบาย ไม่มีค้างคาวอาศัยอยู่ ภายในถ้ำติดตั้งระบบไฟฟ้า และประปา ด้านข้างปากทางเข้าถ้ำมีพระพุทธรูปทเกือกแก้ว

ใบความรู้ที่ 8

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง ทุ่งหินเทิน

ทุ่งหินเทิน เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติกับความลึกลับมหัศจรรย์ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลปางสวรรค์ อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ห่างจากตัวเมืองนครสวรรค์ ประมาณ 70 กิโลเมตร เป็นทุ่งหญ้าเนินเขา ที่มีกลุ่มก้อนหินขนาดใหญ่น้อยเรียงกระจัดกระจาย มีทั้งตั้งซ้อนกันในลักษณะสัมผัสกัน เพียงเล็กน้อยเหมือนกับมีคนมาจับวาง ซึ่งนับว่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่แปลกประหลาดพิศดาร น่าอัศจรรย์แก่ผู้พบเห็นเป็นอย่างยิ่ง

แต่สำหรับประชาชนในระแวกนั้นอาจจะดูว่าไม่แปลกอะไรนัก เพราะเห็นมานานแล้ว กลายเป็นเรื่องธรรมดาของคนแถวนั้น ในทุก ๆ ปี จังหวัดนครสวรรค์ ได้จัดให้มีการท่องเที่ยวทั่วไทยไปได้ทุกเดือน และจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่มีผู้นิยมมาเที่ยวชมทุ่งหินเทิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในบริเวณไม่ไกลจากนี้มากนัก จะมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามอีกหลายแห่งที่สามารถจะชื่นชมธรรมชาติที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะผู้ที่นิยมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ นับเป็นทรัพยากรที่เป็นทุนไม่ต้องสร้าง สามารถบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ได้

สิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา ที่ได้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางนั่นเอง และน่าจะเป็นโอกาสดีสำหรับสถานศึกษาที่อยู่ในเขตทุ่งหินเทิน ที่จะได้กอบโกยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ สอนให้นักเรียนได้รู้จักการบริหารจัดการ หรือเรียนรู้บูรณาการเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ในหลายสาขาวิชาไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หรือฟิสิกส์ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ อาจจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นหรือหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่มีอยู่อย่างรู้ค่า มีทักษะในการคิด สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีสุขภาพจิตที่ดี เรียนรู้ด้วยความสุข เป็นไปตามคาดหวังที่จะให้เป็นคนดี เก่ง และมีสุขสืบไป จึงจะได้ชื่อว่าใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นทุ่งหินเทินอย่างคุ้มค่า สมเจตนาธรรมณ์

ใบงานที่ 7

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง ถ้ำหินปูน

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาภาพที่กำหนดให้ แล้วเขียนวิธีการอนุรักษ์ถ้ำหินปูนให้เป็นสมบัติ
ของชาติและคนรุ่นหลังต่อไป

วิธีการอนุรักษ์ ถ้ำหินปูน

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 8

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เรื่อง ทุ่งหินเทิน

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาภาพที่กำหนดให้ แล้วเขียนประโยชน์ที่นักเรียนและบุคคลอื่นได้รับ และควรอนุรักษ์อย่างไรให้อยู่ในสภาพเดิม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

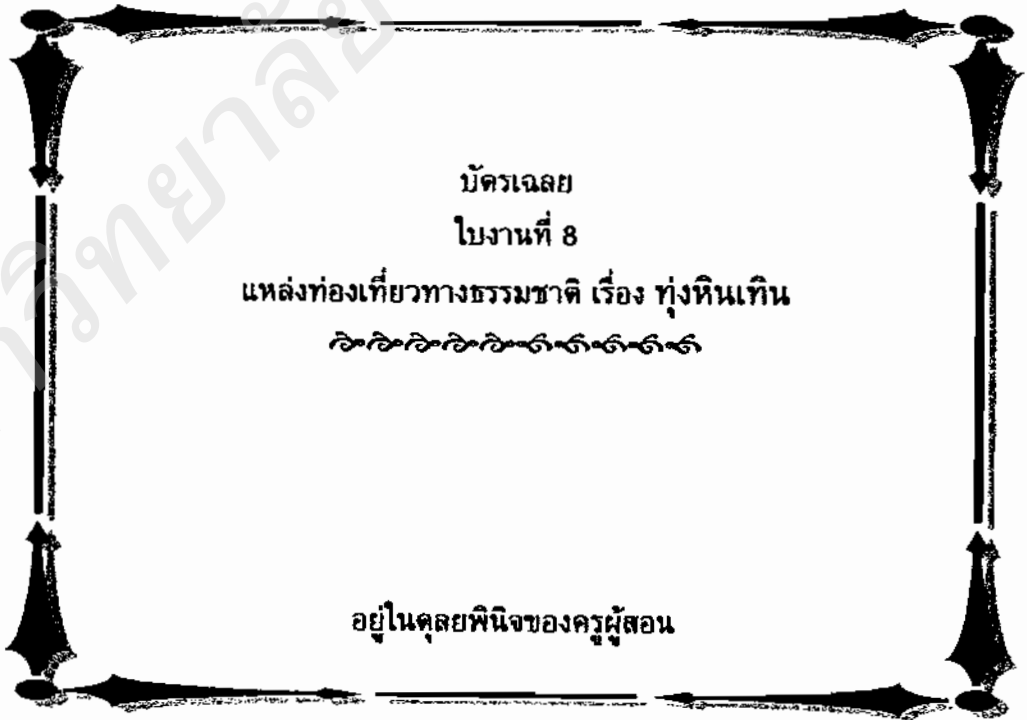
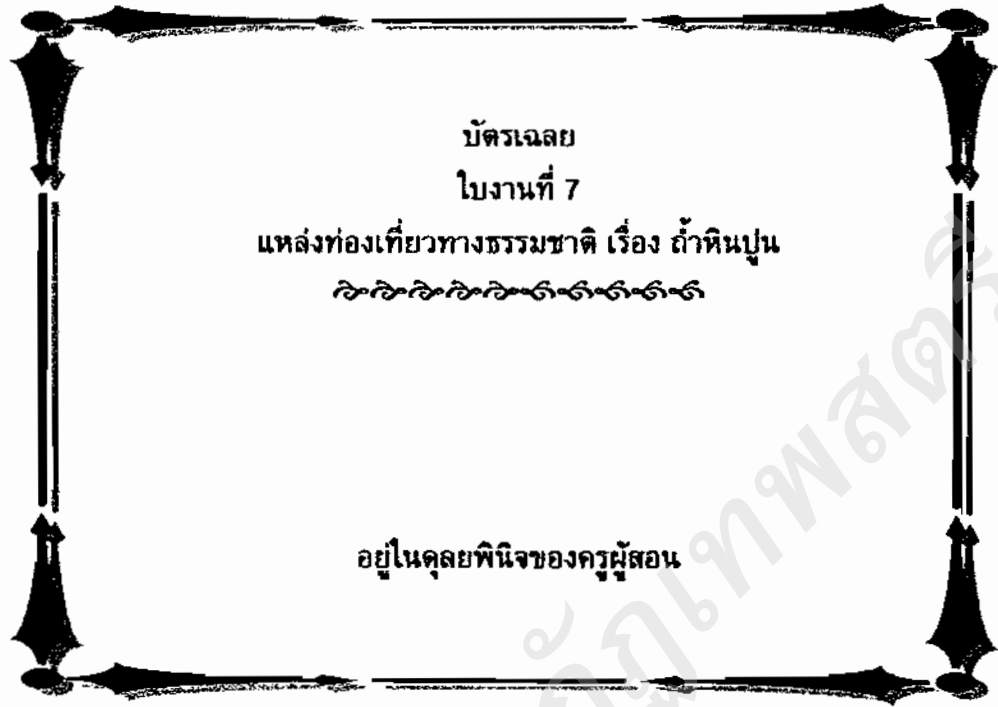
.....
.....
.....
.....

วิธีการอนุรักษ์ให้อยู่ในสภาพเดิม

.....
.....
.....
.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

บัตรคำเล่นเกมคู่จิ้นอยู่ไหน
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

*****

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนบอกประวัติสถานที่ตั้งของ วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ถ้ำหินปูน และทุ่งหินเกิน ได้
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักห่วงแหนและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในจังหวัดนครสวรรค์

อุปกรณ์การเล่น

1. บัตรคำถาม
2. บัตรคำตอบ
3. บัตรเฉลย

วิธีเล่น

1. นักเรียนทุกคนเล่นร่วมเล่นเกม คู่จิ้นอยู่ไหน
2. ครูอ่านบัตรคำถามให้นักเรียนฟัง 2 รอบ ให้นักเรียนจับคู่คำตอบที่สัมพันธ์กันลงใน บัตรคำตอบ
3. ครูเฉลยคำตอบ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน
4. ทำการรวมคะแนนแล้วส่งคืนเจ้าของ

บัตรคำถามเกมคู่ฉันอยู่ไหน
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

*****

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรที่อยู่หน้าข้อความใน หมวด ข. มาใส่ลงใน (.....) หน้าข้อความ
ใน หมวด ก. ให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน

หมวด ก.

- (.....) 1. 2 เม.ย. 2528
- (.....) 2. 10 ม.ค. 2540
- (.....) 3. อำเภอปางศิลาทอง
- (.....) 4. อำเภอศาลี
- (.....) 5. อำเภอดงพญาไฟ
- (.....) 6. อำเภอชุมตาบง
- (.....) 7. ความลึกลับมหัศจรรย์
- (.....) 8. น้ำตกแม่กระสา
- (.....) 9. ตำบลพรหมคีรี
- (.....) 10. รัชกาลที่ 6

หมวด ข.

- ก. สวนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง
- ข. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
- ค. ถ้ำหินปูน
- ง. หุ่นหิน

ไฮโย !!! ถูกหมดอีกแล้ว

บัตรคำตอบเกมคู่จิ้นอยู่ไหน
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

*****

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรที่อยู่หน้าข้อความใน หมวด ข. มาใส่ลงใน (.....) หน้าข้อความ
 ใน หมวด ก. ให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....

บัตรเฉลยเกมคู่จันอยู่ไหน
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

*****

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรที่อยู่หน้าข้อความใน หมวด ข. มาใส่ลงใน (.....) หน้าข้อความ
ใน หมวด ก. ให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน

1. ข
2. ก
3. ข
4. ก
5. ค
6. ง
7. ง
8. ข
9. ก
10. ก

บัตรแผนผังความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เอกสารอ้างอิง

- กรมพล ทองธรรมชาติและคณะ. 2547.หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม
 ป.5 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด,
 สุนทรย์ สินทพานนท์และพรพรหมน กิตติสารศักดิ์. 2547. คู่มือครูแผนการจัดการ
 เรียนรู้ สาระพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคม
 ศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ป.5 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด,
 สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ. 2547 . หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้ พื้นฐาน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม
 ป.5 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนพานิช วพ. จำกัด,
 สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ. 2547 . แบบฝึกหัดสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่ม
 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม ป.5
 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนพานิช วพ. จำกัด,

แบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 2
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง ในการทำข้อสอบ

1. ให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุล ลงในกระดาษคำตอบ
2. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 15 ข้อ เวลา 30 นาที
3. ห้ามขีดเขียนเครื่องหมายใดๆ ลงในกระดาษคำตอบ
4. จงกาเครื่องหมาย X ลงในช่อง ของคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ

1. แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านจังหวัดในภาคกลางถึงกรุงเทพมหานคร มีความยาวกี่กิโลเมตร

ก. 470 กิโลเมตร	ข. 370 กิโลเมตร
ค. 570 กิโลเมตร	ง. 270 กิโลเมตร
2. ยอดเขาหลวง มีลักษณะภูมิอากาศเป็นอย่างไร

ก. อากาศร้อนจัดเพราะใกล้ดวงอาทิตย์	ข. อากาศร้อนเพราะมีต้นไม้ไม่ย้อย
ค. อากาศเย็นสบายฤดูหนาวจะหนาวมาก	ง. มีฝนตกตลอดเวลา
3. ตำบารพินัย อยู่บริเวณใดของยอดเขาหลวง

ก. อยู่บริเวณหน้าสำนักงานอุทยานเขาหลวง	ข. อยู่บริเวณหลังสำนักงานอุทยานเขาหลวง
ค. อยู่บริเวณตอนบนสุดของเขาลอง	ง. อยู่บริเวณกลางของยอดเขาหลวง
4. เขาหน่อเขาแก้ว ตั้งอยู่บนเส้นทางหลวงสายใด

ก. ทางหลวงพหลโยธิน	ข. ทางหลวงนครสวรรค์
ค. ทางหลวงรัชดา	ง. ทางหลวงกำแพงเพชร
5. ป่าไม้บริเวณเขาหน่อ – เขาแก้วเป็นป่าประเภทใด

ก. ป่าชายเลน	ข. ป่าสงวน
ค. ป่าดิบแล้ง	ง. ป่าเบญจพรรณ
6. สวนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้ประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยานเมื่อใด

ก. วันที่ 10 มกราคม 2540	ข. วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2540
ค. วันที่ 10 มีนาคม 2540	ง. วันที่ 10 เมษายน 2540

7. "พระแสงศรกำลักราม" หมายถึงสิ่งใด

- ก. ครแต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ (ร.3) ทรงพระราชทานนามศร
- ข. ครแต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ (ร.4) ทรงพระราชทานนามศร
- ค. ครแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ (ร.5) ทรงพระราชทานนามศร
- ง. ครแต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ (ร.4) ทรงพระราชทานนามศร

8. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่เท่าใด

- ก. 50 ของประเทศ
- ข. 55 ของประเทศ
- ค. 60 ของประเทศ
- ง. 65 ของประเทศ

9. ยอดเขาที่มีความสูงมากที่สุดในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีชื่อว่าอะไร

- ก. ยอดเขาพระ
- ข. ยอดเขาสูง
- ค. ยอดเขาโกโมจู
- ง. ยอดเขาซากระ

10. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีแหล่งแร่สำคัญคือแร่ชนิดใด

- ก. แร่ไรท์
- ข. แร่ยิปซัม
- ค. แร่พลวง
- ง. แร่หินอ่อน

11. ถ้ำบุษราคัม อยู่ที่ใด

- ก. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
- ข. ถ้ำหินปูน
- ค. วนอุทยานถ้ำเพชร – ถ้ำทอง
- ง. เขาแก้ว – เขาหน่อ

12. สถานที่ท่องเที่ยวใด พื้นที่เทือกคอนกรีตหมด บรรยากาศเย็นสบาย ไม่มีค้างคาวอาศัยอยู่ ภายในถ้ำติดตั้งระบบไฟฟ้า และประปา ด้านข้างปากทางเข้าถ้ำมีพระพุทธรูปเทือกแก้ว

- ก. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
- ข. ถ้ำหินปูน
- ค. วนอุทยานถ้ำเพชร – ถ้ำทอง
- ง. เขาแก้ว – เขาหน่อ

13. สถานที่ท่องเที่ยวใด เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติกับความสลับซับซ้อน

- ก. ถ้ำหินปูน
- ข. หุ่นหินเทิน
- ค. ถ้ำเพชร–ถ้ำทอง
- ง. เขาแก้ว – เขาหน่อ

14. สถานที่ท่องเที่ยวใด เป็นแหล่งเรียนรู้ สาระวิชาวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และฟิสิกซ์ เป็นอย่างดี

- ก. ถ้ำหินปูน
- ข. หุ่นหินเทิน
- ค. ถ้ำเพชร–ถ้ำทอง
- ง. เขาแก้ว – เขาหน่อ

15. นักเรียนจะมีส่วนร่วมอย่างไร ในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดนครสวรรค์

- ก. ศึกษาแล้วเก็บความรู้สึกเป็นความลับ
- ข. เผยแพร่กับคนที่รู้จักให้ไปเที่ยว
- ค. เฉยๆ ไม่เห็นความสำคัญ
- ง. เป็นเรื่องของจังหวัดในการเผยแพร่

กระดาศคำตอบ

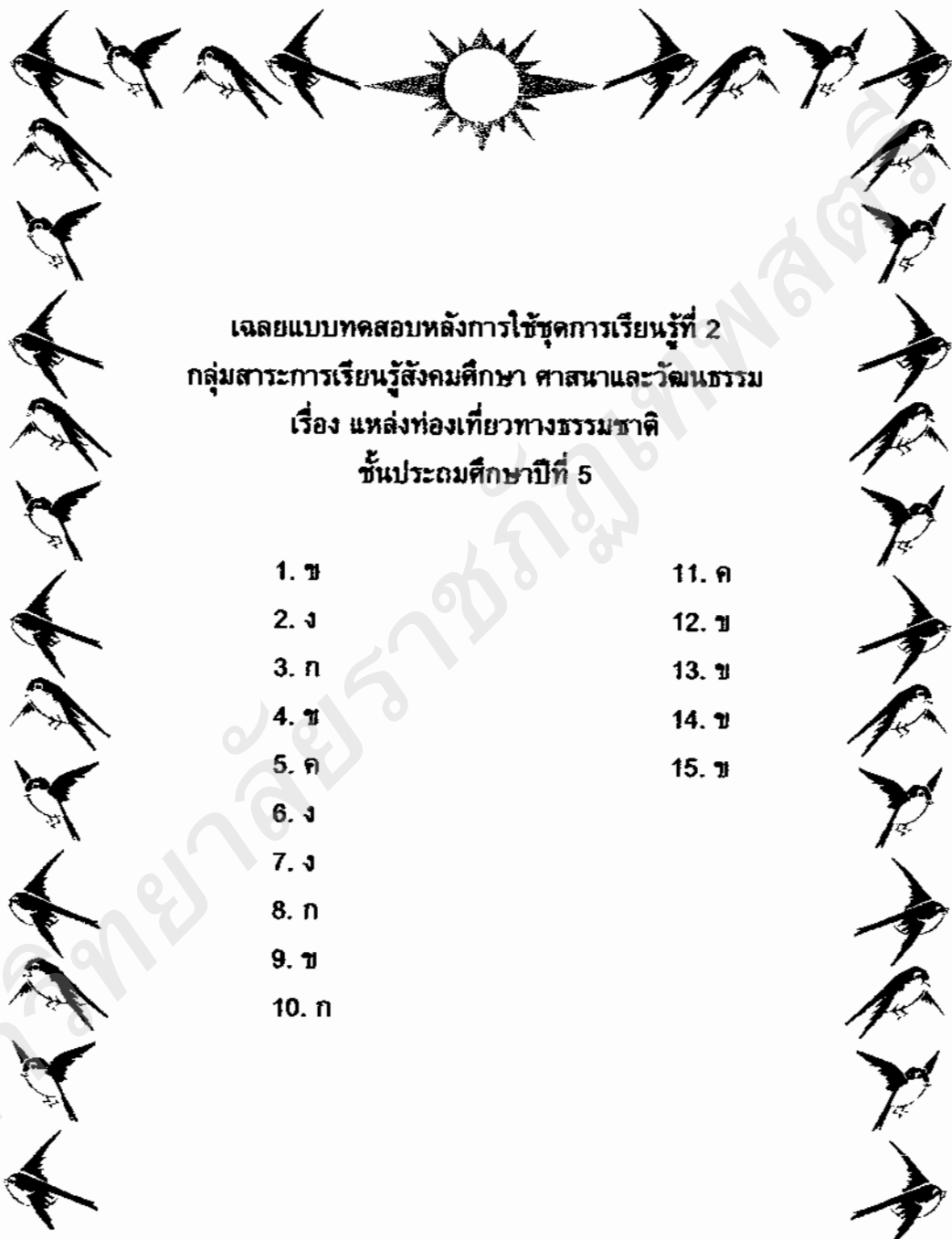
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงกาเครื่องหมาย X ลงในช่อง ของคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ลงในกระดาศคำตอบ

	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

เฉลยแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 2
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ข	11. ค
2. ง	12. ข
3. ก	13. ข
4. ข	14. ข
5. ค	15. ข
6. ง	
7. ง	
8. ก	
9. ข	
10. ก	

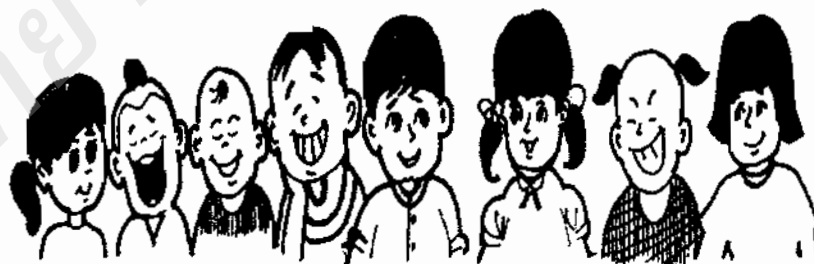
ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

กรรณิการ์ หุ่นทอง

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ได้ใช้ทักษะต่างๆ ในการแสวงหาความรู้ ทั้งนี้ ได้นำเนื้อหาเชื่อมโยงกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดซึ่งอยู่ใกล้ตัวผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งยังมีความรู้ความเข้าใจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดของตนเองและมีจิตอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 4 คาบ ดังนี้

เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

- วัดนครสวรรค์
- วัดคีรีวงศ์
- วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา)
- วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
- เขาพระ – เขาสูง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหา สื่อ ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในชุดการเรียนรู้นี้ จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนและครูในการพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

กรรณิการ์ หุ่นทอง

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ครูควรศึกษาและอ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของชุดการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องให้เข้าใจโดยละเอียด
2. ครูควรเตรียมการสอนล่วงหน้า เตรียมสถานที่ ตลอดจนตรวจวัสดุอุปกรณ์ในชุดการเรียนรู้ว่ามีจำนวนครบตามที่ระบุไว้หรือไม่ ถ้าไม่ครบหรือชำรุดจะได้ปรับปรุงแก้ไขทันเวลา
3. ครูควรจัดสถานที่ ให้เหมาะสมกับห้องเรียน
4. ครูผู้สอนควรศึกษาเนื้อหาที่จะสอนอย่างละเอียด และศึกษาให้เข้าใจในขั้นตอนการสอน
5. การสอนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ
  - 5.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
  - 5.2 ขั้นปฏิบัติกิจกรรม
  - 5.3 ขั้นสรุป
6. ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูควรกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด หากนักเรียนมีปัญหาจะได้แนะนำและให้คำอธิบายกันได้
7. ครูควรเป็นผู้นำการอภิปรายหลังเรียน เพื่อสรุปบทเรียนและทบทวนดูว่านักเรียนได้รับหลักการหรือความรู้ความเข้าใจครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องก็แก้ไขเพิ่มเติมได้ทันที

คู่มือครู
ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

กรรณิการ์ หุ่นทอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

สาระการเรียนรู้ ภูมิศาสตร์
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลาเรียน 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี หมายถึง สถานที่ที่เป็นของโบราณ เช่น อาคารสถานที่ที่มีมาแต่โบราณ แหล่งโบราณคดี เช่น เมืองโบราณ วังโบราณ วัด คู่มเก่า เจดีย์ ฯลฯ พบทุกจังหวัดในเมืองไทยมีแหล่งโบราณสถานที่น่าสนใจน่าเรียนรู้เพื่อสืบทอดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและความสามารถของบรรพบุรุษของจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ วัดนครสวรรค์ วัดศิรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ และเขาพระเขาสูง

2. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 มาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคัวัฒนธรรม และจิตอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 มาตรฐานช่วงชั้น

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ตระหนักถึงผลจากการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมแก้ปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกประวัติสถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดนครสวรรค์ได้
2. นักเรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดนครสวรรค์ได้
3. นักเรียนบอกแนวทางในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดนครสวรรค์ได้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดนครสวรรค์

2. ครูถามปัญหาให้นักเรียนตอบ เช่น

- 1) วัดนครสวรรค์เดิมมีชื่อเรียกว่าอะไร
- 2) วัดคีรีวงศ์ สร้างขึ้นในสมัยใด
- 3) วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ ที่สร้างเป็น รูปเรือหลวง หมายถึงอะไร
- 4) นักเรียนมีแนวทางในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานด้วยวิธีใดบ้าง

ฯลฯ

3. ครูอธิบายให้นักเรียนทราบว่าหน้าที่นักเรียนตอบถูกบ้าง ผิดบ้างนั้น เป็นเพราะว่านักเรียนยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงโบราณสถาน ดังนั้นนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน

ขั้นปฏิบัติกิจกรรม

คาบที่ 1 – 2

1. ครูอธิบายการทำงานให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

2. ครูให้นักเรียนทุกคนชมนเนื้อหาโดยใช้วีดิทัศน์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดนครสวรรค์ (ตอนที่ 1)

3. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาตามใบความรู้ ดังนี้

- ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง วัดนครสวรรค์
- ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง วัดคีรีวงศ์
- ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา)

4. ให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ครูแจกให้หลังจากที่นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ที่ 1 – 3 ลงในใบงานดังต่อไปนี้

- ใบงานที่ 1 เรื่อง วัดนครสวรรค์
- ใบงานที่ 2 เรื่อง วัดคีรีวงศ์
- ใบงานที่ 3 เรื่อง วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา)

5. ครูให้นักเรียนในกลุ่มทุกคนร่วมกันเล่นเกม “ทำถูกทำผิด”

5.1 อ่านบัตรคำถามแล้วตอบคำถาม

5.2 นักเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย

คาบที่ 3 – 4

6. ครูให้นักเรียนทุกคนชมเนื้อหาโดยใช้วีดิทัศน์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน ในจังหวัดนครสวรรค์ (ตอนที่ 2)

7. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาคำใบความรู้ที่ 4 เรื่อง วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ

8. สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 4 แล้วให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมในใบงานที่ 4 เรื่อง วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ

9. เมื่อนักเรียนทำใบงานที่ 4 เสร็จแล้วครูแจกใบความรู้ที่ 5 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาคำใบความรู้ที่ 5 เรื่อง เขาพระเขาสูง

10. สมาชิกทุกคนในกลุ่มที่ร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 5 แล้วให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมในใบงานที่ 5

- ใบงานที่ 5 เรื่อง เขาพระเขาสูง

11. ครูให้นักเรียนในกลุ่มทุกคนร่วมกันเล่นเกม "คู่ฉันอยู่ไหน"

11.1 อ่านบัตรคำถามแล้วตอบคำถาม

11.2 นักเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย

ขั้นสรุป

12. ครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานในจังหวัดนครสวรรค์

13. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปโดยเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping)

14. ครูสรุปเนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยใช้ โปรแกรม Power Point

15. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 3

5. สื่อการจัดการเรียนรู้

5.1 ใบความรู้

5.2 ใบงาน

5.3 บัตรคำสั่ง

5.4 บัตรคำถาม

5.5 บัตรเฉลย

5.6 เกม "ทำถูกทำผิด" และ "คู่ฉันอยู่ไหน"

5.7 เนื้อหาโดยใช้โปรแกรม Power Point เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

5.8 ครูสรุปเนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยใช้ โปรแกรม Power Point

5.9 หนังสือเวียนสภาระการเรียนรู้พื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ป. 5

5.10 แหล่งข้อมูลสาระสนเทศ

<http://61.19.192.250/nsinfo/Tour/findTravelType1.asp> เว็บไซต์รวบรวมข้อมูล
ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์

6. การวัดและประเมินผล

6.1 การตอบคำถาม การเล่นเกมและการตรวจผลงาน

6.2 แบบฝึกหัดหลังการใช้ชุดการเรียนรู้

7. บันทึกผลหลังสอน

7.1 ผลการสอน

.....

.....

.....

.....

7.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

7.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ใบความรู้ที่ 1

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดนครสวรรค์

วัดนครสวรรค์ เป็นพระอารามหลวงตั้งอยู่ในตลาดปากน้ำโพ ภายในพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อบุญศรีสวรรค์ ซึ่งเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัด เป็นที่เคารพสักการะของชาวเมือง หลวงพ่อบุญศรีสวรรค์เป็นพระพุทธรูปที่มีความสง่างามเป็นอย่างมาก ผู้ที่ผ่านจังหวัดนครสวรรค์มักจะแวะมานมัสการ หลวงพ่อบุญศรีสวรรค์เพื่อความเป็นสิริมงคลของคน

วัดนครสวรรค์เดิมมีนามว่า "วัดหัวเมือง" เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองมาแต่โบราณ อยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา วัดนครสวรรค์ได้รับการสถาปนาเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เปิดสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลี รวมทั้งวิชาสามัญ วัดนครสวรรค์ตั้งอยู่เลขที่ 702 ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่วัดเป็นที่ราบมีลักษณะสี่เหลี่ยมคางหมู มีกำแพงโดยรอบ 4 ด้าน เนื้อที่ 13 ไร่ 25 ตารางวา

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ถนนเทพสิทธิชัย
ทิศใต้	ติดต่อกับ ถนนลูกเสือ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ถนนโกสีย์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ถนนสวรรค์วิถี

ประวัติความเป็นมา

วัดนครสวรรค์เดิมมีนามว่า "วัดหัวเมือง" เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมืองมาแต่โบราณ จากหลักฐานโบราณวัตถุ เชื่อว่าสร้างขึ้นในคอนปลายสมัยกรุงสุโขทัย วัดหัวเมืองได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. 1972 ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (พระเจ้าสามพระยา) อันเป็นรัชกาลที่ 7 แห่งกรุงศรีอยุธยา ก่อนจะเปลี่ยนชื่อจากวัดหัวเมือง มาเป็นวัดนครสวรรค์ วัดหัวเมืองมีชื่ออีกชื่อหนึ่งคือ วัดโพธิลังการาม เนื่องจากได้มีผู้นำ ต้นโพธิ์จากประเทศศรีลังกามาปลูกที่หน้าวัดริมแม่น้ำเจ้าพระยา 4 ต้น และมีเจดีย์ใหญ่อยู่ใกล้ ต้นโพธิ์นั้น ปัจจุบันทั้งเจดีย์และต้นโพธิ์ไม่มีให้เห็นแล้ว รวมทั้งสายน้ำได้เปลี่ยนทิศทางห่างออกไปจากวัด 100 เมตร วัดหัวเมืองได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดนครสวรรค์อย่างเป็นทางการใน รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อของ มณฑลนครสวรรค์และจังหวัดนครสวรรค์ที่ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2435 ทางราชการได้เคยใช้สถานที่ วัดนี้ประกอบพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา (มีคิลลาจารึกเป็นหลักฐาน) เป็นที่พำนักอยู่จำพรรษา ของเจ้าคณะจังหวัดเป็นสถานที่สอบธรรมและบาลีสนาทมูลวดตลอดมา

พ.ศ. 2203 ชาวบ้านได้พบช้างเผือก 1 เชือกที่เมืองนครสวรรค์ได้ประกอบพิธีทาง ศาสนาที่วัดนี้ แล้วนำถวายสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่เมืองลพบุรี ซึ่งได้พระราชทานนาม ว่า "เจ้าพระยาบรมมคเชนทรฉัททันต์"

พ.ศ. 2444 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ รัชกาลที่ 5 เมื่อคราวเสด็จชลมารคมา ทรงเททองหล่อพระพุทธรูปราชจำลอง ที่พิษณุโลก ได้เสด็จมาทรงเยี่ยม

พ.ศ. 2456 สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สมเด็จพระสังฆราช เสด็จตรวจการคณะสงฆ์ได้ทรงแวะเยี่ยมหลวงพ่อกุรุฑที่วัดนี้ด้วย ในฐานะทรงคุ้นเคยเป็นการ ส่วนพระองค์มาก่อน และในปีต่อมาได้เสด็จมาในงานศพหลวงพ่อกุรุฑอีกครั้งหนึ่ง

ในปี พ.ศ. 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ รัชกาลที่ 7 ได้ทรงพระราชทานทรัพย์ ส่วนพระองค์สำหรับเป็นทุนสร้างพระอุโบสถหลังปัจจุบัน ซึ่งครอบหลังเดิมไว้พร้อมกับได้ พระราชทาน พระบรมฉายาลักษณ์เป็นโลหะทองแดงขนาดใหญ่ไว้เป็นอนุสรณ์ ในพระอุโบสถ วันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 สมเด็จพระภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสมภพพรณ วดี พระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 ได้พระราชทานผ้าพระกฐิน มาทอดถวายวัดนี้

สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามได้เสด็จมาพักแรม ที่วัดนี้ 2 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 และวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2527 ได้มีนายเสน่ห์ วัฒนเกษตร รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้เสนอ เรื่องขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เพื่อสถาปนาวัดนครสวรรค์ เป็นพระอารามหลวง

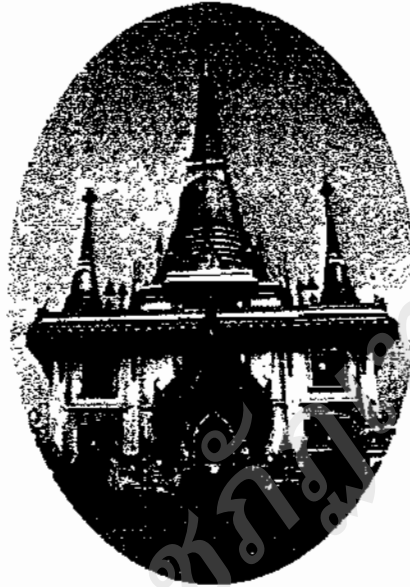
วัดนครสวรรค์ จึงได้เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ นับตั้งแต่วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา

เมื่อ พ.ศ. 2534 พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีฯ เสด็จถวายเครื่องอัฐบริวารและเงินบำรุงพระอาราม และทรงปลูกต้นไม้สาละ เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2534 ต่อมา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชทานพระพุทธรูป พระพุทธรูปราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2534

เกี่ยวกับการศึกษา ทางวัดได้เปิดสอนพระปริยัติธรรมตลอดมาทุกปี ทั้งแผนกธรรมและบาลีที่เป็นปึกแผ่นมั่นคงมาตั้งแต่ พ.ศ. 2477 นอกจากนี้ยังได้เปิดสอนแผนกสามัญในปี พ.ศ. 2513 เป็นที่ตั้งโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดเดิม ที่ทำการของพุทธสมาคมมูลนิธิปากน้ำโพประชาชนุเคราะห์และศูนย์บริการประชาชนของตำรวจ ที่ทางวัดได้ให้การอนุเคราะห์ด้วยดีตลอดมา

ใบความรู้ที่ 2
แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดศรีวงศ์

วัดศรีวงศ์ ตั้งอยู่บนเขาในเขตตัวเมืองนครสวรรค์ สร้างสมัยปลายกรุงสุโขทัย เดิมเป็นวัดวังกลางป่าเขา มีพระพุทธรูปปางนาคปรกเมื่อปี 2504 ปัจจุบันเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนครสวรรค์ มีพุทธศาสนิกชนเดินทางมาปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาเป็นประจำ ภายในบริเวณวัดประกอบด้วย พระอุโบสถ สมเด็จพระพุทธิโกดมจำลอง ศาลาพุทธานุกาฬ วิหารหลวงพ่อดุสิต และพระจุฬามณีเจดีย์ ซึ่งสร้างในสมัยศตวรรษที่ 19 ปลายกรุงสุโขทัยประมาณ 600 ปีมาแล้ว โดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสโก) วัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ เป็นผู้ตั้งชื่อให้ และแนะนำให้สร้างพระจุฬามณีเจดีย์ไว้บนยอดเขา ภายในองค์พระเจดีย์ชั้น 4 มีพระพุทธรูปจำลองที่สำคัญของประเทศไทยไว้ให้สักการบูชา 4 องค์ คือ พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) พระพุทธชินราชจำลอง พระพุทธไสยาสน์จำลอง และพระพุทธรูปหล่อพ่อวัดไร่ขิง และภายในโดมเจดีย์ ได้วาดภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับพระพุทธรูปประวัติ

ตั้งอยู่ถนนมาตุลีและถนนดาวดึงส์ ตรงข้ามวิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์และ บริษัทถาวรฟาร์ม ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ของวัดทั้งบนเขาและที่ราบ ประมาณ 280 ไร่

มีลักษณะเป็นภูเขา ด้านเหนือด้านตะวันออกและด้านตะวันตกเป็นภูเขา มีทางเข้าด้านทิศใต้ทางเดียว มีลักษณะคล้ายขวงจ้อย เดิมชื่อเขาใหญ่ ปัจจุบันชื่อ เขาดาวดึงส์ เพราะตั้งอยู่ตรงถนนดาวดึงส์และอยู่เมืองนครสวรรค์

วัดคีรีวงศ์ มีนโยบายหลักอยู่ 4 ประการ คือ

1. ส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร
2. ส่งเสริมการปฏิบัติกรรมฐานของพระภิกษุสามเณรและประชาชน
3. ส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
4. ส่งเสริมการพัฒนาวัดให้สะอาด ร่มรื่นสวยงาม

โบความรู้ที่ 3

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา)

วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) อยู่บนยอดเขาบวชนาค ระหว่างเชิงสะพานเดชาติวงศ์ และค่ายจิรประวัติ คำนานกล่าวไว้ว่า เมื่อกองทัพพม่าตีกรุงศรีอยุธยาแตกในครั้งที่ 2 ได้แล้ว จึงร่วมกันสร้างวัดนี้ขึ้นเพื่อแสดงว่านับถือพุทธศาสนาเช่นกัน สิ่งที่น่าสนใจในวัดได้แก่ รอยพระพุทธรูปจำลองและพระอุโบสถที่ชาวบ้านเรียกว่า โบสถ์เทวดาสรวง ทุกๆ เดือน 12 ของปีจะมีงานนมัสการและปิดทองรอยพระพุทธรูปจำลองนี้เรียกว่า งานวัดเขา ซึ่งนอกจากจะมีงานสมโภชน์แบบงานวัดทั่วไปแล้วยังมีการแข่งขันเรือยาวอีกด้วย เมื่อขึ้นไปอยู่บนยอดเขาบวชนาคและมองลงมาจะเห็นทัศนียภาพที่สวยงามของสะพานเดชาติวงศ์แม่น้ำเจ้าพระยา และเขากบ การเดินทาง ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 32 สายเอเชียก่อนถึงสะพานเดชาติวงศ์ เลี้ยวซ้ายเข้าวัด ระยะทางห่างจากตัวเมืองประมาณ 1 กิโลเมตร

วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา) เป็นวัดโบราณ เดิมชื่อวัดล้นทม แต่เดี๋ยวนี้เรียกกันตามชาวบ้านว่าวัดเขาบ้าง วัดเขาบวชนาคบ้าง เพราะเดิมในจังหวัดนี้มีบวชนาคกันได้เพียงวัดเดียวเท่านั้นคือ วัดเขาบวชนาคนี้ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระราชทานนามวัดนี้ใหม่ว่า "วัดจอมคีรีนาคพรต"

ปัจจุบันนี้ทางราชการและทางคณะสงฆ์ก็ยังใช้ชื่อที่เปลี่ยนใหม่นี้ตลอดมา ตามปกติแล้ว วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา) เป็นที่ประชุมไหว้พระของจังหวัดได้ขาด จัดเป็นงานนักขัตฤกษ์ที่ยิ่งใหญ่ประจำปีทีเดียว

วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา) จัดได้ว่าเป็นวัดโบราณ และสำคัญวัดหนึ่งของจังหวัดนครสวรรค์ เพราะมีวัดอุโบสถเก่าแก่และมณฑลจรรยา มีสิ่งมณฑลจรรยา พร้อมทั้งความศักดิ์สิทธิ์ที่ขจรขยายไปทั่ว

ที่ตั้ง

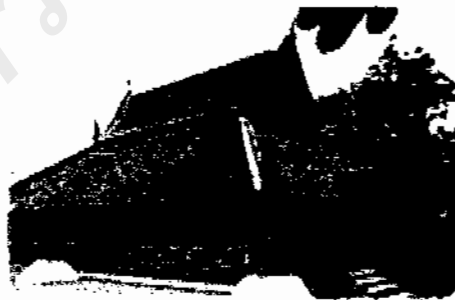
วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา) ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านทิศตะวันออก ฝั่งเดียวกับสถานีรถไฟนครสวรรค์ได้สะพานเดชาติวงศ์ เพียงเล็กน้อย ปัจจุบันนี้การคมนาคมดีขึ้น จึงสะดวกต่อการสัญจรไปมา ถ้านั่งรถไฟจากกรุงเทพฯ ลงที่สถานีนครสวรรค์ (หนองปลิง) จะมีรถเมล์ประจำทางและแท็กซี่คอยให้ความสะดวกจนถึงชุมประทิววัด หรือเข้าไปถึงบริเวณวัดก็ได้สะดวกดีมาก ส่วนทางเรื่อนั้นไม่ค่อยสะดวกเหมือนแต่ก่อน เพราะประชาชนหันมานิยมการขึ้นรถเพราะสะดวกกว่าหลายเท่า ดังนั้นความสำคัญของเรือจึงน้อยลงแต่ก็ยังมีเรือแล่นผ่านไปมาอยู่เสมอ สำหรับภายในบริเวณวัดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งตั้งอยู่บนยอดเขาสูง เป็นที่ตั้งโรงพระอุโบสถที่ศักดิ์สิทธิ์ (โบสถ์เทวดาสราง) และวิหาร รวมทั้งมณฑปและเจดีย์ อีกส่วนหนึ่งตั้งอยู่บริเวณเชิงเขา เป็นที่ตั้งศาลาการเปรียญ กุฏิ สำหรับภิกษุสามเณรได้อาศัยบำเพ็ญสมณะธรรม และเป็นที่น่าสนใจของพุทธศาสนิกชน ถาวรวัตถุโรงพระอุโบสถ ที่เรียกว่า "โบสถ์เทวดาสราง" เป็นทรงแบบโบราณเครื่องบนเป็นไม้สักล้วนมุงกระเบื้องยาว 6 วา 2 คอก

การเดินทาง

รถยนต์ จากกรุงเทพมหานครใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ถึงกิโลเมตรที่ 52 แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 32(สายเอเชีย) ผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง-สิงห์บุรี-ชัยนาท-อุทัยธานี เข้าสู่จังหวัดนครสวรรค์ รวมระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตร วัดจอมคีรีนาคพรต จะตั้งอยู่ก่อนทางเข้าสู่ตัวเมืองประมาณ 4 กิโลเมตร

รถโดยสาร เดินทางโดยรถโดยสารสีเขียว ไปสถานีรถไฟหรือไปค่ายจิรประวัติ จะผ่าน"วัดจอมคีรีนาคพรต"ทั้ง 2 สาย

รถไฟ โดยสารรถไฟมาลงที่สถานีรถไฟ ตำบลหนองปลิง และขึ้นรถเมล์สายสถานีรถไฟ มาที่วัดจอมคีรีนาคพรต จะอยู่ก่อนขึ้นสะพานเดชาติวงศ์

ใบงานที่ 1

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดนครสวรรค์

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความให้มีความหมายที่สมบูรณ์

1. วัดนครสวรรค์ ตั้งอยู่.....
2. วัดนครสวรรค์ เดิมมีนามว่า.....
3. วัดนครสวรรค์ได้รับการสถาปนาเป็น.....
4. อาณาเขตของวัดนครสวรรค์
  - 4.1 ทิศเหนือ ติดต่อกับ .....
  - 4.2 ทิศใต้ ติดต่อกับ .....
  - 4.3 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ .....
  - 4.4 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ .....
5. วัดนครสวรรค์ ได้เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งแต่.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนความรู้สึกที่ได้เห็นภาพที่กำหนดให้

ความรู้สึก.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 2

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดศรีวงศ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความให้มีความหมายที่สมบูรณ์

1. วัดศรีวงศ ตั้งอยู่.....
2. ภายในบริเวณวัดศรีวงศ ประกอบด้วยสิ่งนับถือไคบ้าง.....
.....
.....
3. ใครเป็นผู้ตั้งชื่อวัดศรีวงศ และแนะนำให้สร้างพระจุฬามหาเจดีย์ไว้บนยอดเขา.....
4. ภายในองค์พระเจดีย์มีพระพุทธรูปจำลองที่สำคัญของประเทศไทยไว้ให้สักการบูชา 4 องค์ คือ
1..... 2.....
3..... 4.....
5. วัดศรีวงศ มีนโยบายหลักอยู่ 4 ประการ คือ
1.....
2.....
3.....
4.....
6. นักเรียนมีวิธีการใดในการเผยแพร่ นโยบายหลัก 4 ประการของวัดศรีวงศ
.....
.....
.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 3

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา)

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความให้มีความหมายที่สมบูรณ์

1. วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) ตั้งอยู่ที่ใด.....
2. วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) เป็นวัดโบราณ เดิมชื่อ.....
3. วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) มีรอยพระพุทธรูปท่าจำลองและพระอุโบสถที่ชาวบ้านเรียกว่า...
.....
4. ทุกๆ เดือน 12 ของปี จะมีงานนมัสการและปิดทองรอยพระพุทธรูปท่าจำลองนี้เรียกว่า.....
.....
5. เมื่อขึ้นไปอยู่บนยอดเขาบวชนาคและมองลงมาจะเห็นทัศนียภาพที่สวยงามของสถานที่
ใดบ้าง.....
6. นักเรียนมีวิธีใดบ้างในการอนุรักษ์สถานที่สำคัญแห่งนี้มีความสวยงามและยั่งยืน
.....
.....
.....
7. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรที่ในจังหวัดนครสวรรค์ของเรามีสถานที่สำคัญนี้
.....
.....
.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 1

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดนครสวรรค์

~~~~~

ตอนที่ 1

1. เลขที่ 702 ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
2. วัดหัวเมือง
3. พระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ
4. 4.1 ถนนเทพสิทธิชัย 4.2 ถนนลูกเสือ
- 4.3 ถนนโกสีย์ 4.4 ถนนสวรรค์วิถี
5. วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2528

ตอนที่ 2

อยู่ที่ศูนย์พินิจของครูผู้สอน

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 2

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดคีรีวงศ์

~~~~~

1. บนเขาในเขตตัวเมืองนครสวรรค์ ตั้งอยู่ถนนมาตุลีและถนนดาวดึงส์
2. พระอุโบสถ สมเด็จพระพุทธโคดมจำลอง ศาลาพุทธชานูภาพ วิหารหลวงพ่อโสด และพระจุฬามณีเจดีย์ ซึ่งสร้างในสมัยศตวรรษที่ 19 ปลายกรุงสุโขทัย
3. สมเด็จพระพุทธอาจารย์ (อาจ อาสโก) วัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ
4. พระพุทธมหายานี่รัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) พระพุทธชินราชจำลอง พระพุทธโสธรจำลอง และพระพุทธรูปหล่อพ่อวัดไร่ขิง
5. 1. ส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร
2. ส่งเสริมการปฏิบัติกรรมฐานของพระภิกษุสามเณรและประชาชน
3. ส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
4. ส่งเสริมการพัฒนาวัดให้สะอาด ร่มรื่นสวยงาม
6. อยู่ที่ศูนย์พินิจของครูผู้สอน

บัตรคำสั่งเกมทำถูกหรือผิด
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

*****

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัดนครสวรรค์ วัดคีรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) ได้
2. เพื่อให้นักเรียนบอกประวัติสถานที่ตั้งของวัดนครสวรรค์ วัดคีรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) ได้

อุปกรณ์การเล่น

1. บัตรคำถาม
2. บัตรคำตอบ
3. บัตรเฉลย

วิธีเล่น

1. ให้นักเรียนคู่อ้อย่างภาพวัดนครสวรรค์ วัดคีรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา)
2. ให้นักเรียนเล่นเกม "ทำถูกหรือผิด" โดยเลขานุการกลุ่ม แจกบัตรคำหรือแถบประโยคที่มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานให้แก่สมาชิก
3. ให้สมาชิกในกลุ่มอ่านข้อความในบัตรคำของตนเองทีละคน พร้อมกับถามว่าข้อความในบัตรนี้มีความสัมพันธ์กับวัดนครสวรรค์ วัดคีรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) โดยตรวจคำตอบในบัตรเฉลยคำตอบและผู้อ่านจะเป็นผู้เฉลยคำตอบ
4. สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตอบคำถาม ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน
5. ทำการรวมคะแนนแล้วส่งคืนเจ้าของ

บัตรคำตามเกมทำอุกหรือผิด
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

*****

จกกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกและกาเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่ผิด

1. วัดนครสวรรค์ เป็นพระอารามหลวงตั้งอยู่ในตลาดปากน้ำโพ
2. วัดนครสวรรค์เดิมมีนามว่า "วัดลำเทม" เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองมาแต่โบราณ
3. วัดหัวเมืองมีชื่ออีกชื่อหนึ่งคือ วัดโพธิ์ลังการาม
4. วัดหัวเมืองได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดนครสวรรค์อย่างเป็นทางการในรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5
5. พระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชทานพระพุทธรูป
พระพุทธรูปนารายณ์พิศ แต่ วัดนครสวรรค์
6. วัดคีรีวงศ์ ตั้งอยู่บนเขาในเขตตัวเมืองนครสวรรค์ สร้างสมัยปลายกรุงธนบุรี
7. เดิมวัดคีรีวงศ์เป็นวัดร้างกลางป่าเขา
8. วัดคีรีวงศ์ ส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร
9. วัดคีรีวงศ์ ด้านเหนือด้านตะวันออกและด้านตะวันตกเป็นทะเล
10. วัดนครสวรรค์ ส่งเสริมการปฏิบัติกรรมฐานของพระภิกษุสามเณรและประชาชน

บัตรคำตอบเกมทำถูกหรือผิด
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

*****

จงกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกและกาเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่ผิด

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....

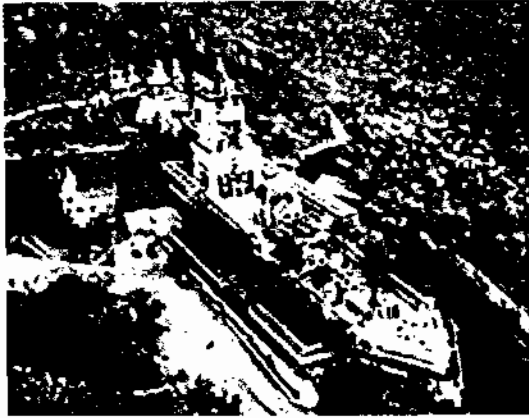
บัตรเฉลยเกมทำถูกทำผิด
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

*****

1. ✓
2. ✗
3. ✓
4. ✓
5. ✓
6. ✗
7. ✓
8. ✓
9. ✗
10. ✗

ใบความรู้ที่ 4

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธ์ ในพระองค์ฯ

วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธ์ ในพระองค์ฯ

อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เป็นพุทธสถานที่คณะศิษย์สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ (วิน ชนม์สารเถร) อดีตเจ้าอาวาสวัดราชผาติการาม กทม. นำโดย พระเทพโมลี (สุนทร สุนทรวิโก) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชผาติการาม เจ้าคณะเขตคสุโข (ธรรมยุติ) สร้างถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ในโอกาสที่ได้เจริญชกนอายุครบ

80 ปี เมื่อ 29 กันยายน พ.ศ. 2529 วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธ์ ได้รับอนุญาตจากกรมชนาวิกษให้ใช้สถานที่จำนวน 96 ไร่ 2 งาน 58 ตารางวา เพื่อสร้างวัดขึ้นเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ 72 พรรษา และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาในปี พ.ศ. 2548

ชื่อ วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธ์ นี้ สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดราชผาติการาม ได้ประทานชื่อวัดว่า วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธ์ เพื่อถวายพระเกียรติแด่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราสิริวัฒน (ม.จ.กุชงค์ ขมพูนุช) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ส่วนสิริวัฒนวิสุทธ์ (วิ.) เป็นพระราชทินนามที่พระราชทานชื่อสมณศักดิ์แด่พระราชอาคณเฑาะชั้นสามัญญาฝ่ายวิปัสสนา ฑูระ (พัคขาว) พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยารักษ์ (สุนทร สุนทรวิโก เปรียญ 3 ประโยค) ซึ่งได้รับพระราชทานชื่อนี้เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2525 ซึ่งปัจจุบันเลื่อนสมณะศักดิ์เป็น พระเทพโมลี

วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธ์ สร้างเป็นรูปเรือหลวง มีความหมายถึงพาหนะที่จะช่วยชนสัตว์ที่ตกอยู่ในห้วงแห่งสังสารวัฏ (ทะเลวน) ให้พ้นจากโอบะสงสาร ห้วงน้ำคือกิเลส เรือที่ตั้งอยู่บนเกาะหรือภูเขา หมายถึงเป็นสถานที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง หรือท่วมทับแก่บุคคลที่มีปัญญาไม่ได้ผู้มีปัญญา มีความขยัน ไม่ประมาทตามกิเลส มีความสำรวมระวังดี ก็จะอยู่บนเรือลำนี้ได้โดยปลอดภัย

เรือหลวงอันเป็นที่ตั้งของวัดป่าสิริวัฒนวิสุทธ์ ในพระองค์ฯ มีชื่อเรือว่า ราชญาณนาวา ที่นายุมงคล เพราะสร้างขึ้นในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เรือหลวงนี้มีความกว้าง 30 เมตร ยาว 6 ไร่เศษ สิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่สร้างขึ้นล้วนแล้วแต่เป็นอนุสรณ์ให้ระลึกถึงสถาบันแห่งชาติทั้งสิ้น วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธ์ มี 4 ชั้น คือ

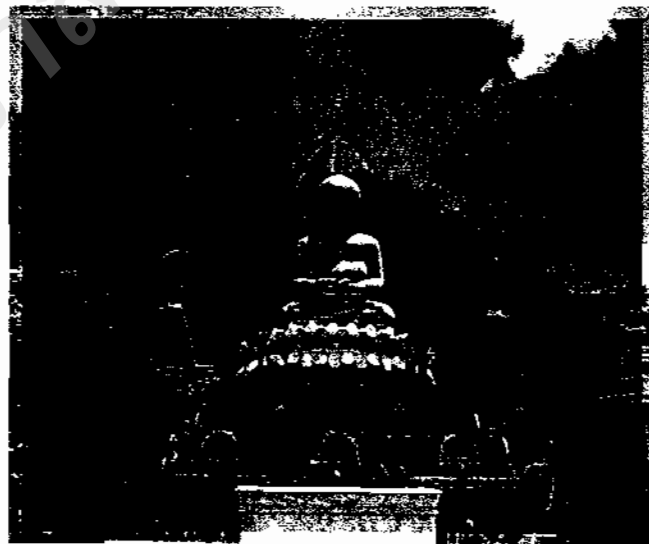
ชั้นที่ 1 เป็นที่ประดิษฐาน พระพุทธเมตตาสันติภาพ เนื้อสำริด ขนาดหน้าตักกว้าง 89 นิ้ว สูง 4.19 เมตร สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา ในปี พ.ศ. 2550

ชั้นที่ 2 เป็นห้องที่ประดิษฐาน พระศรีอริยเมตไตรยศรีสาภยสิงห์ ขนาดหน้าตัก 109 นิ้ว สูง 4 เมตร ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ในโอกาสที่เฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ

ชั้นที่ 3 ในชั้นนี้ ได้จำลอง พระคันธกุฎี ที่ประทับขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาไว้ ผู้ที่จะขึ้นมายังห้องนี้ได้ จะร้องรับสัจจะว่าจะถือศีลบริสุทธิ์อย่างน้อย 1 ข้อถวายเป็น ขรรคมบูชาต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะนี้ เจดีย์ศรีพุทธคยา กำลังอยู่ระหว่างการ ทำงานด้านตกแต่งชิ้นส่วนขององค์ประกอบเจดีย์ ซึ่งมีประมาณ 1,500 ชิ้น รอบนอกองค์เจดีย์ กำลังสร้างสระมุจลินทร์ทั้งคู่อุ ไทระณะ (ประตูแห่งความหลุดพ้น) เสาโศกและวิหารพระอุปลุต

พระภควัมบดี (พระอยู่เย็นเป็นสุข พระไม่มีหน้า) เป็นพระพุทธรูปที่มีรูปลักษณ์เหมือน พระสังกัจจายน์ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ ปางขัดสมาธิเพชร บนกลีบบัว 3 ชั้น คือ ศิล สมาธิ ฌีฏญา

พระองค์นี้มีลักษณะเหมือนกันทั้งสองด้าน คือ ไม่มีหน้า ไม่มีหลัง และไม่มีหน้าตา หมายถึง ปริศนาธรรม พระองค์นี้ประดิษฐานอยู่กลางเขาโพธิสัตว์ หน้าตักกว้าง 5 เมตร สูง 10 เมตร ประกอบด้วยรัศมีประกายมงคล ฉัตรทอง 9 ชั้น สูงราว 4 เที

พระภควัมบดี

ชั้นที่ 4 เจดีย์ศรีพุทธคยา สร้างขึ้น ณ ยอดเขาโพธิสัตว์ วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ได้จำลองแบบสถาปัตยกรรมและงานพุทธศิลป์มาจาก เจดีย์พุทธคยา ณ เมืองคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย โดยได้ย่อขนาดลงมาให้เหมาะสมกับสถานที่ มีความสูง 28 เมตร เสมอเหมือน พระพุทธเจ้า 28 พระองค์ และมีความกว้างประมาณ 16x 20 เมตร

เจดีย์ศรีพุทธคยา เริ่มการก่อสร้างโดยวางศิลาฤกษ์เมื่อ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมทรงกรวยยอดเจดีย์เป็นทรงระฆังคว่ำ ประดับลวดลายปูนปั้นทางเข้าสู่เจดีย์จะเป็น โถงระฆัง หรือซุ้มประตูปราสาทพร สำหรับผู้ที่เข้าไปสักการะองค์เจดีย์ มีลักษณะเป็นเสาสลักลวดลายแบบอินเดีย เมื่อเข้าถึงเจดีย์จะผ่านประตูชั้นล่างจะมีซุ้มพระพุทธรูปยืนศิลปะอินเดียทั้งสองข้าง มีหน้าบันใหญ่อยู่ด้านบนประดิษฐานพระพุทธรูปนั่งและรอบๆ จะเป็นซุ้มพระพุทธรูปและพระโพธิสัตว์ มีซุ้มพระพุทธรูปนั่งอยู่รอบฐานเจดีย์

ชั้นที่สอง มีลักษณะเป็นมุขเด็จทั้งซ้ายขวาในระดับนี้มีการตกแต่งแผงกลาง 4 ทิศ ครอบด้วยมุขพระพุทธรูป ส่วนเหนือขึ้นไป ตรงกลางจะเป็นหน้าบันประดิษฐานพระพุทธรูปตามมุข แกะลวดลายปูนปั้นหน้ากาล เป็นเครื่องเตือนสติว่า ให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เพราะกาลเวลากลืนกินทุกอย่างแม้แต่ตัวเอง องค์พระเจดีย์แต่ละด้านประดับด้วยหน้าบัน ซุ้มพระ และหน้ากาลสลักลั่นกันไปถึงยอด ภายในองค์เจดีย์ จะมีทั้งสิ้น 4 ชั้น ชั้นล่าง เป็นสถานที่ใช้ปฏิบัติธรรม ประดิษฐาน สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงพ่อคำ แกะสลักจากหินพิเศษ ซึ่งได้จากภายในวัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ เป็นพระประธาน ซึ่งห้องนี้ได้ใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของ พระนวกะในโครงการบรรพชาอุปสมบทหมู่ 85 รูป เกิดพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 84 พรรษา ระหว่างวันที่ 28 เมษายน - 13 พฤษภาคม 2550 ที่ผ่านมามีด้วย

เจดีย์ศรีพุทธคยา

ใบงานที่ 4

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ

คำชี้แจงให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความให้มีความหมายที่สมบูรณ์

1. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ ตั้งอยู่ที่ใด.....

2. กรมธนารักษ์ให้ใช้สถานที่จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

3. การสร้างวัดนี้ขึ้นเพื่อ.....

ในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ.....

4. ใครเป็นผู้ตั้งชื่อ วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์.....

5. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ สร้างเป็นรูป.....มีชื่อว่า.....

มีความหมายว่า.....

6. เจดีย์ศรีพุทธคยา เริ่มการก่อสร้างโดยวางศิลาฤกษ์เมื่อ.....

มีลักษณะ.....

7. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ภายในเจดีย์ศรีพุทธคยา มี.....ชั้น ได้แก่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ที่ 5

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง เขาพระ - เขาสูง

เขาพระ - เขาสูง ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองกลับ เป็นดินแดนมหัศจรรย์ที่มีทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างยิ่ง อาทิ หินแกรนิตสีชมพู หินสีดำ และหินมรกต บนยอดเขาพระมีหินก้อนสีชมพูขนาดมหึมาวางเรียงรายทับซ้อนกันเด่นตระหง่านอย่างน่ามหัศจรรย์ ซึ่งเป็นจุดชมวิวกี่สามารถมองเห็นทิวทัศน์อันสวยงามของอำเภอหนองบัว

ก่อนเดินทางถึงยอดเขาจะต้องผ่านซอกเขา หรือซอกหินหนีบ มีขนาดแคบประมาณ 30 เซนติเมตร เป็นจุดที่ทำท้าทายความสามารถต่อการพิสูจน์ความสวยงามของยอดเขาพระ-เขาสูงแห่งนี้ รวมถึงพรรณไม้นานาชนิดที่น่าสนใจ เช่น ปาล์ม นอกจากนี้ยังมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำหลวงพ่อไกร อ่างเก็บน้ำคลองไม้แดง และอ่างเก็บน้ำคลองวังเหียงการขึ้นสู่หินก้อนบนสุดของเขาคงปีนป่ายไปตามก้อนหินเทินขนาดใหญ่ ต้องผ่านซอกเล็ก ๆ กว้างประมาณ ๑ ฟุต เป็นรอยที่หินสองก้อนชนต่อกันแต่ไม่สนิท คนที่ผ่านซอกหินนี้ได้ไม่ว่าจะผอมหรืออ้วน ถ้ามีบุญตั้งจิตอธิษฐานก็สามารถรอดผ่านหินนี้ไปได้ ทุกคนเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์

การเดินทาง จากนครสวรรค์ใช้ทางหลวงหมายเลข 225 สายชุมแสง-หนองบัว ระยะทาง 72 กิโลเมตร เลี้ยวแยกหนองบัวประมาณ 100 เมตร เลี้ยวขวา ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร

หินสีชมพูบนยอดเขาพระ

ซอกหินหนีบบนยอดเขาพระหินสีชมพู

ใบงานที่ 5

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง เขาพระ – เขาสูง

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาภาพที่กำหนดให้ แล้วเขียนประโยชน์ที่นักเรียนและบุคคลอื่นได้รับ และควรอนุรักษ์อย่างไรให้อยู่ในสภาพเดิม

หินสีชมพูบนยอดเขาพระ

ซอกหินหนีบบนยอดเขาพระหินสีชมพู

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

.....
.....
.....

วิธีการอนุรักษ์ให้อยู่ในสภาพเดิม

.....
.....
.....

ชื่อ.....

ชั้น.....

เลขที่.....

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 4

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ

~~~~~

1. อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
2. 96 ไร่ 2 งาน 58 ตารางวา
3. เอลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ในโอกาส เอลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ 72 พรรษา
4. สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดราชผาติการาม
5. รูปเรือหลวง, ราชฎาณนาวาที่นายชุมพล, ถึงพาหนะที่จะช่วยขนส่งสัตว์ที่ตกอยู่ในห้วงแห่งสังสารวัฏ (ทะเลวน) ให้พ้นจากโสมะสงสาร ห้วงน้ำคือกิเลส
6. วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547, มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมทรงกรวยยอดเจดีย์เป็นทรงระฆังคว่ำ ประดับลวดลายปูนปั้น
7. มี 4 ชั้น 1. พระพุทธรูปเมตตาสันติภาพ 2. พระศรีอริยเมตไตรยศรีศากยสิงห์
3. พระคันธกุฎี 4. เจดีย์ศรีพุทธคยา
8. อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน
9. เป็นพระพุทธรูปที่มีรูปลักษณะเหมือนพระสังกัจจายน์ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ปางขัดสมาธิเพชร บนกลีบบัว 3 ชั้น คือ ศิล สมาธิ ปัญญา
10. อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน

~~~~~

บัตรเฉลย

ใบงานที่ 5

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน เรื่อง เขาพระ - เขาสูง

~~~~~

อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน

บัตรคำสั่งเกมคู่ฉันอยู่ไหน
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนบอกประวัติสถานที่ตั้งของ วัดนครสวรรค์ วัดคีรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ เจ้าพระ – เจ้าสูง ได้
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักห่วงแหนและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดนครสวรรค์

อุปกรณ์การเล่น

1. บัตรคำถาม
2. บัตรคำตอบ
3. บัตรเฉลย

วิธีเล่น

1. นักเรียนทุกคนเล่นร่วมเล่นเกม คู่ฉันอยู่ไหน
2. ครูอ่านบัตรคำถามให้นักเรียนฟัง 2 รอบ ให้นักเรียนจับคู่คำตอบที่สัมพันธ์กันลงในบัตร คำตอบ
3. ครูเฉลยคำตอบ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน
4. ทำการรวมคะแนนแล้วส่งคืนเจ้าของ

บัตรคำถามเกมคู่ฉันอยู่ไหน
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรที่อยู่หน้าข้อความใน หมวด ข. มาใส่ลงใน (.....) หน้าข้อความ
ใน หมวด ก. ให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน

หมวด ก.

หมวด ข.

(.....) 1. โบสถ์เทวศาสร้าง	ก. วัดนครสวรรค์
(.....) 2. ราชฐานนาวาศิมายุมงคล	ข. วัดคีรีวงศ์
(.....) 3. หินแกรนิต, หินสีชมพู, หินมรกต	ค. วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา)
(.....) 4. สร้างวัดเป็นรูปเรือหลวง	ง. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์
(.....) 5. วัดหัวเมือง	จ. เขาพระ – เขาสูง
(.....) 6. ช่องหินหนีบ หินสีชมพู	
(.....) 7. ส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร	
(.....) 8. วัดลั่นทม	
(.....) 9. วัดร้างกลางป่า	
(.....) 10. พระพุทธรูปนารายณ์	

ไฮโย !!! ถูกหมดอีกแล้ว

บัตรคำตอบเกมคู่ฉันอยู่ไหน
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรที่อยู่หน้าข้อความใน หมวด ข. มาใส่ลงใน (.....) หน้าข้อความ
 ใน หมวด ก. ให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

บัตรเฉลยเกมคู่จันอยู่ไหน
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรที่อยู่หน้าข้อความใน หมวด ข. มาใส่ลงใน (.....) หน้าข้อความ
ใน หมวด ก. ให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน

1. ค
2. ง
3. จ
4. ง
5. ก
6. จ
7. ข
8. ค
9. ข
10. ก

บัตรแผนผังความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เอกสารอ้างอิง

- กรมพล ท่องธรรมชาติและคณะ. 2547.หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม
 ป.5 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด,
 สุนทรย์ สินทพานนท์และพรชมน กิตติสารศักดิ์. 2547. คู่มือครูแผนการจัดการ
 เรียนรู้ สาระพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคม
 ศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ป.5 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด,
 สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ. 2547 . หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้ พื้นฐาน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม
 ป.5 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนพานิช วพ. จำกัด,
 สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ และคณะ. 2547 . แบบฝึกหัดสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่ม
 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม ป.5
 ช่วงชั้นที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนพานิช วพ. จำกัด,

แบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง ในการทำข้อสอบ

1. ให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุล ลงในกระดาษคำตอบ
2. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ เวลา 20 นาที
3. ห้ามขีดเขียนเครื่องหมายใดๆ ลงในกระดาษคำถาม
4. จงกาเครื่องหมาย X ลงในช่อง ของคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ

1. วัดใดเป็นพระอารามหลวง ตั้งอยู่ในตลาดปากน้ำโพ

ก. วัดคีรีวงศ์	ข. วัดนครสวรรค์
ค. วัดจอมคีรีนาคพรต	ง. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
2. วัดหัวเมือง หรือ วัดโพธิสังการาม เป็นชื่อเดิมของวัดใดในจังหวัดนครสวรรค์

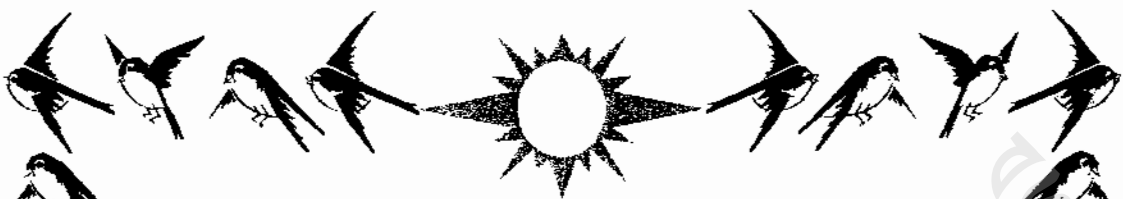
ก. วัดจอมคีรีนาคพรต	ข. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
ค. วัดคีรีวงศ์	ง. วัดนครสวรรค์
3. วัดใด ตั้งอยู่บนเขาในเขตตัวเมืองนครสวรรค์ สร้างสมัยปลายกรุงสุโขทัย เดิมเป็นวัดร้างกลางป่าเขา

ก. วัดคีรีวงศ์	ข. วัดนครสวรรค์
ค. วัดจอมคีรีนาคพรต	ง. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ
4. วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) มีรอยพระพุทธรูปจำลองและพระอุโบสถที่ชาวบ้านเรียกว่าอะไร

ก. โบสถ์เทพเจ้าสร้าง	ข. โบสถ์เทวดาสร้าง
ค. โบสถ์มนุษย์สร้าง	ง. โบสถ์พระเจ้าสร้าง
5. วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) เป็นวัดโบราณ เดิมมีชื่อว่าอะไร

ก. วัดโบสถ์	ข. วัดหลวง
ค. วัดลั่นทม	ง. วัดพิบูล
6. วัดใด สร้างเป็นรูปเรือหลวง

ก. วัดคีรีวงศ์	ข. วัดนครสวรรค์
ค. วัดจอมคีรีนาคพรต	ง. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ

กระดาษคำตอบ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงกาเครื่องหมาย ลงในช่อง ของคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
ลงในกระดาษคำตอบ

	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

เฉลยแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 3
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ข
2. ง
3. ก
4. ข
5. ค
6. ง
7. ง
8. ก
9. ข
10. ก

ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางกรรณิการ์ หุ่นทอง
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 10 เดือน เมษายน พ.ศ. 2517
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	103/3 หมู่ 9 ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านปากดง ตำบลทุ่งทอง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2536 มัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2540 ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) สาขาการประถมศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2552 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี